

SOTKAMON KULTTUURIPERINTÖINVENTOINTI 2015

Kannen kuva: 179715.P1010039. Monivuotinen tutkimusassistentti, Sotkamon Pohjavaarasta syntyisin oleva suomenlapinkoira Touhu-ukon Sonja tutkii Alajoen tallin jäännöksiä.

KUVAILULEHTI

JULKAISIJA	Metsähallitus	JULKAISUAIKA	2015
TOIMEKSIANTAJA	Metsähallitus	HYVÄKSYMISPÄIVÄMÄÄRÄ	
LUOTTAMUKSELLISUUS	Julkinen	ASIANUMERO	4551/2015/04.01
SUOJELUALUETYYPPI/ SUOJELUOHJELMA ALUEEN NIMI	Sotkamo		
NATURA 2000 -ALUEEN NIMILIA KODI ALUEYKSIKKÖ	Metsätalous Kainuu		
TEKIJÄ(T)	Oili Räihälä, Metsähallitus		
JULKAISUN NIMI	Sotkamon kulttuuriperintöraportti 2015		
TIIVISTELMÄ	Metsähallituksen metsätalous teki Sotkamon metsätalousmaiden inventoinnin kesällä 2015. Tässä raportissa ovat mukana metsätalousmaiden kulttuuriperintökohteet kunnan etelä- ja luoteisosista. Kunnan koillisosat inventoi Riikka Mustonen. Tuon inventoinnin tulokset julkaistaan toisessa raportissa. Inventoinnin pääasiallisena kohteena olivat historiallisen ajan muinaisjäännökset ja kulttuurikohteet. Inventoidun alueen suuruus oli 37 050 hehtaaria. Inventointiaika oli kaksi kuukautta. Kerätty tieto palvelee kulttuuriperintökohteiden säilyttämistä, kunnostamista sekä talousmetsien kestävää ja taloudellista käyttöä. Inventointi oli osa Kansallista metsäohjelmaa, joka edellyttää kulttuuriperintökohteiden inventointia Metsähallituksen talousmetsissä. Ennen inventointia alueelta tunnettiin kaksi Museoviraston määrittelemää muinaisjäännöstä. Vuoden 2015 inventoinnissa löydettiin 38 muinaisjäännöskohdetta, jotka olivat tervahautoja. Yhteensä tutkimusalueelta tunnetaan nyt 81 kulttuuriperintökohdetta, jotka ovat yksinomaan uudelta ajalta. Näiden pääkohteiden aluerajauksiin sijoittuu vielä 156 alakohdetta. Löydetyt kulttuuriperintökohteet liittyvät pääasiallisesti metsätalouden, maatalousasutuksen ja maatalouselinkeinojen piiriin.		
AVAINSANAT	Kulttuuriperintöinventointi, kansallinen metsäohjelma, Metsähallitus, Kainuu, Sotkamo		
MUUT TIEDOT			
SARJAN NIMI JA NUMERO			
ISSN	ISBN (NIDOTTU) ISBN (PDF)		
SIVUMÄÄRÄ	297	KIELI	I
KUSTANTAJA		PAINOPAIKKA	
JAKAJA	Metsähallitus, Metsätalous	HINTA	

Tiivistelmä

Työn suorittaja	Metsähallitus, Oili Räihälä
Selvityksen ja inventoinnin syy	Kansallinen metsäohjelma, valtion metsät
Työn rahoittaja/tilaaja	Metsähallitus, KMO kulttuuri -hanke
Inventoinnin laji: perusinventointi	Kansallinen metsäohjelma, valtion metsät
Kenttätöön ajankohta	1.6.- 31.7.2015
Dokumentointi- ja löytöaineiston arkistointipaikka	Dokumentointiaineisto: Metsähallituksen arkisto - ei löytöaineistoa
Inventointialueen laajuus, ha	Ha 37 050
Inventointialueella olevat Natura 2000-alueet	-
Inventointialueella olevat suojelualueet	-

Taulukko 1. Inventoidun alueen perustiedot

Sisällys

Kuvailulehti	1
Tiivistelmä	2
Sisällys	3
Kohdeluettelo	4
1 Johdanto	8
1.1 Inventoinnin tausta	8
1.2 Inventointialueen sijainti ja laajuus	8
1.3 Esiselvitys ja lähdeaineisto	10
1.4 Inventoinnin toteutus ja menetelmät	10
2 Tutkimusalueen maisema ja luonto	11
3 Tutkimushistoria	12
3.1 Sotkamon menneisyydestä	12
3.2 Aiemmat tutkimukset	13
3.3 Entuudestaan tunnetut kohteet	18
4 Inventoinnin tulokset	19
Allekirjoitus	28
Lähteet	29
5 Kohdekuvaukset	30
5.1 Kiinteät muinaisjäännökset	30
5.2 Kulttuuriperintökohteet	131
5.3 Rakennusperintökohteet	266
Valokuvaluettelo	277

Kohdeluettelo

Taulukko 2. Luettelo kohteista

REISKA	KOHDE	mj-rekisteri	pääkohde	alakohde	kunta	sivu
kiinteät muinaisjäännökset						
179585	Maanselkä	1000005548	rajakivi		Sotkamo	30
137908	Porkanautio	1000019158	työ- ja asuinpaikka		Sotkamo	33
137908				peltoraunio 1	Sotkamo	
137908				peltoraunio 2	Sotkamo	
137908				peltoraunio 3	Sotkamo	
137908				peltoraunio 4	Sotkamo	
137908				peltoraunio 5	Sotkamo	
137908				peltoraunio 6	Sotkamo	
179548	Vilmilä		tervahauta		Sotkamo	37
179549	Vilmilä W		tervahauta		Sotkamo	39
179550	Romeikonsuo N		tervahauta		Sotkamo	41
179551	Romeikonsuo NW		tervahauta		Sotkamo	43
179552	Hanhilammit S		tervahauta		Sotkamo	46
179553	Hanhilammit N		tervahauta		Sotkamo	48
179558	Pitämänsuo		tervahauta		Sotkamo	50
179557	Purnukangas		tervahauta		Sotkamo	53
179554	Murtolampi W		tervahauta		Sotkamo	55
179556	Murtovaara NW		tervahauta		Sotkamo	58
179559	Lantonsuo		tervahauta		Sotkamo	60
179561	Isosuo		tervahauta		Sotkamo	63
179560	Hoikanlampi		tervahauta		Sotkamo	65
179562	Korhosenkangas		tervahauta		Sotkamo	68
179564	Nyrhilampi		tervahauta		Sotkamo	70
179563	Reisimäki		tervahauta		Sotkamo	73
179565	Kissalampi		tervahauta		Sotkamo	76
179566	Kuohuvaara		tervahauta		Sotkamo	79
179892	Kurjalantammi		tervahauta		Sotkamo	81
179633	Murtosuo		tervahauta		Sotkamo	84
179634	Murtosuo N		tervahauta		Sotkamo	87
179635	Matinlampi		tervahauta		Sotkamo	89
179636	Matinlampi SW		tervahauta		Sotkamo	92
180097	Majoinsuo		tervahauta		Sotkamo	94
179639	Huhtilahti		tervahauta		Sotkamo	97
179569	Lauttopuro		tervahauta		Sotkamo	99
180168	Saunakangas S		tervahauta		Sotkamo	101
180167	Sileälehto		tervahauta		Sotkamo	104
179860	Loukkusuo		tervahauta		Sotkamo	106
179587	Löytölänlampi		tervahauta		Sotkamo	109
179588	Löytölänlampi		hiilimiilu		Sotkamo	111
179571	Rasi		tervahauta		Sotkamo	113
180178	Hirsikangas W		tervahauta		Sotkamo	115
179555	Murtolampi E		tervahauta		Sotkamo	117
179640	Huhtilahti 2		tervahauta		Sotkamo	120

REISKA	KOHDE	mj-rekisteri	pääkohde	alakohde	kunta	sivu
179638	Riihilampi		tervahauta		Sotkamo	123
179637	Riihilampi E		tervahauta		Sotkamo	126
180099	Keskimmäinen Palolampi		tervahauta		Sotkamo	128
kulttuuriperintökohteet						131
179838	Vilmilä		savottakämpäjäännös		Sotkamo	131
179839				savottakämpä	Sotkamo	
179840				sauna	Sotkamo	
179841				kellari	Sotkamo	
179842	Vilmilä 2		savottakämpäjäännös		Sotkamo	134
179843				kämpä	Sotkamo	
179844				rakennusjäännös	Sotkamo	
179861	Hallavaara		savottakämpäjäännös		Sotkamo	137
179862				kellari	Sotkamo	
179863				kämpä	Sotkamo	
179864	Horjunvaara		savottakämpäjäännös		Sotkamo	141
179865				talli	Sotkamo	
179866				kämpä	Sotkamo	
179867	Keihäsmäki		savottakämpäjäännös		Sotkamo	145
179868				sauna	Sotkamo	
179869				kaivo	Sotkamo	
179870				kämpä	Sotkamo	
179894	Heikkisenvaara		savottakämpäjäännös		Sotkamo	148
179895				kämpä	Sotkamo	
179896				kaivo	Sotkamo	
179897				rakennus	Sotkamo	
179898				sauna	Sotkamo	
180094	Kärnä (Isolehto)		savottakämpäjäännös		Sotkamo	152
180095				talli	Sotkamo	
180096				kämpä	Sotkamo	
179740	Kalliopuro		savottakämpäjäännös		Sotkamo	156
179741				kellari	Sotkamo	
179742				kaivo	Sotkamo	
179743				rakennusjäännös	Sotkamo	
179744				kämpä	Sotkamo	
179745				2 kellarikuoppaa	Sotkamo	
179746				vessa	Sotkamo	
179704	Vetelänvaara		savottakämpäjäännös		Sotkamo	161
179705				kämpä	Sotkamo	
179706				kellari	Sotkamo	
179707				kaivo	Sotkamo	
179708				sauna	Sotkamo	
179709				vessa	Sotkamo	
179710	Sikopuro		savottakämpäjäännös		Sotkamo	165
179711				savottakämpä	Sotkamo	
179712				ulkoessa	Sotkamo	
179713				sauna	Sotkamo	

REISKA	KOHDE	mj-rekisteri	pääkohde	alakohde	kunta	sivu
179714	Sikopuro			rakennus, kellari	Sotkamo	
179715	Alajoki		kämpän rauniot		Sotkamo	170
179716				talli	Sotkamo	
179717				kämppä	Sotkamo	
179573	Komulaisenkangas		savottakämppäjäännös		Sotkamo	175
180135	Saarijärvi		savottakämppäjäännös		Sotkamo	178
180136				kämppä	Sotkamo	
180137				sauna	Sotkamo	
180138				kellari	Sotkamo	
180139				rak.jäännös 1	Sotkamo	
180140				rak.jäännös 2	Sotkamo	
180141				rak.jäännös 3	Sotkamo	
180142				rak.jäännös 4	Sotkamo	
180143				rakjäännös 5	Sotkamo	
180155	Heiskasenluoma		savottakämppäjäännös		Sotkamo	183
180156				kämppä	Sotkamo	
180157				sauna	Sotkamo	
179829	Maanselkä		savottakämppäjäännös		Sotkamo	187
179830				vessa	Sotkamo	
179831				rakennuksenpohja	Sotkamo	
179832				jätekuoppa	Sotkamo	
179833				kaivo	Sotkamo	
179834				kellari	Sotkamo	
179835				kellari 2	Sotkamo	
179836				kaivo 2	Sotkamo	
179837	Raatevaara		savottakämppä vessa		Sotkamo	191
179735	Kokkokangas		savottakämppäjäännös		Sotkamo	194
179736				kämppä	Sotkamo	
179737				rakennus	Sotkamo	
179738				rakennus	Sotkamo	
179739				sauna	Sotkamo	
180170	Sopen kämppä		savottakämppäjäännös		Sotkamo	198
180171				kämppä	Sotkamo	
180172				terävpää	Sotkamo	
180173				kellari	Sotkamo	
180174				sauna	Sotkamo	
180175				vessa	Sotkamo	
180176				rakennusjäännös	Sotkamo	
179819	Alaskan kämppä		savottakämppäjäännös		Sotkamo	202
179820				sauna	Sotkamo	
179821				sauna 2	Sotkamo	
179823	Loukkukorpi		savottakämppäjäännös		Sotkamo	206
179824				kämppä	Sotkamo	
179825				vessa	Sotkamo	
179826				kellari	Sotkamo	
179827				vaja	Sotkamo	

REISKA	KOHDE	mj-rekisteri	pääkohde	alakohde	kunta	sivu
179828	Loukkukorpi			sauna	Sotkamo	
180208	Saarisuon kämppä		savottakämppäjäännös		Sotkamo	212
180166	Klemetinpuro		rakennusjäännös		Sotkamo	214
179857	Syrjälä		torppajäännös		Sotkamo	217
179858				torppa	Sotkamo	
179859				navetta	Sotkamo	
180209	Hyrylänlehto		kellari		Sotkamo	221
180210	Hyrylänlehto		peltoraunio		Sotkamo	224
179567	Paha-Kärnä		rakennusjäännös		Sotkamo	226
179899	Paha-Kärnä		hiilimiiluja		Sotkamo	229
179900				miilu 1	Sotkamo	
179901				miilu 2	Sotkamo	
179902				miilu 3	Sotkamo	
179903				miilu 4	Sotkamo	
179904				miilu 5	Sotkamo	
179905				miilu 6	Sotkamo	
179906				miilu 7	Sotkamo	
179907				miilu 8	Sotkamo	
179908				miilu 9	Sotkamo	
179568	Paha-Kärnä		saunan jäännös		Sotkamo	233
180098	Syvänlamminsuu		niittysauna		Sotkamo	236
180169	Saparovaara		rakennusjäännös		Sotkamo	239
179845	Kourulampi		rakennusjäännös		Sotkamo	242
180177	Sopenlehto		rakennusjäännös		Sotkamo	245
179586	Löytölänmäki		niittylato		Sotkamo	248
180211	Ukonjärvi		venevaja		Sotkamo	251
179570	Saarijärvi		verkkovaja		Sotkamo	254
179893	Kurjalantammi		tammi		Sotkamo	257
180158	Niemijärvi		tammi		Sotkamo	260
179572	Rajavaara		merkkipuu		Sotkamo	263
rakennusperintökohteet					Sotkamo	266
180336	Kangaslampi		savottakämppä		Sotkamo	266
180337				kämppä	Sotkamo	
180338				sauna	Sotkamo	
180339				jalasmökki	Sotkamo	
180340				vessa	Sotkamo	
180341				vaja	Sotkamo	
180342				vaja	Sotkamo	
180343				kaivo	Sotkamo	
180344				vaja	Sotkamo	
180345				kota	Sotkamo	
180346				kaivo 2	Sotkamo	
52866	Iso Kattilalampi		savottakämppä		Sotkamo	270
180159	Murtovaara		savottakämppäjäännös		Sotkamo	273
6521				kämppä	Sotkamo	
180160				talli	Sotkamo	

1 Johdanto

1.1 Inventoinnin tausta

Metsähallituksen Metsätalous Kainuu teetti allekirjoittaneella kesällä 2015 kulttuuriperintöinventoinnin Sotkamon talousmetsissä. Maastotyöt tehtiin 2.6.- 27.7.2015 välisenä aikana.

Tutkimus oli osa meneillään olevaa hanketta, Maa- ja metsätalousministeriön koordinoiman Kansallisen metsäohjelman (KMO) 2015, toteutusta. KMO sisältää metsäpolitiikan keskeiset linjaukset. Ohjelman toiminta-ajatuksena on metsien kestävä hoito ja käyttö. Ohjelma tähtää vuoteen 2020, jolloin metsäalan pitäisi olla vastuullinen biotalouden edelläkävijä. Metsäohjelman mukaan metsiin perustuvat elinkeinot ovat tuolloin kilpailukykyisiä ja kannattavia, ja metsäluonnon monimuotoisuus ja muut ympäristöhyödyt ovat vahvistuneet.

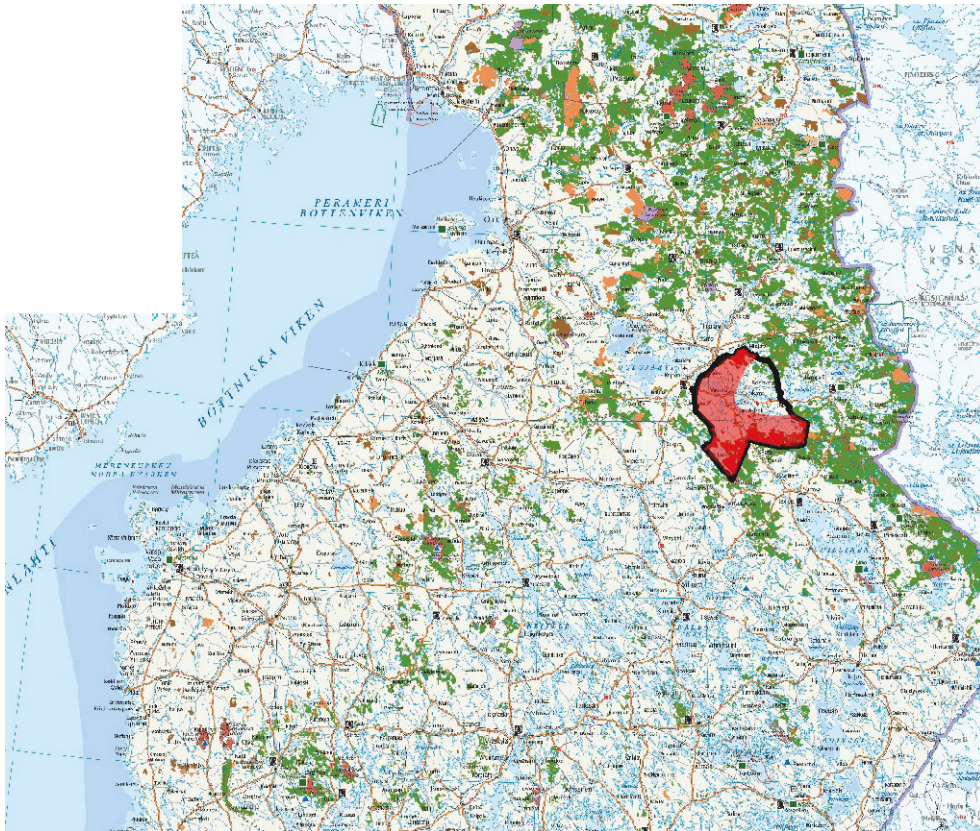
Metsähallituksen talousmetsien kulttuuriperintöhanke liittyy keskeisesti Kansallisen metsäohjelman tavoitteisiin. Kulttuuriperintöinventoinneissa dokumentoidaan muinaismuistolain suojaamien kiinteiden muinaisjäännösten lisäksi runsaasti erityyppistä kulttuuriperintöä, alueiden kulttuurihistoria huomioidaan esihistorialliselta ajalta aina nykyaikoihin. Käytännössä raja on vedetty 1960- ja 1970-lukujen tuntumaan. Metsäohjelman hengen mukaisesti tällä työllä on merkitystä niin kulttuuriperinnön suojelun kuin kulttuuriperintökasvatuksenkin vahvistamiselle. Erityisesti paikalliselle elinkeinohistorian tutkimukselle hanke tuottaa runsaasti uutta materiaalia. Käytännön metsänhoitotyössä kohteiden dokumentointi helpottaa huomattavasti jo töiden suunnitteluvaiheessa kulttuuriperinnön huomioinnon toteuttamista sekä suojelua.

Konsernihanke aloitettiin vuonna 2009 ja se saadaan päätökseen vuoden 2015 loppuun mennessä, jolloin kaikki valtion talousmetsät on inventoitu kulttuuriperinnön osalta.

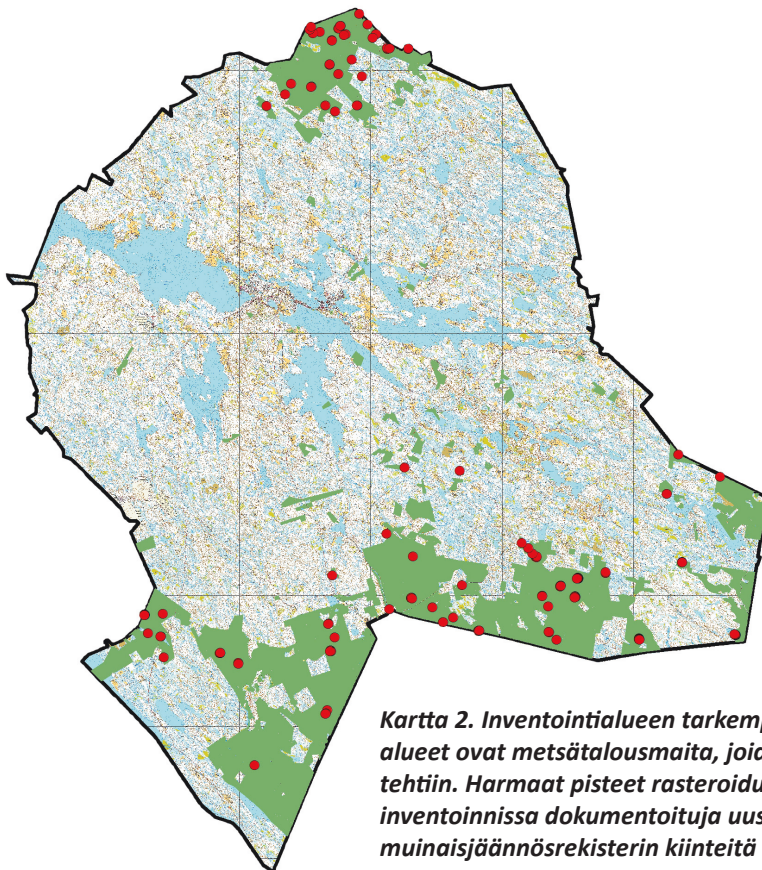
1.2 Inventointialueen sijainti ja laajuus

Inventoitavaa aluetta oli kaikkiaan 37 050 000 ha, josta kitu- ja joutomaata 740 ha. Alue käsitti Sotkamon luoteis- ja eteläosat siten, että Sotkamo-Kuhmo –tien eteläpuolelta alueeseen ei kuulunut muutamia metsäkuvioita. Tämän lisäksi valtaosa Sotkamo-Ristijärvi –tien itäpuolisista metsäkuvioista oli inventointialueen ulkopuolella. Nämä alueet inventoi Riikka Mustonen, jonka raportissa myös tulokset on julkaistu.

Sotkamossavaltionmaaomaisuus on huomattava. Suojelualueiden lisäksi kunnan pinta-alasta huomattava osuus on valtion omistamaa talousmetsää. Laajojen yhtenäisten alueiden inventointimahdollisuus parantaa hankitun aineiston käyttökelpoisuutta alueen elinkeino- ja kulttuurihistorian tutkimuksessa, sillä yleiskuvan luominen tutkimusalueesta on mahdollista.

Kartta 1. Inventointialueen sijoittuminen Suomeen

Kartta 2. Inventointialueen tarkempi kartta. Punaisella merkityt alueet ovat metsätalousmaita, joiden alueella inventointi tehtiin. Harmaat pisteet rasteroidulla pohjalla ovat kesän 2015 inventoinnissa dokumentoituja uusia kohteita, siniset pisteet ovat muinaisjäännösrekisterin kiinteitä muinaisjäännöksiä.

1.3 Esiselvitys ja lähdeaineisto

Inventoinnin esiselvityksen lähdeaineistona käytettiin Metsähallituksen omia SutiGis- ja Reiska – tietojärjestelmiä, vanhoja metsätalous- ja peruskarttoja sekä Museoviraston muinaisjäännösrekisteriä. Näiden lisäksi tietoja kohteista saatiin Metsähallituksen henkilökunnalta ja paikallisilta asukkailta. Maanmittauslaitoksen laserkeilausaineistoa ei tutkimusalueelta ollut käytettävissä. Lähdeaineiston riittävyys oli kuitenkin hyvä. Esimerkiksi SutiGisiin merkityjä kohteita oli tiedossa ennen kenttäkauden alkua runsaasti.

1.4 Inventoinnin toteutus ja menetelmät

Inventointityön suunnittelusta, toteutuksesta ja raportoinnista vastasi allekirjoittanut. Tänä vuonna ei mukaan saatu metsuria oppaaksi, sillä kohteita oli tiedossa jo entuudestaan yllin kyllin. Apua ja vihjeitä saatiin Metsähallituksen paikallisilta työntekijöiltä.

Maastotöiden suunnittelu ja valmistelu tehtiin kesäkuun alussa, maastotyöt suoritettiin 2.6. – 27.7.2015 välisenä aikana. Entuudestaan tunnettuja kiinteitä muinaisjäännöksiä tutkimusalueelta oli tiedossa kaksi. Sutigis-havaintoja oli runsaasti, suurin osa niistä oli tervahautoja. Inventoinnin tavoitteeksi nostettiin kiinteiden muinaisjäännösten, tunnettujen Reiska-kohteiden sekä muiden SutiGis-kohteiden tarkastaminen ja dokumentointi.

Kohteiden dokumentoinnissa on käytetty kolmea luokkaa: kiinteät muinaisjäännökset (sekä entuudestaan tunnetut että sellaisiksi ehdotetut), kulttuuriperintökohteet ja rakennusperintökohteet. Käsikirjana ehdotuksissa uusiksi kiinteiksi muinaisjäännöksiksi on käytetty Museoviraston opasta historiallisen ajan kiinteiden muinaisjäännösten tunnistamisesta ja suojelusta (Niukkanen 2009).

Tarkastusten yhteydessä tallennettiin kohteiden ja alueiden paikkatiedot sekä kirjattiin kohteiden ja ympäristöjen kuvaukset. Lisäksi inventoinnin aikana otettiin runsaasti kuvia. Huomattava osa kuvista on mukana raportissa, osa on liitetty Reiska-tietokantaan. Kuvaluettelo on liitteenä tämän raportin lopussa.

2. Tutkimusalueen maisema ja luonto

Kainuun maakunnallisen maisemaselvityksen luonnoksessa kuvataan kainuulaista maisemaa:

“...alueelle tyypillistä ovat jylhät vaaramaisemat, jonka ytimenä on koko alueen halki kulkeva vaarajakso, *Suomen selkäranka*. Mannerjäätikö on antanut pinnanmuodoille suunnan luoteesta kaakkoon tai Kuhmon ja Hyrynsalmen tienoilla lännestä itään. Suurten järvien ja reittivesistöjen ohella alueella on monilukuinen määrä pienempiä järviä ja jokivesistöjä. Metsiä ja soita alueella on runsaasti. Pellot ovat pieniä ja sijaitsevat usein huuhtoutumattomilla vaarojen lakialueilla. Asutus on harvaa ja jakautunut vaarojen rinteille ja vesistöjen varsille. Metsätaloutta on harjoitettu alueella tehokkaasti kautta aikain.” (Muhonen&Savolainen, luonnos 22.2.2013, Kainuun maakunnallinen maisemaselvitys, jota on käytetty lähteenä koko luvussa, http://kafi.tutka.net/pa_paatokset/kokous/2013480-10-2.PDF.)

Kainuun kallioperä muodostuu pääosaltaan gneissi-graniittialueista sekä vaaleanharmaasta tonaliitistä. Etelä-pohjoissuunnassa kallioperän rikkoo kaksi liuskevyöhykettä, joista toinen on Sotkamosta Hyrynsalmelle kulkeva kvartsiitti-kiilleliuskevyöhyke. Kallioperän juonteet ja murroslinjat antavat maisemalle voimakkaasti suuntautuneen ilmeen. Kainuun korkeimmat vaarat kohoavat reilusti yli 300 metrin korkeuteen ja paikallista korkeuseroa voi olla yli 200 metriä. Kainuun korkein kohta on Iso Tuomivaara (387m) Hyrynsalmella.

Kainuun alueen maaperä syntyi pääasiassa viimeisen jääkauden aikana. Jäätikö virtasi Kainuun pohjoisosissa lännestä itään ja etelämpänä luoteesta kaakkoon jättäen maisemalle sen tyypillisen suuntautuneen luonteen. Maaperän pintaosat ovat lähes kaikkialla Kainuussa moreenia. Moreeni koostuu erikokoisista maalajeista. Alueella mannerjäätikö kasasi myös useita moreenikummuista koostuvia drumliinikenttiä. Maaperän erot ovat vaikuttaneet merkittävästi sekä niittyjen ja peltojen sijoittumiseen sekä tuottavuuteen eri puolella Kainuuta.

Kainuun vesistöt muodostavat saarivaltaisten järvien sekä lyhyiden, usein vuolaiden jokien yhdistämiä vesireittejä. Huomattavimmat vesireitit ovat Hyrynsalmen ja Sotkamon reitit, jotka yhtyvät Oulujärvessä. Kainuun järville ovat ominaista karut rannat, heikko rantakasvillisuus sekä suuresta humuspitoisuudesta johtuva veden ruskea väri. Vesistöjen happi- ja ravinnepitoisuudet ovat melko alhaiset johtuen termisen talven pituudesta sekä alueen järvaltaisuudesta.

Kainuu kuuluu Suomen mantereisimpaan ilmastoalueeseen. Mantereinen ilmasto näkyy talvisin pakkaskausina ja kesällä helteinä. Myös paikalliset ilmastoerot ovat huomattavat etenkin vaara-alueilla, missä kylmä ilma painuu laaksojen pohjiin. Kainuu on Suomen runsassateisimpia ja kosteimpia seutuja – tosin sateesta lähes puolet tulee lumena. Vuotuinen sademäärä on noin 600mm. Pysyvä lumipeite sataa marraskuun alkupuolella ja häviää toukokuun puolenvälin tienoilla.

Kainuu kuuluu keskiboreaalisen ja pohjoisboreaalisen kasvillisuusvyöhykkeen vaihtumisalueelle. Mitä pohjoisemmaksi ja mitä korkeammalle vaaroille nousee, sitä karummaksi kasvillisuus muuttuu. Kainuun luonnonkasvillisuutta hallitsevat metsät ja suot. Metsää on eniten itä- ja keskiosissa, jopa yli 80 % koko maa-alasta. Pääosa metsistä on männiköitä. Vaaravyöhykkeellä on rehevempiä kuusikoita tai kuusivaltaisia sekametsiä sekä lehtometsiä johtuen ravintorikkaammista kivilajeista ja kalkkipitoisuuksista. Yleisesti lehtoja ja lehtomaisia metsiä Kainuussa on vähän. Kaskeaminen muutti hetkellisesti puulajikantaa paikoin lehtipuuvalliseksi, mutta tervanpolton myötä kuusesta tuli valtapuu. Nykyinen metsäteollisuus suosii mäntyä.

3. Tutkimushistoria

3.1 Sotkamon menneisyydestä ja elinkeinohistoriasta

Lyhyt tarina Sotkamon menneisyydestä painottuu tässä raportissa elinkeinohistoriaan. Painotus on luonteva valinta siitä syystä, että inventoinnissa dokumentoidut kohteet ovat suurelta osin rakenteita, jotka liittyvät elinkeinonharjoitukseen. Raportin kohteista suuri osa on tervahautoja ja metsätalouden historiaan liittyviä kohteita.

Kainuun varhaisin jääkauden jälkeinen asutusvaihe alkoi lähes 10000 vuotta sitten heti jään sulamisen jälkeen. Vaikka Sotkamosta ei näin varhaisia radiohiiliajoituksia tunneta, ei ole syytä uskoa, ettei alueella olisi liikuttu jo tuolloin aivan samoin kuin muuallakin Kainuussa. Joka tapauksessa vanhimmat esinelöydöt Sotkamosta ajoittuvat mesoliittiselle kivikaudelle. Sangen tuore löytö on vuonna 1994 Kiikarusniemen kaivauksilta löytynyt lehdenmuotoinen liuskekärki, joka ajoittuu mesoliittisen ajan alkupuolelle noin 8000-9000 vuotta sitten (Suominen Esa 1994. Sotkamo Nuasjärvi Kiikarusniemi. Esihistoriallisen asuinpaikan kaivaus). Kiikarusniemen asuinpaikka on ollut hyvin pitkään käytössä, sillä sieltä on löytynyt runsaasti nuorempaakin aineistoa. Kiikarusniemen joutsenkuvioitu kampakeramiikka edustaa tuhansia vuosia nuorempaa asutusvaihetta kuin mainittu liuskekärki. Kyseessä on Suomen pohjoisin ja vanhin lintukeramiikkalöytö (Laulumaa 1997: 28).

Varhaisin asutus saapui Kainuuseen kaakosta ja idästä. Sama suunta on ollut monilla kulttuurivaikutteilla vuosituhansien saatossa. Metallit ilmaantuivat idästä, samoin monet muut uutuudet kuten varhaismetallikautinen tapa valmistaa saviastioita. Metsästyksestä ja keräilystä elävä väestö oli vähälukuista, jolloin pienetkin väestönsiirrot saattoivat muokata kulttuurin kokonaiskuvaa.

Esihistoriallisen ajan lopulla, tuhatkunta vuotta sitten, Sotkamo – ja samalla koko Kainuu – kuuluivat itäisten suomensukuisten heimojen nautinta-alueisiin. Vienen suunnalta nautintaa harjoitettiin aina Perämeren rannikolle saakka. Laatokan suunnalta tultiin Maanselän yli kauppaa tekemään. Kun 1370-luvulla, Pähkinäsaaren rauhan solmimisen jälkeen, Pohjois-Pohjanmaan rannikko päättyi länsisuomalaisten haltuun, muuttui karjalaisten kaupankäynti enemmän ryöstöretkeilyn tapaiseksi. (Wilmi Jorma 1997: 76).

Kustaa Vaasa juurrutti hallintonsa nyky-Suomen alueelle 1500-luvulla. Verohelpotuksin haluttiin siirtää väestöä yhä idemmäs ja pohjoisemmas. Kainuun uudisasutuskausi Savosta käsin alkoi. Vaikka esihistoriallisilta ajoilta saakka alueella oli asunut ihmisiä, eivät he juurikaan näy historiankirjoituksessa, joka varhaisimmilta ajoilta perustuu juuri veronkantoon. Veroja maksettiin taloittain, joita metsästäjä-keräilijöillä ei ollut.

Vuoden 1595 Täyssinän rauhassa rajaviiva piirrettiin siten, että ensimmäistä kertaa Sotkamo kuului selkeästi Ruotsin valtakuntaan. Veroluetteloiden mukaan Sotkamossa oli 1600-luvun alussa kuusi kylää: Lammasjärvi, Katerma, Sotkamo, Jormasjärvi, Kuluntalahti ja Nuasjärvi (Wilmi Jorma 1997: 83-84). Eräntäily ei enää ollut keskeinen toimeentulon lähde vaan Savon suunnalta saapuneet talonpojat jatkoivat perinteistä tointaan, kaskenpolttoa. Luonnollisesti metsästyks, kalastus ja keräily ovat säilyttäneet pohjoisessa merkityksensä nykypäiviin saakka.

Sotkamon elinkeinopohja laajeni erityisesti 1800-luvulla vilkastuneen tervakaupan ansiosta. Kajaanin kohdalla olevien koskien paikalle 1840-luvulla rakennettu sulkukanava helpotti tervan kuljetusta Sotkamon länsiosista (Wilmi 1997: 166–168). Maanselän eteläpuolella tervanpoltto näyttää olleen jonkin verran vähäisempää luonnollisten kulkureittien puutteesta johtuen. Kohoava metsän arvostus

1800-luvun lopulla, sekä se, että suuret metsäalueet olivat siirtyneet valtion omistukseen 1850-luvulla päätökseen saadussa isossajaossa, johtivat hiljalleen tervanpolton merkityksen laskuun 1900-luvulle tultaessa. Vuosisadan vaihteessa valtion puukauppa alkoi vetää. Kaivostoimintaakin kokeiltiin Petäjäkosken rautatehtaassa muutaman vuosikymmenen ajan 1800-luvun puolella välissä.

Sotkamossa on varhaisimmasta asutusvaiheesta lähtien metsästetty, kalastettu ja keräilty luonnon antimia. Kaskia on poltettu, samoin tervaa. Tervan jälkeen metsäteollisuus on ollut keskeinen tulonlähde sotkamolaisille. Kaivostoiminta kunnassa ei ole uutta. Matkailu on nykyään merkittävä osa kunnan elinkeinoelämää. Sotkamolaiset ovat eläneet luonnosta tuhansien vuosien ajan. Tämä näkyy kesän 2015 kulttuuriperintöinventoinnin tuloksissa vahvasti.

3.2 Aiemmat tutkimukset

Varhaisimmat Sotkamon muinaisuuteen liittyvät tutkimuksen alut tehtiin 1870-luvulla, kun rokottaja J. Kyllönen kierteli Kainuuta tehden muistiinpanoja paikannimistä ja perimätiedosta. Hän sai sotkamolaisilta joitakin arvokkaita muinaisesineitä, jotka hän toimitti Helsinkiin Muinaistieteelliselle toimikunnalle (nyk. Museovirasto). Varsinaiset arkeologiset tutkimukset käynnistyivät kunnassa jo saman vuosikymmenen lopulla, kun opettaja Kaarlo Kokkonen keräsi tietoa alueen muinaisjäännöksistä. Työtä jatkoi O.A.F. Mustonen, Eino Leinon veli, joka keräsi Sotkamosta mittavan aineiston minkäänlaista matkakertomusta kuitenkaan julkaisematta. (Laulumaa 1997: 13–15.)

Sotkamon ensimmäinen arkeologinen kaivaus tehtiin 1954, jolloin Jorma Leppäaho tutki Kiimasjärven Jänöniemen lapinraunioita. Ensimmäinen kunnan inventointi tehtiin muutamia vuosia myöhemmin, kun Kainuun vesivoiman valjastus oli alkamassa. Kaivauksia tehtiin kunnassa enemmänkin 1980–90-luvuilla, minkä jälkeen tutkimukset kunnassa ovat olleet enimmäkseen inventointeja ja tarkastuksia. Kaivauksia ovat kunnassa tehneet tällä vuosituhannella etupäässä Kainuun Museo (Esa Suominen) sekä Museovirasto (Esa Hertell, Petro Pesonen). Metsähallituksen Luontopalvelut on inventoinut Sotkamon Hiidenportin alueen vuonna 2006 (Pirjo Rautiainen ja Esa Suominen).

Sotkamon alueeseen kohdistuneet arkeologiset tutkimukset Museoviraston rekisteriportaalin mukaan (12. lokakuuta 2015, <http://kulttuuriymparisto.nba.fi/netsovellus/rekisteriportaali/portti/default.aspx>).

monta kuntaa

[146481](#) Arkistointipaikka: KIHlakUNNANKERTOMUKSET

Raportin nimi: Kajaanin kihlakunnankertomus

Tekijä: J. Lukkarinen Tutkimustyyppi: ei määriteltä

[146373](#) Arkistointipaikka: KIHlakUNNANKERTOMUKSET

Raportin nimi: Kajaanin kihlakunta. Tietoja seudun muinaisuudesta

Vuosi: 1884 Tekijä: O. A. F. Mustonen Tutkimustyyppi: ei määriteltä

[146376](#) Arkistointipaikka: KIHlakUNNANKERTOMUKSET

Raportin nimi: Oulun läänin kiinteistä muinaisjäännöksistä

Vuosi: 1909 Tekijä: Aarne Europaeus Tutkimustyyppi: ei määriteltä

[142396](#) Arkistointipaikka: U2111 265/2012

Raportin nimi: Etninen ja kulttuuriraja Savossa ja Karjalassa 1050 - 1650. Raportti arkeologisista kenttätöistä vuosina 2010 - 2011.

Vuosi: 2010-2011 Tekijä: Ville Laakso, Juha Ruohonen Tutkimustyyppi: Inventointi

Sotkamo

- [135916](#) Arkistointipaikka: SOTKAMO
Raportin nimi: Sotkamo Inventointi 1957-1958
Vuosi: 1957-1958 Tekijä: M. Linkola Tutkimustyyppi: Inventointi
- [135918](#) Arkistointipaikka: SOTKAMO
Raportin nimi: Sotkamon muinaistieteellinen inventointi
Vuosi: 1981 Tekijä: M. Huurre ja E.-L. Nieminen Tutkimustyyppi: Inventointi
- [136153](#) Arkistointipaikka: SOTKAMO
Raportin nimi: Sotkamon inventointi
Vuosi: 1991-1993 Tekijä: V. Laulumaa ja E. Suominen Tutkimustyyppi: Inventointi
- [133678](#) Arkistointipaikka: SOTKAMO
Raportin nimi: Sotkamo, Ala-Sotkamo, Sariaho - Täperä. Lapinraunioiden tarkastus 1970 (Huom. digitoimaton karttaliite)
Kohdenimi: Ala-Sotkamo Saviaho-Täperä
Vuosi: 1970 Tekijä: A. Sarvas Tutkimustyyppi: Tarkastus
- [125114](#) Arkistointipaikka: SOTKAMO 103/1999
Raportin nimi: Sotkamo Ammonsaaari. Esihistoriallisen ja historiallisen asuinpaikan kaivaus 1997
Kohdenimi: Ammonsaaari
Vuosi: 1997 Tekijä: Esa Suominen Tutkimustyyppi: Kaivaus
- [133666](#) Arkistointipaikka: SOTKAMO
Raportin nimi: Sotkamo Ammonsaaari. Esihistoriallisen asuinpaikan kaivaus 1995
Kohdenimi: Ammonsaaari
Vuosi: 1995 Tekijä: Suominen Esa Tutkimustyyppi: Kaivaus
- [125112](#) Arkistointipaikka: SOTKAMO 285/1997
Raportin nimi: Sotkamo Ammonsaaari. Esihistoriallisen ja historiallisen asuinpaikan kaivaus 1996
Kohdenimi: Ammonsaaari
Vuosi: 1996 Tekijä: Esa Suominen Tutkimustyyppi: Kaivaus
- [105102](#) Arkistointipaikka: Sotkamo 91/2007
Raportin nimi: Sotkamo. Hiidenportin kansallispuiston arkeologinen inventointi 2006.
Kohdenimi: Hiidenportin kansallispuisto
Vuosi: 2006 Tekijä: Pirjo Rautiainen, Esa Suominen Tutkimustyyppi: Inventointi
- [126988](#) Arkistointipaikka: Sotkamo 34/2003
Raportin nimi: Sotkamo, Isojokisuu W. Kivikautisen asuinpaikan tarkastus 2001
Kohdenimi: Isojokisuu W
Vuosi: 2001 Tekijä: Esa Suominen Tutkimustyyppi: Tarkastus
- [126989](#) Arkistointipaikka: Sotkamo 35/2003
Raportin nimi: Sotkamo, Jokitoivola. Kivikautisen asuinpaikan tarkastus 2001
Kohdenimi: Jokitoivola
Vuosi: 2001 Tekijä: Esa Suominen Tutkimustyyppi: Tarkastus
- [133680](#) Arkistointipaikka: SOTKAMO
Raportin nimi: Sotkamo, Jormaskylä Tuhkaranta (Kyläranta). Tarkastus oletetulla muinaisjäännöspaikalla 1984
Kohdenimi: Jormaskylä Tuhkaranta (Kyläranta)
Vuosi: 1984 Tekijä: M. Bergström Tutkimustyyppi: Tarkastus
- [133670](#) Arkistointipaikka: SOTKAMO
Raportin nimi: Sotkamo, Juhola Mökinnurmi. Keihäänkärjen löytöpaikan ja ilmeisen peltoraunion tarkastus 1986
Kohdenimi: Juhola Mökinnurmi
Vuosi: 1986 Tekijä: E. Suominen Tutkimustyyppi: Tarkastus
- [133682](#) Arkistointipaikka: SOTKAMO
Raportin nimi: Jänöniemi, Välikangas, Ontojärvi, Naukkarin saari. Muinaisjäännösten tarkastuksia 1953
Kohdenimi: Jänöniemi, Välikangas; Ontojärvi Naukkarin saari
Vuosi: 1953 Tekijä: Jorma Leppäaho Tutkimustyyppi: Tarkastus

- [105210](#) Arkistointipaikka: Sotkamo 199/2007
Raportin nimi: Sotkamo, Jäätiönlampi. Esihistoriallisten kuoppajäänösten tarkastus 2007
Kohdenimi: Jäätiönlampi
Vuosi: 2007 Tekijä: Esa Suominen Tutkimustyyppi: Tarkastus
- [118574](#) Arkistointipaikka: Sotkamo 105/2008
Kohdenimi: Jäätiönlampi S
Vuosi: 2007 Tekijä: Esa Hertell Tutkimustyyppi: Kaivaus
- [125113](#) Arkistointipaikka: SOTKAMO 29/2001
Raportin nimi: Sotkamo, Kaarnaranta. Kivikautisen löytöpaikan tarkastus 1999
Kohdenimi: Kaarnaranta
Vuosi: 1999 Tekijä: Esa Suominen Tutkimustyyppi: Tarkastus
- [133679](#) Arkistointipaikka: SOTKAMO
Raportin nimi: Sotkamo Kiikarusniemi. Kaivauskertomus Kiikarusniemen kivikautisen asuinpaikan koekaivauksesta 1982
Kohdenimi: Kiikarusniemi
Vuosi: 1982 Tekijä: E.-L. Nieminen Tutkimustyyppi: Koekaivaus
- [133676](#) Arkistointipaikka: SOTKAMO
Raportin nimi: Sotkamo Kiikarusniemi. Kaivauskertomus kivi- ja pronssikautisen asuinpaikan kaivauksesta 1983
Kohdenimi: Kiikarusniemi
Vuosi: 1983 Tekijä: E.-L. Nieminen Tutkimustyyppi: Kaivaus
- [133665](#) Arkistointipaikka: SOTKAMO
Raportin nimi: Sotkamo Kiikarusniemi Kivi- ja varhaismetallikautisen asuinpaikan kaivaus 1992
Kohdenimi: Kiikarusniemi
Vuosi: 1992 Tekijä: V. Laulumaa Tutkimustyyppi: Kaivaus
- [143116](#) Arkistointipaikka: SOTKAMO 410/1995
Raportin nimi: Sotkamo Nuasjärvi Kiikarusniemi. Esihistoriallisen asuinpaikan kaivaus 1994
Kohdenimi: Kiikarusniemi
Vuosi: 1994 Tekijä: Esa Suominen Tutkimustyyppi: Kaivaus
- [133684](#) Arkistointipaikka: SOTKAMO
Raportin nimi: Intendentti Jorma Leppäahon tutkimukset Sotkamon Kiimasjärven Jänöniemessä 12.6.1954
Kohdenimi: Kiimasjärvi Jänöniemi
Vuosi: 1954 Tekijä: J. Leppäaho Tutkimustyyppi: Kaivaus
- [133672](#) Arkistointipaikka: SOTKAMO
Raportin nimi: Sotkamo, Kiviniemi. Kivikirveen löytöpaikan tarkastus 1986
Kohdenimi: Kiviniemi
Vuosi: 1986 Tekijä: E. Suominen Tutkimustyyppi: Tarkastus
- [118772](#) Arkistointipaikka: Sotkamo 301/2008
Raportin nimi: Sotkamo, Konttikangas. Esihistoriallisen pyyntikuoppa-alueen tarkastus 2008
Kohdenimi: Konttikangas
Vuosi: 2008 Tekijä: Esa Suominen Tutkimustyyppi: Tarkastus
- [118683](#) Arkistointipaikka: Sotkamo 212/2008
Raportin nimi: Sotkamo, Kuikkalammentie. Kuoppajäänösten ym. tarkastus 2008
Kohdenimi: Kuikkalammentie
Vuosi: 2008 Tekijä: Esa Suominen Tutkimustyyppi: Tarkastus
- [141160](#) Arkistointipaikka: Sotkamo 364/2009
Raportin nimi: Sotkamo Kuikkalammentie Esihistoriallisen pyyntikuoppakohteen kaivaus ja historiallisen ajan tervahaudan dokumentointi 2009
Kohdenimi: Kuikkalammentie
Vuosi: 2009 Tekijä: Petro Pesonen Tutkimustyyppi: Kaivaus
- [133675](#) Arkistointipaikka: SOTKAMO
Raportin nimi: Sotkamo, Kuninkaanlahti Leppälahti. Tarkastus kivikautisella asuinpaikalla 1984
Kohdenimi: Kuninkaanlahti Leppälahti
Vuosi: 1984 Tekijä: M. Bergström Tutkimustyyppi: Tarkastus

- [105159](#) Arkistointipaikka: Sotkamo 148/2007
Raportin nimi: Sotkamo, Linnakallio. Tarinapaikan tarkastus 2005
Kohdenimi: Linnakallio
Vuosi: 2005 Tekijä: Esa Suominen Tutkimustyyppi: Tarkastus
- [126990](#) Arkistointipaikka: Sotkamo 36/2003
Raportin nimi: Sotkamo, Moilala. Ajoittamattoman löytöpaikan tarkastus 2001
Kohdenimi: Moilala
Vuosi: 2001 Tekijä: Esa Suominen Tutkimustyyppi: Tarkastus
- [133668](#) Arkistointipaikka: SOTKAMO
Raportin nimi: Sotkamo, Naapurinvaara Ronkaala. Kivikautisen löytöpaikan tarkastus 1987
Kohdenimi: Naapurinvaara Ronkaala
Vuosi: 1987 Tekijä: E. Suominen Tutkimustyyppi: Tarkastus
- [143113](#) Arkistointipaikka: SOTKAMO 238/1996
Raportin nimi: Sotkamo Niemelä. Historiallisen ajan kuopan kaivaus 1995
Kohdenimi: Niemelä
Vuosi: 1995 Tekijä: Esa Suominen Tutkimustyyppi: Kaivaus
- [125111](#) Arkistointipaikka: SOTKAMO 60/2002
Raportin nimi: Sotkamo Ammonsäari. Esihistoriallisen asuinpaikan ja kuoppajäännekohteen kaivaus 1998
Kohdenimi: Palolahti W
Vuosi: 1998 Tekijä: Esa Suominen Tutkimustyyppi: Kaivaus
- [143117](#) Arkistointipaikka: SOTKAMO 15/1995
Raportin nimi: Sotkamo Tipasoja Putkonlahti. Esihistoriallisen asuinpaikan kaivaus 1993
Kohdenimi: Putkonlahti
Vuosi: 1993 Tekijä: Esa Suominen Tutkimustyyppi: Kaivaus
- [105209](#) Arkistointipaikka: Sotkamo 198/2007
Raportin nimi: Sotkamo, Raamattuopisto. Kivikautisen asuinpaikan tarkastus 2007
Kohdenimi: Raamattuopisto
Vuosi: 2007 Tekijä: Esa Suominen Tutkimustyyppi: Tarkastus
- [133669](#) Arkistointipaikka: SOTKAMO
Raportin nimi: Sotkamo, Ruokojärvi Pori. Piilohkareen löytöpaikan tarkastus 1986
Kohdenimi: Ruokojärvi Pori
Vuosi: 1986 Tekijä: E. Suominen Tutkimustyyppi: Tarkastus
- [104921](#) Arkistointipaikka: Sotkamo 310/2006
Raportin nimi: Sotkamo, Rytiniemi. Kivikautisen asuinpaikan tarkastus 2006
Kohdenimi: Rytiniemi
Vuosi: 2006 Tekijä: Esa Suominen Tutkimustyyppi: Tarkastus
- [118791](#) Arkistointipaikka: Sotkamo 320/2008
Raportin nimi: Sotkamo, Sammakkolahti. Kivikautisen asuinpaikan tarkastus 2008
Kohdenimi: Sammakkolahti
Vuosi: 2008 Tekijä: Esa Suominen Tutkimustyyppi: Tarkastus
- [104679](#) Arkistointipaikka: Sotkamo 260/2005
Raportin nimi: Sotkamo, Tervajärvi. Historiallisen ajan raudanvalmistuspaikan tarkastus 2002
Kohdenimi: Tervajärvi
Vuosi: 2002 Tekijä: Esa Suominen Tutkimustyyppi: Tarkastus
- [133683](#) Arkistointipaikka: SOTKAMO
Raportin nimi: Sotkamo Tipasoja Kiuluniemi Kivikautisen asuinpaikan kaivaus
Kohdenimi: Tipasoja Kiuluniemi
Vuosi: 1984 Tekijä: M. Bergström Tutkimustyyppi: Kaivaus
- [133685](#) Arkistointipaikka: SOTKAMO
Raportin nimi: Sotkamo, Tipasoja Kämäräisenniemi. Kivikautisen asuinpaikan tarkastus 1984
Kohdenimi: Tipasoja Kämäräisenniemi
Vuosi: 1984 Tekijä: M. Bergström Tutkimustyyppi: Tarkastus

- [133663](#) Arkistointipaikka: SOTKAMO
Raportin nimi: Sotkamo, Tipasoja Lahtela. Historiallisen ajan rautaesineen löytöpaikan tarkastus 1991
Kohdenimi: Tipasoja Lahtela
Vuosi: 1991 Tekijä: V. Laulumaa Tutkimustyyppi: Tarkastus
- [133686](#) Arkistointipaikka: SOTKAMO
Raportin nimi: Sotkamo Tipasoja Räätäkangas Koekaivaus kivikautisella asuinpaikalla
Kohdenimi: Tipasoja Räätäkangas
Vuosi: 1984 Tekijä: M. Bergström Tutkimustyyppi: Koekaivaus
- [133673](#) Arkistointipaikka: SOTKAMO
Raportin nimi: Sotkamo Tipasoja Räätäkangas Kivikautisen asuinpaikan koekaivaus
Kohdenimi: Tipasoja Räätäkangas
Vuosi: 1985 Tekijä: A. Vikkula Tutkimustyyppi: Koekaivaus
- [133681](#) Arkistointipaikka: SOTKAMO
Raportin nimi: Sotkamo Tipasoja Varislahti Koekaivaus kivikautisella asuinpaikalla
Kohdenimi: Tipasoja Varislahti
Vuosi: 1984 Tekijä: M. Bergström Tutkimustyyppi: Koekaivaus
- [133664](#) Arkistointipaikka: SOTKAMO
Raportin nimi: Sotkamo, Vihtamo Lehtopelto. Kivikautisen löytöpaikan tarkastus 1991
Kohdenimi: Vihtamo Lehtopelto
Vuosi: 1991 Tekijä: E. Suominen Tutkimustyyppi: Tarkastus
- [133674](#) Arkistointipaikka: SOTKAMO
Raportin nimi: Sotkamo, Ylisotkamo Hautaniemi. Mahdollisen historiallisen ajan seitakiven tarkastus 1986
Kohdenimi: Ylisotkamo Hautaniemi
Vuosi: 1986 Tekijä: E. Suominen Tutkimustyyppi: Tarkastus
- [143456](#) Arkistointipaikka: U2111 42/2014
Raportin nimi: Sotkamo Heinonen 2. Rautakirveen löytöpaikan tarkastus 2013
Kohdenimi: Heinonen 2
Vuosi: 2013 Tekijä: Esa Suominen Tutkimustyyppi: Tarkastus
- [143457](#) Arkistointipaikka: U2111 43/2014
Raportin nimi: Sotkamo Heinosenniemi 2. Ajoitamattoman kuopan tarkastus 2013
Kohdenimi: Heinosenniemi 2
Vuosi: 2013 Tekijä: Esa Suominen Tutkimustyyppi: Tarkastus
- [141969](#) Arkistointipaikka: U2111 134/2011
Raportin nimi: Sotkamo Kaarreniemi Veteen sortunut kivikautinen asuinpaikka
Kohdenimi: Kaarreniemi
Vuosi: 1972 Tekijä: Aarni Erä-Esko Tutkimustyyppi: Tarkastus
- [142557](#) Arkistointipaikka: U2111 111/2013
Raportin nimi: Sotkamo Kuikkalammentie. Kivi- ja pronssikautisen pyyntikuoppakohteen kaivaus 15.-18.10.2012
Kohdenimi: Kuikkalammentie
Vuosi: 2012 Tekijä: Petro Pesonen Tutkimustyyppi: Kaivaus
- [142067](#) Arkistointipaikka: U2111 230/2011
Raportin nimi: Sotkamo Paaluniemi Kivikautisen asuinpaikan tarkastus
Kohdenimi: Paaluniemi
Vuosi: 2011 Tekijä: Esa Suominen Tutkimustyyppi: Tarkastus

3.3 Entuudestaan tunnetut kohteet

Sotkamon entuudestaan tunnetuista sadasta kahdeksastakymmenestäkolmesta kiinteästä muinaisjäännöksestä vain kaksi sijoittuu kesän 2015 tutkimusalueelle. Tämä johtuu luonnollisesti siitä, että esihistoriallinen asutus on hakeutunut vesistöjen äärelle kun taas valtion talousmetsät Sotkamossa ovat pääasiallisesti kaukana päävesistöistä. Muutaman päivän ajan inventoinnin lopulla haeskeltiin mahdollisia uusia kohteita muinaisrannoilta, mutta tämä työ ei tuottanut tällä kertaa tulosta.

Molemmat tutkimusalueella sijainneet kiinteät muinaisjäännökset ajoittuvat historialliselle ajalle. Maanselän rajakivi, muinaisjäännösrekisterin numerolla 1000005548, on Täyssinän rauhan rajakivi, josta muinaisjäännösrekisteri kertoo seuraavaa:

Maanselän kivi sijaitsee UKK-reitin varrella Kalliojärven eteläpäästä kaakkoon, Valtimon rautatieaseman itäpuolella, nykyisellä Sotkamon ja valtimon rajalla, joka on myös Kainuun ja Pohjois-Karjalan maakuntien raja. Paikalle on varsin helppo löytää Kajaani–Joensuu –tieltä. Maanselän kivi on huomiota herättävän kokoinen: korkeutta sillä on yli kolme metriä ja ympärysmittaa noin 12 metriä. Kivessä on runsaasti hakkauksia, joista osa on selviä mutta osa niin heikkoja ja matalia, että niiden tulkinta tuottaa suuria vaikeuksia. Säilyneet ja tulkittavissa olevat merkit kuitenkin osoittavat sen rajakiveksi.

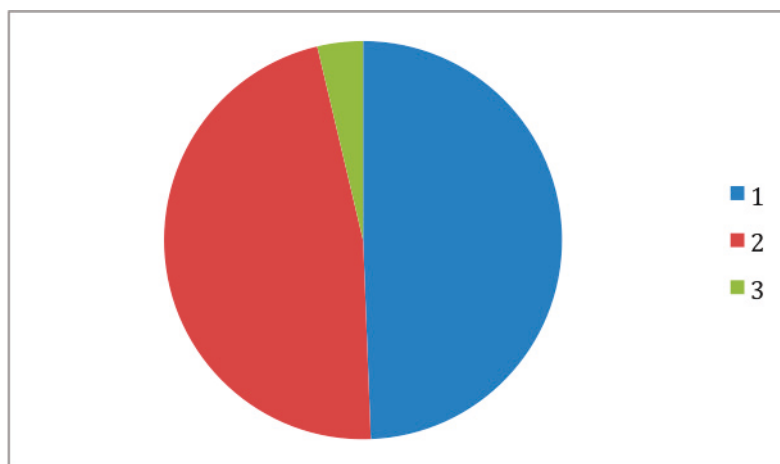
Maanselän kivi on perimätiedon mukaan Täyssinän vuoden 1595 rauhan rajamerkki, mihin viittaavat myös kivessä olevat kolme kruunua ja venäläinen risti. Yhden kiven merkinnöistä on esitetty liittyvän myös Pähkinäsaaren vuoden 1323 rauhan rajaan, mutta tulkinta on hyvin epävarma. Vuosiluvut 1(6)80 ja 1684 nimikirjaimineen liittyvät lääninrajan selvitykseen ja vuosiluku 1767 nimikirjaimineen lääninrajan käyntiin. Kivessä on myös todennäköisesti isojakoon liittyviä merkintöjä, kiintopisteen merkki sekä merkintöjä, joiden tarkoitusta ei ole pystytty selvittämään. Kiveä on siis varmasti käytetty läänin rajan merkinä, mutta se on mahdollisesti joskus osoittanut myös valtakunnan rajaa.

Toinen tutkimusalueen kiinteistä muinaisjäännöksistä, Porkanautio rekisterinumerolla 1000019158, on epäselvempi tapaus. 1800-luvun puolivälin pitäjänkartastossa paikan nimenä on Porkannurmi eikä sinne ole merkitty peltoja tai rakennuksia vaan se on jo silloin ollut autiona. Kohteen on alun pitäen löytänyt Kainuun museon arkeologi Esa Suominen. Hän tiedusteli tuolloin paikalla tehtävistä hakkuista, minkä seurauksena arkeologi Riikka Mustonen teki tarkastuskäynnin paikalle syksyllä 2011. Muinaisjäännösrekisterissä kohteen aluerajaus on hieman eteläisempi kuin Mustosen Reiskaan kirjaama. Lisäksi Mustonen viittaa mahdolliseen rakennuksenpohjaan. Siitä on peräti pistetietokin, mutta ei halaistuakaan kuvauksen sanaa. Kesän 2015 inventoinnissa ei pisteen kohdalla havaittu yhtään mitään, joten rakennuksen pohjan olemassaolo jäi varmentamatta. Varmuudella paikalla on useita selviä viljelyraunioita, joten vähintäänkin viljelystä paikalla on harjoitettu. Toiminta ajoittunee viimeistään 1800-luvun alkuun.

4. Tulosten tarkastelu

Kesän 2015 kulttuuriperintöinventoinnissa dokumentoitiin Sotkamon talousmetsistä yhteensä 156 kohdetta. Näistä yksittäisistä kohteista muodostuu 81 pääkohdetta, joista osa on aluerajauksina määriteltyjä kulttuuriperintökohteita, joissa on useita alakohteita. Tällaisia kohteita ovat esimerkiksi useat savottakämppäjäännökset, joista on dokumentoitu kämppärakennuksen lisäksi saunoja, vajoja, kellareita ja muita ulkorakennuksia. Osa pääkohteista on yksittäisiä pisteitä. Tällaisia ovat etupäässä tervahaudat. Kohteet on jaoteltu muinaisjäännöksiin tai sellaisiksi ehdotettuihin, kulttuuriperintökohteisiin ja rakennusperintökohteisiin. Alla olevissa kaavioissa dokumentoinnin perusyksiköksi on otettu pääkohde, jolloin kohteiden kokonaismäärä on 81. Kohteiden jakauma on seuraavanlainen:

INVENTOIDUT KOHTEET (81 kpl)

1. Kiinteät muinaisjäännökset (40), 2. Kulttuuriperintökohteet (38), 3. Rakennusperintökohteet (3)

Taulukko 3. Inventoidut kohteet 2015.

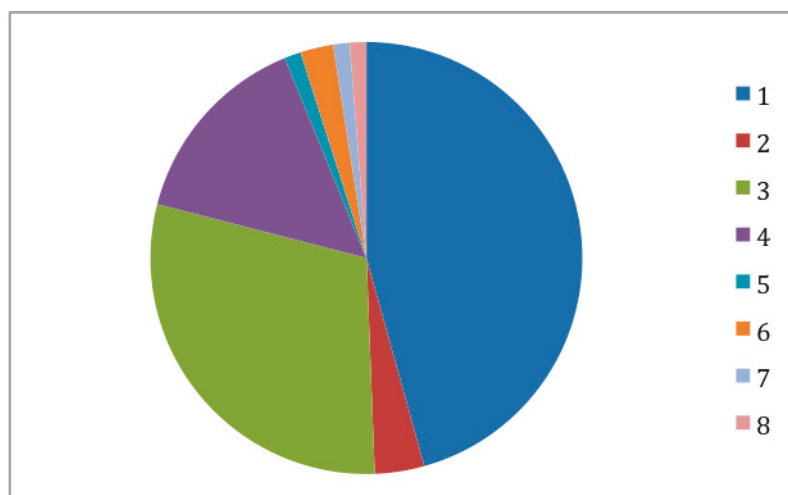
Kiinteistä muinaisjäännöksistä kaksi on entuudestaan tunnettuja. Maanselässä sijaitsee vanha rajamerkki (muinaisjäännöskisteri 1000005548). Se on suuri maakivi, jonka tiedetään olleen jo Täyssinän rauhan rajamerkinä. Perimätiedon mukaan sitä olisi käytetty rajamerkinä jo aiemmin, jopa Pähkinäsaaren rauhassa, mutta kuten tunnettua, tämä käsitys on äärimmäisen epävarma. Kivessä on Ruotsin kruunujen lisäksi useita muitakin kaiverruksia. Vanhin selvä vuosiluku on 1684. Toinen tunnettu muinaisjäännos on Sotkamon kaakkoisnurkassa sijaitseva Porkanautio (1000019158). Laajahkolla alueella on useita selviä peltoraunioita. Muinaisjäännöskisterin mukaan paikalta ei ole dokumentoitu asuinrakennuksen pohjaa. Sitä ei myöskään kesän 2015 inventoinnissa havaittu. Paikalla ei tiedetä olleen taloa 1800-luvun aikana, joten jos Porkanautiossa on asuttu, on paikka hylätty jo ainakin parisataa vuotta sitten.

Uusiksi kiinteiksi muinaisjäännöksiksi ehdotetaan 38 kohdetta. Ne ovat yhtä lukuun ottamatta kaikki tervahautoja. Ainoa poikkeus on Löytölänlammen hiilimiiluksi määritelty rakennelma. Tosin sekin saattaa olla tervahauta, mutta minkäänlaista halssia siinä ei inventoinnissa havaittu.

Kulttuuriperintökohteet ovat pääasiassa savottakämppäjäännöksiä, muita rakennuksen jäännöksiä sekä tuoreempia hiilenpolttopaikkoja. Kaikki kolme rakennusperintökohdetta ovat uusiokäyttöön päätyneitä savottakämppejä, jotka ovat edelleen käytössä.

Kohteiden jakauma on seuraavanlainen:

KOhteiden LAJIT (81 kpl)

1. tervahaudat (37), 2. hiilimiilut (3), 3. savottakämppäjäännökset (24), 4. muut rakennusjäännökset (12), 5. peltorauniot (1), 6. tammet (2), 7. merkipuut (1), 8. rajakivet (1)

Taulukko 4. Kohdetyypit.

Kesällä 2015 dokumentoiduissa kohteissa dominoi kaksi ryhmää: tervahautoja dokumentoitiin 37, erilaisia savottakämppäjäännöksiä oli 24. Näillä jäännösryhmillä oli selvä painopiste-ero maantieteellisesti. Tervahaudat ovat suurena enemmistönä aineistossa kunnan luoteisosassa, alueella, joka kuuluu Oulujärven valuma-alueeseen. Vaikka täälläkin oli joitakin savottakämppeiden jäännöksiä, on hakkuiden painopiste erityisesti sotien jälkeen ollut kunnan eteläosissa. Tervahautojen yhteydestä ei tavattu ainuttakaan tervapirttiä, mikä on mielenkiintoinen yksityiskohta. Ylä-Kainuun metsissä tervapirttejä on pystytetty varsinkin sellaisille alueille, joissa hautoja on ollut pienellä alueella useita (Räihälä O. 2012. Hossan retkeilyalueen ja Moilasenvaaran Natura-alueen kulttuuriperintöinventointi 2012 ja Räihälä O.2014. Hyrynsalmen ja Ristijärven metsätalousmaiden kulttuuriperintöinventointi 2014). Näin ei siis jostain syystä näytä tehdyn Sotkamossa. Hanna Kelola-Mäkeläisen mukaan (suullinen tiedonanto 12.10.2015) sama tervapirtittömyys on vallinnut myös Sotkamon länsipuolella, nykyisen Kajaanin kaupungin alueella.

Toinenkin ero Ylä-Kainuun ja Sotkamon tervahautojen välillä oli. Paremminkin tervahautojen säilyneisyydestä on kyse: Erityisesti Hyrynsalmella oli silmiinpistävää, että haudat oli merkitty näkyvästi maastoon nauhoituksella ja korkeilla kannoilla. Sotkamossa valvonta oli pettänyt useissa tapauksissa. Joko nauhoituksista ei ollut välitetty tai sitten hautojen merkintä leimikoihin oli ollut puutteellista. Osin tai kokonaan tuhottuja tervahautoja oli kahdeksan, yli 20 % tervahautojen kokonaismäärästä.

Murtolammen eteläpuolelle, kolmisen sataa metriä lammesta, oli Sutigisiin merkitty tervahauta. Kohteen tarkastuksessa kävi ilmi, että paikalla oli ollut kaksi hautaa, joista itäisempi oli merkitty Sutiin, läntisempi nauhoitettu maastoon. Metsäkuviolta oli vastikään kaadettu puut, ja alue oli aurattu. Tässä

yhteydessä Sutiin merkitty hauta oli täysin tuhottu, nauhoitettu oli säästynyt. Tämä viittaa siihen, ettei tuhoja voi laittaa yksin koneurakoitsijan syyksi vaan myös kohteiden merkintä maastoon on ollut paikoin puutteellista.

Kuva: 179555.P101007 muokattu. Tuhottu tervahauta on sijainnut soistumalle viettävän rinteen reunassa. Sen ääriveriivat erottuvat edelleen, vaikka sen alue on aurattu ja maa rikottu. Ääriveriivat on varmuuden vuoksi vielä merkitty kuvaan punaisella kehällä.

Sotkamon savottakämpät ajoittuvat 1900-luvun varrelle siten, että sotien jälkeisten laajojen hakkuiden aikaisia kämppiä ja niiden jäänteitä on määrällisesti eniten. Kulttuuriperinnöksi laskettavia raunioita on 21 kpl, rakennusperintöluokitukseen kuuluvia uusiokäytettyjä kämppiä on kolme. Monet nyt kulttuuriperintöalueiksi merkityt alueet ovat sellaisia, joista kämpän päärakennus on siirretty pois ja jäljellä on vain ulkorakennusten jäänteitä.

Savottakämppien historia on kiehtova tarina ja ajankuvaa pienen ihmisen työolojen kehittymisestä. 1900-luvun alussa Metsähallitus otti käyttöön konsessio- eli välikirjakaupat, joissa ostajalle asetettiin velvoitteita paikallisen työvoiman käytöstä ja puun jatkojalostuksesta. Kauppa oli pystymyyntiä, jossa ostaja vastasi hakkuista. Metsätyömaan asuinoloista tai rakennuksista ei tuolloin ollut mitään yhtenäistä käytäntöä. Suojat ja alkeelliset rakennukset väsättiin töiden aloittamisen yhteydessä. Asumukseksi saatettiin tehdä hirsikota maakuoppaan. Kuopan ympärille ladottiin seinähirret, joita tuettiin kuopasta kaivetulla maalla. Uuni oven suussa oli luonnonkivistä savella muurattu. Makuupaikat sijaitsivat seinustoilla.

1920- ja 30-luvuilla puuta myytiin myös hankintakauppoina, jolloin Metsähallitus järjesti itse hakkuut toisin kuin konsessiokaupoissa, joista aiheutuvat metsätyöt teetettiin leveranssimiehillä. Talvisaikaan asuminen maasaunassa menetteli, mutta keväällä lumien sulaessa ne kävivät lähes asumiskelvottomiksi. 1920-luvulta lähtien kämppiä alettiin yhä enemmän rakentaa kokonaan maan päälle. Seinät salvottiin huolellisemmin, hirsien välit tiivistettiin kuntalla ja sammalella. Oven ja räppänän lisäksi tehtiin myös toisinaan pieni ikkuna. Kämpässä mahtui seisomaan, mutta ovesta tehtiin lämmön säästämiseksi matala. Tulisija tehtiin perinteisesti vasempaan ovinurkkaan.

Vuoden 1921 tilastojen mukaan kainuulaisilla oli huomattavasti paremmat asuinolot savotoilla kuin lappilaisilla. Kainuun metsätyöväestä kolmannes asui kämpissä, kun taas Lapissa lähes 80 % asui alkeellisissa maasaunoissa. Yksi kiehtovimmista kesällä 2015 dokumentoiduista kämpistä on Murtovaaran kämpä (Reiska 6521, aluerajaus 180159), joka on nykyään autiotupana. Rakennus on hiljalleen käytön puutteessa rapistumassa, mutta se on edelleen käyttökelpoinen. Murtovaaran kämpän pihapiirissä on kämppäarakennuksen lisäksi hirsisen tallin jäänteet, luhistunut myöhäisempi halkokatos, vessa sekä jäteastiat. Kämpän ja tallin lisäksi muut rakennelmat liittyvät autiotupakäyttöön.

Alkuperäinen rakennus on tehty kuorimattomista hirsistä, tilkkeenä on käytetty tuohta ja sammalta. Rakennus on savupirtti. Salvokset ovat ristinurkkaiset, hirsien päät ovat tasaisiksi sahatut. Katteena on nykyisin musta huopa, mutta alun pitäen rakennuksessa on kaikesti ollut pärekatto. Koko kattorakenne näyttäisi jossain vaiheessa uusitun.

Sisältä nykyasussa kämpän toinen pitkä seinä on lavitsana, alla on maalattia. Toinen pitkä seinä on puoleen väliin saakka lankkulattiaa. Keskellä oven puoleista pitkää seinää, oven vieressä, on luonnonkivinen uunin paikka. Siinä on vain vähän kiviä. Uunin ja nurkan välissä on neliruutuinen ikkuna. Toinen ikkuna on rakennuksen toisella lyhyellä seinällä. Sekin on neliruutuinen. Ikkunat lienevät alkuperäiset, mutta niiden karmeja on jossain vaiheessa ehostettu. Rakennuksessa on avonainen vintti, jonne on luukku ja lahoavat tikkaat lyhyeltä seinältä, vastapäätä ikkunallista lyhyttä seinää. Ovi ei ole alkuperäinen, mutta oven rautaiset helat voivat olla. Rakennus on lahoamassa käytön puutteessa. Vieraskirjan perusteella paikalla käy muutamia vierailijoita vuodessa.

Kuva: 180159.P1010030. Murtovaaran kämpä.

Kuva: 180159.P1010024-26. Sonja-koira tutkii Murtovaaran kämpän sisätiloja.

Vuonna 1928 hyväksyttiin laki metsä- ja lauttaustyöväen asumuksista. Laki velvoitti työnantajan rakennuttamaan kohtuulliset asumukset työntekijöille, tallit hevosille sekä saunat kylpemistä varten. Laki määräsi minimiolot asumiselle. Perinteisen 1930-luvun kämpän päärakennus jakautui kolmeen osaan. Työnjohdolla oli oma tilansa, ns. teräväpää. Emännällä oli keittiön lisäksi käytössään oma huone. Kolmas tila oli miehistön majoitusta varten. Terävänpään ja miehistön tilojen välillä oli ovi, mutta keittiön kanssa miehistö asioi vain ns. elämänluukun kautta. Rakennuksista tehtiin entistä korkeampia, ikkunat yleistyivät, mutta oviaukot olivat edelleen matalat. Pääpirtin lisäksi saatettiin pystyttää talli, makasiini, sauna, liiteri, kellari ja vessa. Kiuas muurattiin edelleen luonnonkivistä. Sen rinnalle tehtiin liesi ruuanvalmistusta varten. 1930-luvulta lähtien lämmitystä alettiin hoitaa kevytrakenteisilla ja tilaa säästävillä peltikaminoilla.

Hakkuiden lisääntyminen 1950-luvun alussa ei ollut ainoastaan sotakorvausten maksamisesta johtuvaa pakkoa vaan Korean sodan aiheuttama taloudellinen noususuhdanne johti puukaupan kannattavuuden paranemiseen. Käyttöön otettiin uusi keskitettyjen hakkuiden malli, joka perustui laajoihin avohakkuihin. Muuttuneen strategian myötä syntyi runsaasti suuria kämppäkartanoita. Sotien jälkeen kämppien varustelutasoa kohennettiin huolto-ohjesäännöllä, jossa puututtiin hygieenisyyteen, rakentamistapaan, sisustukseen sekä muuhun viihtyisyyteen. Suurin osa näistä kämpistä purettiin ja joko myytiin tai siirrettiin muualle niiden varsinaisen käytön päättyttyä. Usein ulkorakennukset jätettiin paikoilleen lahoamaan. Näin on tehty esimerkiksi Sikopuron kämpällä: Kämpän päärakennus ja teräväpää on purettu, mahdollisesti myös sauna, mutta ulkovessan jäänteet jököttävät edelleen paikallaan, nykyisen hakkuualueen keskellä.

Kuva: 179710.P1010004. Sikopuron ulkovessa on kattoa myöten pystyssä, vain takaseinä on lahonnut pois.

Kuva: 179710.P1010024 muokattu. Teräväpää on Sikopuron rakennuksenjäännöksistä lähinnä tietä. Se vaikuttaa rakennuksista kaikista jyrkvimmin pystytetyltä. Kuvaan on seinät merkitty punaisin linjoin.

Metsätyökämpistä luovuttiin 1970-luvulle tultaessa. Tilalle tulivat taukotuvat ja yhteiskuljetukset. Osa kämpistä myytiin ulkopuolisille, osa vuokrattiin. Sotkamon Kangaslammin (Reiska 180336) kämpän pihapiiri on säilynyt kokonaisuudessaan, vuokralainen on jopa pystyttänyt joitakin uusia rakennuksia pihaan.

Kuva: 180336.P1010009-10. Kangaslammin kämpälle johtavan tien vasemmassa reunassa vuokralaisen pystyttämä kota, sen takana vaja, etualalla toinen vaja ja taustalla kämpän päärakennus. Takana häämöttää Kangaslampi.

Savottakämppejäjäännösten lisäksi inventoinnissa dokumentoitiin joitakin muitakin rakennustyypppejä. Osa näistä rakennusjäännöksiksi luokitelluista kohteista voi olla 1900-luvun alkupuolen kämppiä. Yksi tällainen kohde on Klemetinpuro (Reiska 180166). Pahan-Kärnän miilukohteen tuntumasta löytyi pienen asuinrakennuksen (179567) sekä saunan (179568) jäännökset. Vaikka nämä rakennelmat on dokumentoitu pistekohteina, on aika todennäköistä, että Pahan-Kärnän kohteet muodostavat toiminnallisen kokonaisuuden. Lienee nimittäin niin, että miiluja on poltettu alueella sota-ajan tietämillä, jolloin olisi uskottavaa, että paikalle olisi myös rakennettu pieni asumus saunoineen. Miilut paikalla sijaitsevat vierivieressä, ne ovat suuria ja niitä on lähes kymmenkunta.

Uittokohteita inventoinnissa löytyi kaksi, molemmat tammen jäänteitä. Kurjalantammi (179893) paljastuu jo paikannimestä, Niemijärvellä tammen jäänteet (180158) ovat lahoamassa. Ilmeisesti metsänhoitoon liittyy myös hupaisa merkkipuu Rajavaaralla (179572). Merkkipuu on mäntykelo, jota on poltettu kyljen molemmin puolin. Noin metrin korkeudelta ylöspäin, noin metrin välein, runkoon on koverrettu kolot, joihin on naulattu poikkipuut. Tämä tikapuita muistuttava rakennelma jatkuu reilun kymmenen metrin korkeuteen. Tämän yläpuolella, puun toisella kyljellä, on kymmenportaiset tikapuut. Tikapuut ovat viitisen metriä korkeat ja noin puoli metriä leveät. Tikapuiden yläpuolella on enää luonnonoksia. Tyven tuntumassa on useita kaiverruksia, joista selvin on "YH 67". Sen yläpuolelle on kaiverrettu -66. Muita epäselvempiä kaiverruksia on lisää, niin vuosilukuja kuin kirjaimiakin. Näiden lisäksi rungossa erottuu pari valtion kruunua. Puuhun on haluttu kiivetä, se on selvää, siinä määrin järeitä toimenpiteitä on asian eteen tehty. Osa puolapuiden koloista on tehty moottorisahalla. Mahdollisesti puuta on käytetty palotornina. Veistotapa viittaa siihen, että rakennelman tekijä olisi YH ja ajankohta 1967.

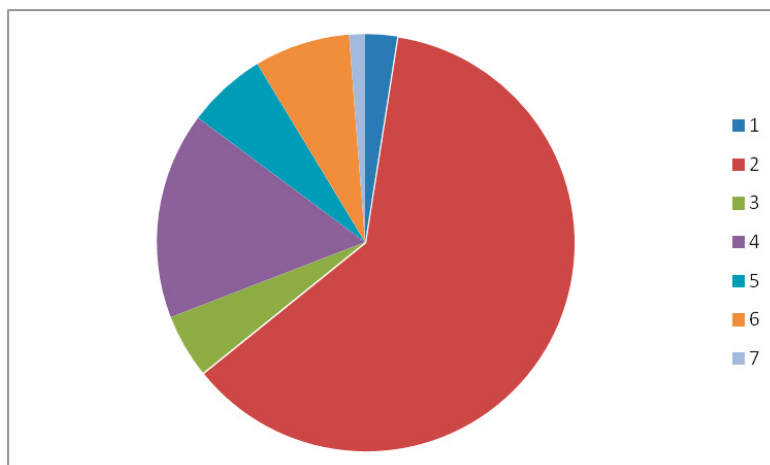

Kuva: 179572.P1010049. Puun runkoon on koverrettu kolot, joihin on naulattu poikkipuut.

Selviä torppajäännöksiä löytyi vain yksi, Syrjälä (179857). Hyyrylänlehdossa voi jo paikannimestä päätellä sijainneen torpan. Alueelta löytyi kasvillisuuden pohjalta hahmottuvalta pihapiiriltä peltoraunio (180210) sekä pihapiirin reunalta kellarin jäännökset (180209). Näiden lisäksi dokumentoitiin muutamia vene- ja verkkovajoja, niittysaunoja ja –latoja.

Inventoinnissa tarkastettiin kaikki SutiGisiin merkityt kohteet. Alla olevasta kaaviosta selviää kohteiden löytötapa.

KOhteiden Löytötapa:

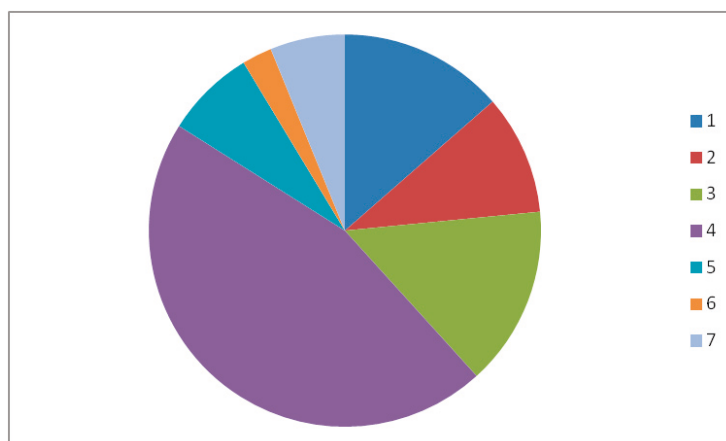
1 muinaisjäännösrekisteri (2 kpl), 2 SutiGis (50), 3 peruskartta (4), 4 vanha peruskartta (13), 5 kokonaan uusi kohde (5), 6 haastattelu (6), 7 Reiska (1).

Taulukko 5. Kohteiden löytötapa.

SutiGis-kohteet dominoivat aineistossa, mutta huomattava merkitys oli myös vanhoilla peruskartoilla Korean hakkuiden aikaisten kämppien paikallistamisessa. Nykyisiltä peruskartoilta löytyi muutamia tervahautoja. Haastatteluin merkityt kohteet ovat kämppäkohteita, joiden tietoja saatiin metsähallituslaisilta. Vaikka esihistoriallista asutusta etsiskeltiin parin päivän ajan inventoinnin lopussa, ei uusista kohteista yksikään ole esihistoriallinen.

Kohteita oli tuhottu jonkin verran hakkuissa, mihin tulisi kiinnittää jatkossa huomiota. Suurin osa nyt dokumentoiduista kohteista sijaitsi nuorissa kasvatusmetsissä ja taimikoissa, joten suojeltavaa tulee riittämään jatkossakin.

KOhteiden Jakautuminen eri kasvutyyppialueille:

1 kitu- ja joutomaat (11 kpl), 2 aukkea (8), 3 taimikko (12), 4 nuori kasvatusmetsä (37), 5 varttunut kasvatusmetsä (6), 6 uusiutumiskypsä kasvatusmetsä (2), 7 uusiutumisvaihe (5)

Taulukko 6. Dokumentoitujen kohteiden kasvu ympäristöt.

Kohteita löytyi vähiten varttuneista ja uudistuskypsistä metsistä. Voi olla, että tällaisilta alueilta on vähiten Suti-havaintoja, kun leimikoita ei vielä ole suunniteltu.

Kasvuluokat arvioitiin dokumentoinnin yhteydessä kulttuuriperintökohteiden tuntumasta eikä määritelmiä siis otettu suoraan SutiGisistä. Luokittelussa voi olla jonkin verran amatöörimäistä horjuntaa. Esimerkiksi raja varttuneen kasvatusmetsän ja uudistuskypsän metsän välillä oli vaikea vetää, varsinkin kun on syytä epäillä, että tästä rajasta lopulta nykyään päättää Valtiovarainministeriö eivätkä yksinomaan metsänhoidolliset tekijät.

Kokonaisuutta arvioiden inventoinnin tavoitteet saavutettiin hyvin. Kaikkientuudestaan tunnetut kohteet tarkastettiin. Joitakin uusia kohteita löytyi myös, vaikkei niitä aktiivisesti haettukaan. Kohteet sijaitsevat eri puolilla tutkimusaluetta. Vaikka selviä keskittymiä toki on, voidaan inventointia pitää koko alueella kattavana. Kaikki dokumentoidut kohteet on viety Reiska-tietokantaan, ja kulttuuriperintöraportit ovat tämän raportin lopussa.

Allekirjoitus

Kannelmäessä 24. lokakuuta 2015

Oili Räihälä, FM

Lähteet

Painetut lähteet:

Laulumaa Vesa 1997. Linnunpiirtäjiä ja pronssiseppiä – Sotkamon esihistorian vuosituhannet. Sotkamon historia. Toim. Jorma Wilmi. Sotkamon kunta, Sotkamon seurakunta, Sotkamo-Seura ry. Gummerrus Kirjapaino Oy, Jyväskylä.

Niukkanen 2009. Historiallisen ajan kiinteät muinaisjäännökset. Tunnistaminen ja suojelu. Museoviraston rakennushistorian osaston oppaita ja ohjeita 3.

Wilmi Jorma 1997. Sotkamon historia. Toim. Jorma Wilmi. Sotkamon kunta, Sotkamon seurakunta, Sotkamo-Seura ry. Gummerrus Kirjapaino Oy, Jyväskylä.

Painamattomat lähteet:

Räihälä Oili 2012. Hossan retkeilyalueen ja Moilasenvaaran Natura-alueen kulttuuriperintöinventointi 2012. Metsähallitus, Pohjanmaan luontopalvelut. Raportti, asianhallintanro 6182/2012.

Räihälä Oili 2014. Hyrynsalmen ja Ristijärven metsätalousmaiden kulttuuriperintöinventointi 2014. Metsähallitus, Metsätalous kestävä kehitys. Raportti, asianhallintanro MH 6129/2014

Suominen Esa 1994. Sotkamo Nuasjärvi Kiikarusniemi. Esihistoriallisen asuinpaikan kaivaus. Kainuun Museo.

Internet-lähteet:

http://kafi.tutka.net/pa_paatokset/kokous/2013480-10-2.PDF.)

5. Kohdekuvaukset

5.1 Kiinteät muinaisjäännökset

Maanselkä rajakivi	MH-tunnus: 179585
---------------------------	--------------------------

Kohdetyyppi:	17 Kivi- ja maarakenteet	Haltija:	161 Metsätalous Kainuu
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	161 Metsätalous Kainuu
Rakentamisvuosi:		Kunta:	765
Lukumäärä:			

Koordinaatti-selitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7087737, Y 3573906	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde on merkitty Sutigisiin, jossa se näyttäisi olevan MH:n maalla. Maastolaitteessa pistettä ei kuitenkaan ole, joten voi olla, että alue on siirtynyt yksityisomistukseen. Kohde on kiinteä muinaisjäännös, Sotkamo 1000005548.

MH on rakentanut paikalle tulistelupaikan. Kohde on taulutettu. Kohde tarkastettiin 4.6.2015 koleassa ja sateisessa säässä.

Ympäristön kuvaus

Rajakivi sijaitsee nykyisellä kunnan ja läänin rajalla. Se on merkitty mj-rekisterissä (100005548) Sotkamon puolelle. Rautatie kulkee alueen länsipuolella noin sadan metrin päässä. Rajakiven kohdalla on vanhoja asemarakennuksia, jotka ovat luhistumassa hiljalleen. Kiven länsipuolelta, muutama metri kivistä, kulkee hiekkatie. Asema-alue on lehtipuuvältaista nurmettunutta pihaa, kiven itäpuolella männikköharju nousee kivisenä. Puusto on täysikasvuista männikköä, seassa jonkin verran lehtipuita. Joitakin satoja metrejä kiveltä luoteeseen, junaradan länsipuolella, on kapea Kalliojärvi. Alue on vedenjakajalla.

Kohteen kuvaus

Rajakivi on suuri siirtolohkare, jonka halkaisija on viitisen metriä. Korkeutta kivellä on noin kolme metriä. Kiven päälle on rakennettu portaati. Selkeimmät kaiverrukset, kolme kruunua ja vuosiluku 1684, näkyvät selvästi kiven tien puoliosella kyljellä. Samalla pinnalla on muitakin epäselvempiä kaiverruksia. Myös kiven päällä voi erottaa epämääräisiä kaiverruksia, nimikirjaimia ja ehkäpä numeron 8, joka esiintyy muuallakin kiven kyljissä. Kiven pinta on rapautunut ja osin sammalen peitossa, joten kaiverruksista on vaikea saada selkoa.

Kohteen rajaus

Rajakiven sijainti on mitattu kiven tienpuoleiselta reunalta.

Tulkinta

Paikalle pystytetty opaskyltti samoin kuin mj-rekisteri kertovat kiven olevan Täyssinän rauhan rajakivi. On myös esitetty epäilyjä, että kivi olisi ollut rajakivenä jo Pähkinäsaaren rauhassa 1323. Tätä tietoa ei voi varmistaa. Vuosiluvuista päätellen kivi on ollut rajakivenä myös myöhemmin, viimeksi 1800-luvulla Isossa jaossa. Rajakivi on tänäkin päivänä Kainuun ja Pohjois-Karjalan rajalla.

Tarkastukset

Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2015
Tarkastuspvm: 4.6.2015 Tarkastaja: O. Räihälä
Kuvaus: KMO 2015

Viranomaisrekisterinro:	1000005548	Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojele:	2 Muinaisjäännösrekisteri II

Ympäristön suojele:	0 Ei määritelty
----------------------------	-----------------

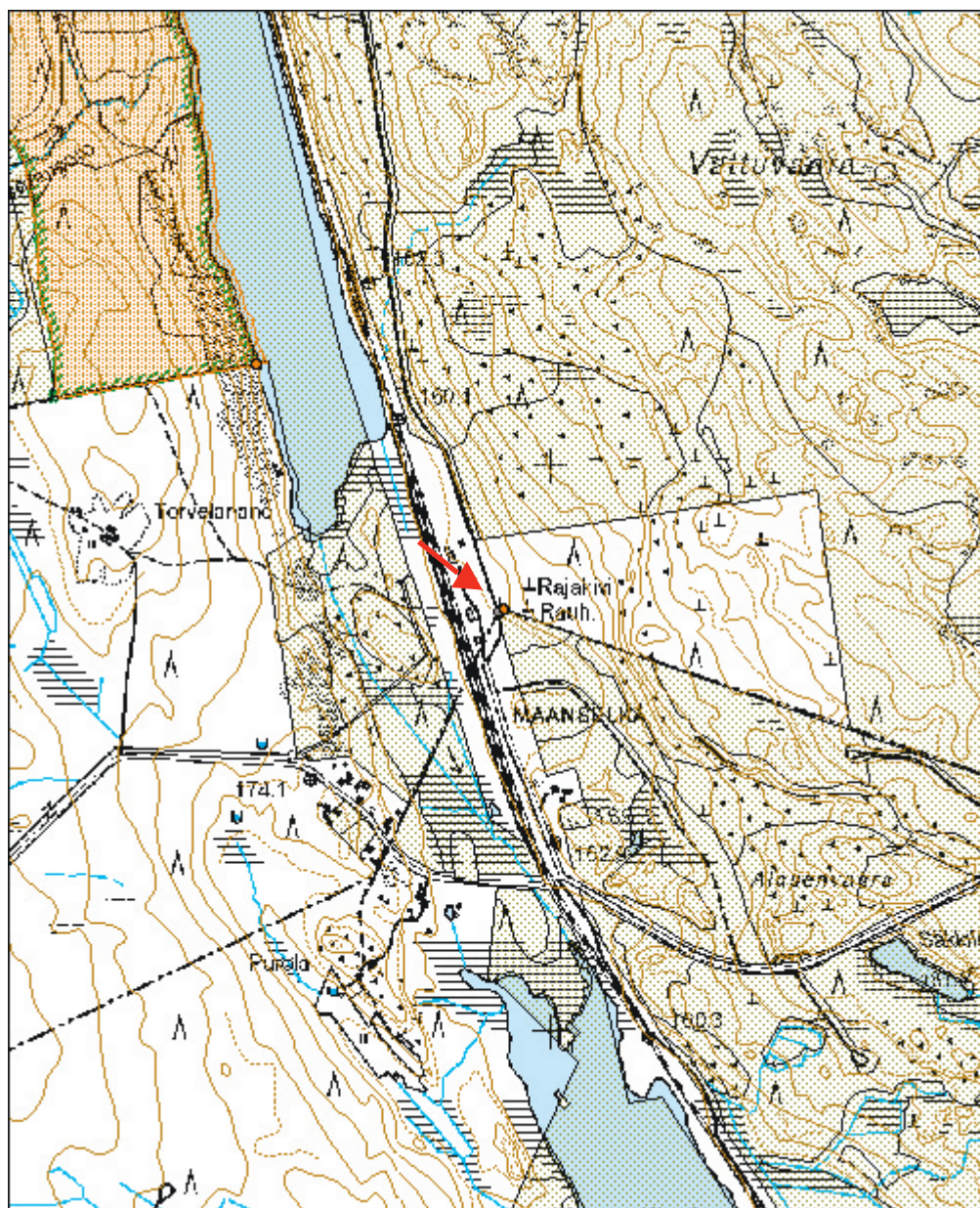

Yllä: 179585.P1010027. Rajakivelle on Metsähallitus viritellyt kömpelöt tikarappuset sekä elegantimman tulistelupaikan. Etualalla opastaulu.

Alla: 179585.P1010032. Kolme Ruotsin valtakunnan kruunua . Alinna 179585.P1010034. "1684".

Kohdetyyppi:	17 Kivi- ja maarakenteet	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7087737, Y 3573906	Mittakaava:	1:10 000

Porkanautio työ- ja asuinpaikka	MH-tunnus: 137908
--	--------------------------

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	161 Metsätalous Kainuu
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	161 Metsätalous Kainuu
Rakentamisvuosi:		Kunta:	765 SOTKAMO
Lukumäärä:	10		

Koordinaatti-selitys:	Geometria	4 Gps-mittaus, korjaamaton
	tuotettu:	
Koordinaatit:	X 7085410, Y 3605518, Z 177	Löydöt:

Taustatiedot

Kohteen on alun pitäen löytänyt Kainuun museon arkeologi Esa Suominen. Hän tiedusteli tuolloin paikalla tehtävistä hakkuista, minkä seurauksena arkeologi Riikka Mustonen teki tarkastuskäynnin paikalle 12.10.2011 yhdessä alueen suunnittelijan kanssa.

Sotkamon talousmetsien kulttuuriperintöinventointi toi uudemman kerran arkeologin paikalle sateisena tiistaina 30.6.2015. Tiedot alueesta olivat hieman ristiriitaiset: Muinaisjäännösrekisterissä kohteen (Porkanautio 1000019158) aluerajaus on hieman eteläisempi kuin Mustosen Reiskaan kirjaama. Lisäksi Mustonen viittaa mahdolliseen rakennuksenpohjaan. Siitä on peräti pistetietokin, mutta ei halaistuakaan kuvauksen sanaa. Paikalle mentiin ennen muuta tarkastamaan aluerajaus sekä tutkimaan mahdollinen rakennuksenpohja.

Ympäristön kuvaus

Porkanautio sijaitsee aivan Sotkamon kaakkoisnurkassa Porkkajärven itärannalla. Matkaa Kuhmo-Valtimo -tieltä on vanhalle pellolle ja mahdolliselle talon paikalle vajaat 1.5 km. Porkkajärven itärantaa lukuun ottamatta rajoittuu koko järvi Hiidenportin kansallispuistoon. Vanhan asumuksen ympäristö on kumpuilevien mäkien ja soiden mosaiikkia.

Alue, jolla röykkiöt sijaitsevat, poikkeaa kasvillisuudeltaan selvästi ympäröivästä metsäkuvioista. Alue on vanhaa kuusikkoa, jonka vanhimmat puut ovat ainakin 150-vuotiaita. Kuusten lisäksi kasvaa paikalla myös vanhoja koivuja. Aluskasvillisuus on sammalta, näkyvyys hyvä ja maaperä kosteaa. Röykkiöalueen ulkopuolella puusto on nuorempaa sekametsää, rantakaistale hyvinkin kosteaa. Porkanaution pohjoispuolella on mäennyppylä, Porkkaniemi, joka on kivikkoinen ja lohkareinen. Metsäkuvio on joku aika sitten hakattu ja laikutettu. Kuviolla kasvaa parivuotias männyntaimikko.

137908.P1010004.
Porkanautio on vanhaa
istutettua kuusikkoa.

Kohteen kuvaus

Varhaisimmat merkinnät kohteesta ovat muinaisjäännösrekisterissä, jossa todetaan, ettei rakennuksen pohjaa ole onnistuttu paikallistamaan. 1800-luvun puolivälin pitäjänkartastossa paikan nimenä on Porkannurmi eikä sinne ole merkitty peltoja tai rakennuksia vaan se on jo silloin ollut autiona. Mustosen mukaan alueelta paikannettiin rökkiöitä ja mahdollinen rakennuksen pohja tarkastuksessa 2011. Tällöin myös Kainuun museossa tehtyä rajausta hieman tarkennettiin.

Riikka Mustosen tarkastuksessa Porkanautioon on merkitty yhteensä yhdeksän pistettä. Näistä kuusi dokumentoitiin peltoraunioina tarkastuksessa 2015. Loput kolme olivat kuopiksi merkittyjä, joita ei sen kummemmin noteerattu vuoden 2015 inventoinnissa, sillä niiden merkitys ei täysin avautunut paikanpäällä. Yhdeksäs Mustosen piste on "mahdollinen rakennuksen pohja". Tällaista ei mitenkään kyetty havaitsemaan. Mikäli rakennuksen pohja jossain olisi, näkyisi se todennäköisesti ainoastaan palaneiden kivien kasana, mutta kaikki dokumentoidut rauniot olivat selkeästi peltoraunioita. Vuoden 2015 inventoinnissa dokumentoidut rökkiöt rajautuvat selvästi Mustosen rajaamalle alueelle, joka on ehdottomasti kurantimpi kuin muinaisjäännösrekisterin rajausta, joka ulottuu aivan liian etelään.

Yksittäiset rökkiöt:

Peltoraunio 1: 7085386, 3605577.
Peltoraunio 2: 7085408, 3605536
Peltoraunio 3: 7085378, 3605544.
Peltoraunio 4: 7085395, 3605538.
Peltoraunio 5: 7085394, 3605528
Peltoraunio 6: 7085449, 3605488.

Vanha peltoalue erottuu kasvillisuuden ja suhteellisen kivettömyyden perusteella aika selvästi maastossa. Paikalla kasvaa hyvinkin 150-vuotias kuusikko, maa on suhteellisen tasainen ja sammalpeitteinen.

Kohteen rajaus

Porkanaution aluerajaus on Riikka Mustosen tekemä 2011. Hän on tuolloin rekisteröinyt yhdeksän pistettä, joiden pohjalta alue on rajattu ja samalla korjattu aiempaa liian eteläistä rajausta. Aiemman rajauksen eteläosa sijoittuu rannan tuntumassa kosteaan sekametsään, joka ei vaikuta vanhalta pellon pohjalta eikä siellä myöskään ole peltoraunioita. Kesän 2015 inventoinnissa dokumentoidut peltorauniot sijoittuvat Mustosen aluerajauksen sisälle. Tätä aluerajaus ei ole syytä muuttaa.

Tulkinta

Porkanautio on autoitunut viimeistään 1800-luvun puoliväliin mennessä. Paikalla on ollut ainakin pelto, rakennuksen jäännöksiä ei ole kyetty paikallistamaan. Vaikka tämänikäisestä rakennusjäännöksestä on yleensä enää nähtävillä vain uunin kiuas, ei Porkanaution rökkiöistä yksikään vaikuta sellaiselta. Raunioiden kivet ovat palamattomia. Rakennuksen paikkaa etsiskeltiin vanhan pellon pohjoispuoliselta mäeltä. Se on kuitenkin kovin kivikkoinen tarkoitukseen. Lisäksi metsäkuvio on joku aika sitten hakattu, laikutettu ja istutettu männyille, joten havainnointimahdollisuudet eivät olleet kovin otolliset.

Mustonen toteaa, että kyseessä on vanha kaskiasuinpaikka. Jos paikalla on ollut asumus, on raivattu pelto voinut hyvinkin olla pihapiirin jatkuvassa viljelyssä oleva alue. Kaskea on kyllä seudulla poltettu, mistä tänäkin päivänä näkyy jälkiä: Matkalla maantieltä Porkanautioon havaittiin useamman mäen rinteessä jo ammoin nysäksi poltettujen puidenrunkojen kantoja.

Tarkastukset

Tila: 3 Toteutettu Tarkastuspvm: 30.6.2015 Kuvaus: KMO 2015	Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastaja: O. Räihälä	Tarkastusvuosi: 2015
Tila: 3 Toteutettu Tarkastuspvm: 12.10.2011 Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi Kainuu	Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastaja: R. Mustonen	Tarkastusvuosi: 2011

Viranomais- rekisterinro:	1000019158	Kunto:	2 Keskinertainen
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojelu:	2 Muinaisjäännösrekisteri II

Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
--------------------------------------	-----------------

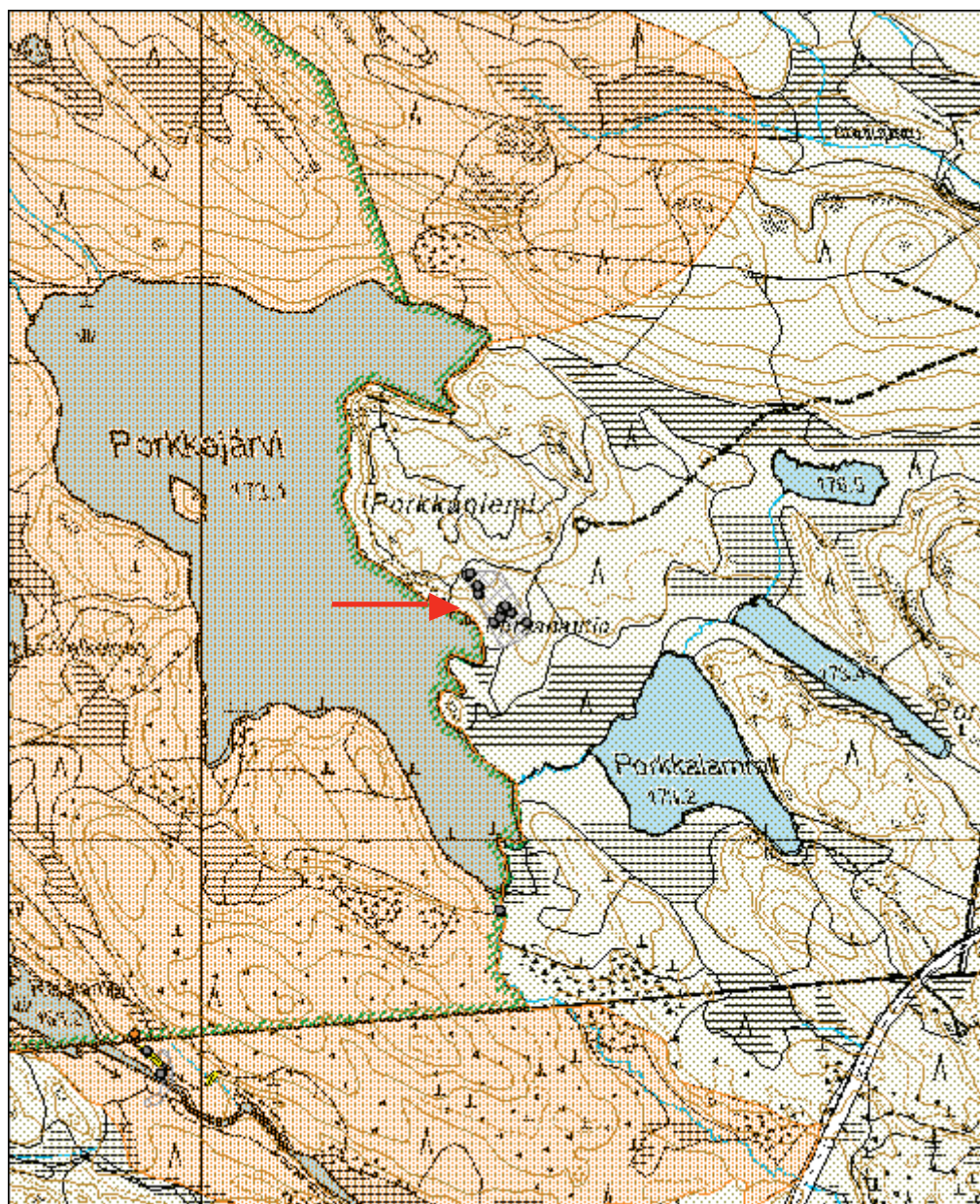

Yllä: 137908.P1010006. Peltoraunio kuusten juurella.

Alla: 137908.P1010013. Lieneekö Porkanautio vanha kaskipelto?

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7085410, Y 3605518, Z 177	Mittakaava:	1:10 000

Vilmilä tervahauta	MH-tunnus: 179548
---------------------------	--------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	161 Metsätalous Kainuu
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	161 Metsätalous Kainuu
Rakentamisvuosi:		Kunta:	765 SOTKAMO
Lukumäärä:			

Koordinaatti-selitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7140343, Y 3569919	Löydöt:	

Taustatiedot
Tervahauta on merkitty Sutigisiin. Se tarkastettiin raekuuron saattelmana tiistaina 16.6.2015.
Ympäristön kuvaus
Vilmilän tervahauta sijaitsee Sotkamon pohjoisnurkassa, Ristijärvi- Sotkamo -tie- länsipuolella. Mainitulta tieltä kääntyy aivan kunnan rajan tuntumassa metsäautotie länteen. Muutama kilometri päätieltä kääntyy Vilmilään vievä pienempi metsäautotie, josta tervahaudalle vievä pienempi pistotie erkanelee etelään. Tien päästä lähtee toistaiseksi ajokelvoton tien pohja länteen, jonka varrella tervahauta sijaitsee. Tervahaudan metsäkuviolla kasvaa varttunutta sekametsää, maannos on kostean oloinen. Tervahauta erottuu hyvin maastossa ja se on nauhoitettu.
Kohteen kuvaus
Tervahauta on suuri ja laakea, sen halkaisija on parikymmentä metriä. Painauma keskellä on säännöllisen muotoinen ja syvä: Sen pohja on huomattavasti ympäröivää maastoa alempana. Halssi on kapea ja useita metrejä pitkä. Se on suunnattu loivaan alamäkeen haudan eteläpuolelle. Haudan pinnat ovat ehjät, valleilla kasvaa harvakseltaan puita.
Kohteen rajaus
Kohteen sijainti on ilmoitettu pistetietona.

Tarkastukset
Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2015
Tarkastuspvm: 16.6.2015 Tarkastaja: O. Räihälä
Kuvaus: KMO 2015

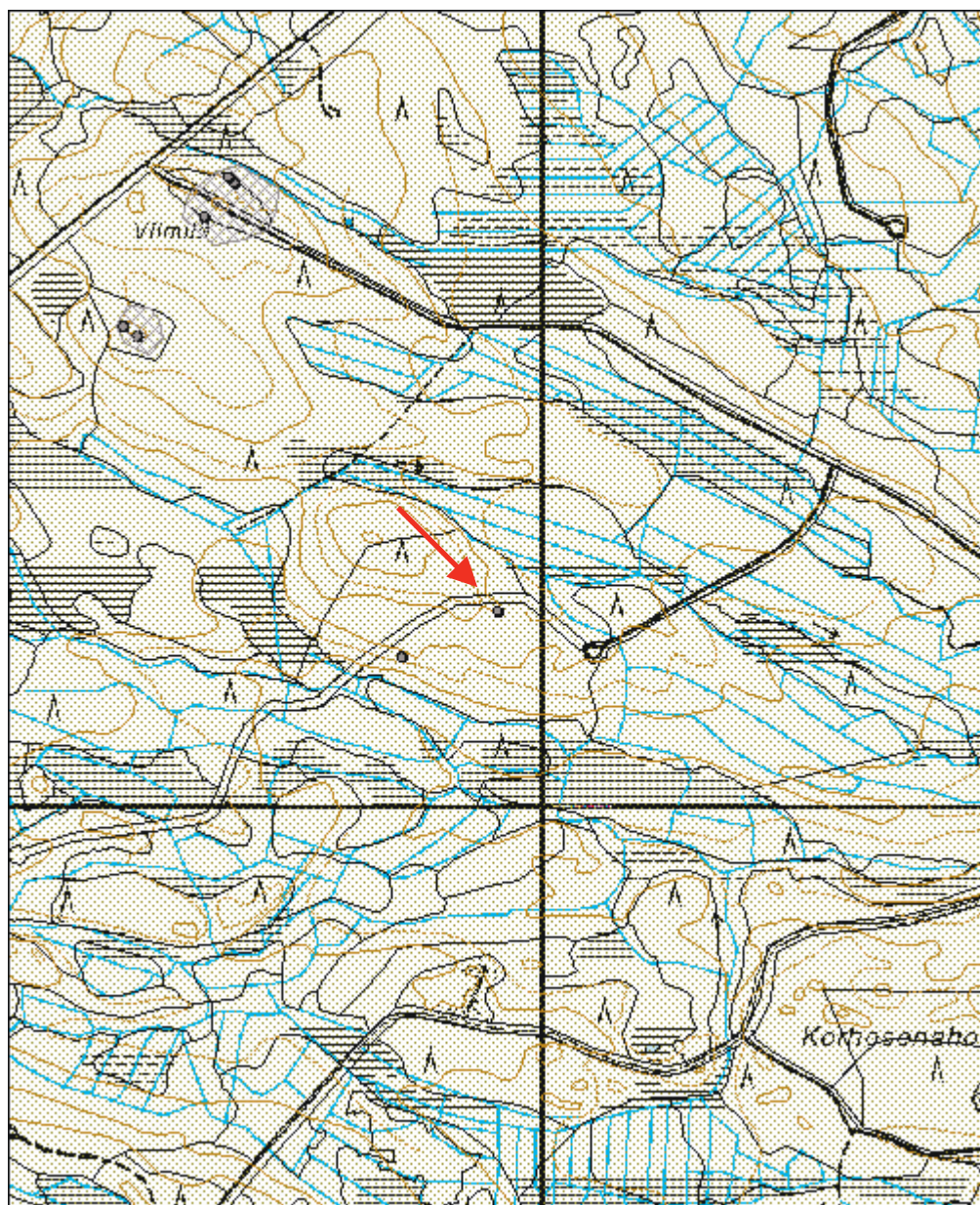
Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	2 Kesinkertainen
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojele:	0 Ei määritelty

Ympäristön suojele:	0 Ei määritelty
----------------------------	-----------------

179548. P1010002-3.
Vilmilän tervahauta on merkitty kuvaan punaisella kehällä.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7140343, Y 3569919	Mittakaava:	1:10 000

Vilmilä W tervahauta	MH-tunnus: 179549
-----------------------------	--------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	161 Metsätalous Kainuu
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	161 Metsätalous Kainuu
Rakentamisvuosi:		Kunta:	765 SOTKAMO
Lukumäärä:			

Koordinaatti-selitys:		Geometria	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7140262, Y 3569749	tuotettu:	
		Löydöt:	

Taustatiedot
Tervahauta on merkitty Sutigisiin. Se tarkastettiin rankkasateen saattelemana tiistaina 16.6.2015.
Ympäristön kuvaus
Vilmilän tervahauta W sijaitsee Sotkamon pohjoisnurkassa, Ristijärvi- Sotkamo -tien länsipuolella. Mainitulta tieltä kääntyy aivan kunnan rajan tuntumassa metsäautotie länteen. Muutama kilometri päätieltä kääntyy Vilmilään vievä pienempi metsäautotie, josta tervahaudalle vievä pienempi pistotie erkanelee etelään. Tien päästä lähtee toistaiseksi ajokelvoton tien pohja länteen, jonka varrella tervahauta sijaitsee. Toinen tervahauta sijaitsee muutama sata metriä itään tältä haudalta. Tervahaudan metsäkuviolla kasvaa nuorehkoa sekametsää, maannos on kostean oloinen. Hauta on rakennettu jyrkkään rinteeseen soistuman yläpuolelle. Tervahauta erottuu hyvin maastossa ja se on nauhoitettu.
Kohteen kuvaus
Tervahauta on säännöllisen muotoinen ja laakea, sen halkaisija on noin 16 metriä. Painauma keskellä on säännöllisen muotoinen ja syvä: Sen pohja on huomattavasti ympäröivää maastoa alempana. Halssi on suunnattu kohti suota ja se on useita metrejä pitkä. Haudan pinnat ovat ehjät, valleilla kasvaa harvakseltaan puita, haudan keskus on lähes puuton. Tervahauta erottuu selvästi maastossa.
Kohteen rajaus
Tervahaudan sijainti on ilmoitettu pistetietona.
Tarkastukset
Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2015
Tarkastuspvm: 16.6.2015 Tarkastaja: O. Räihälä
Kuvaus: KMO 2015

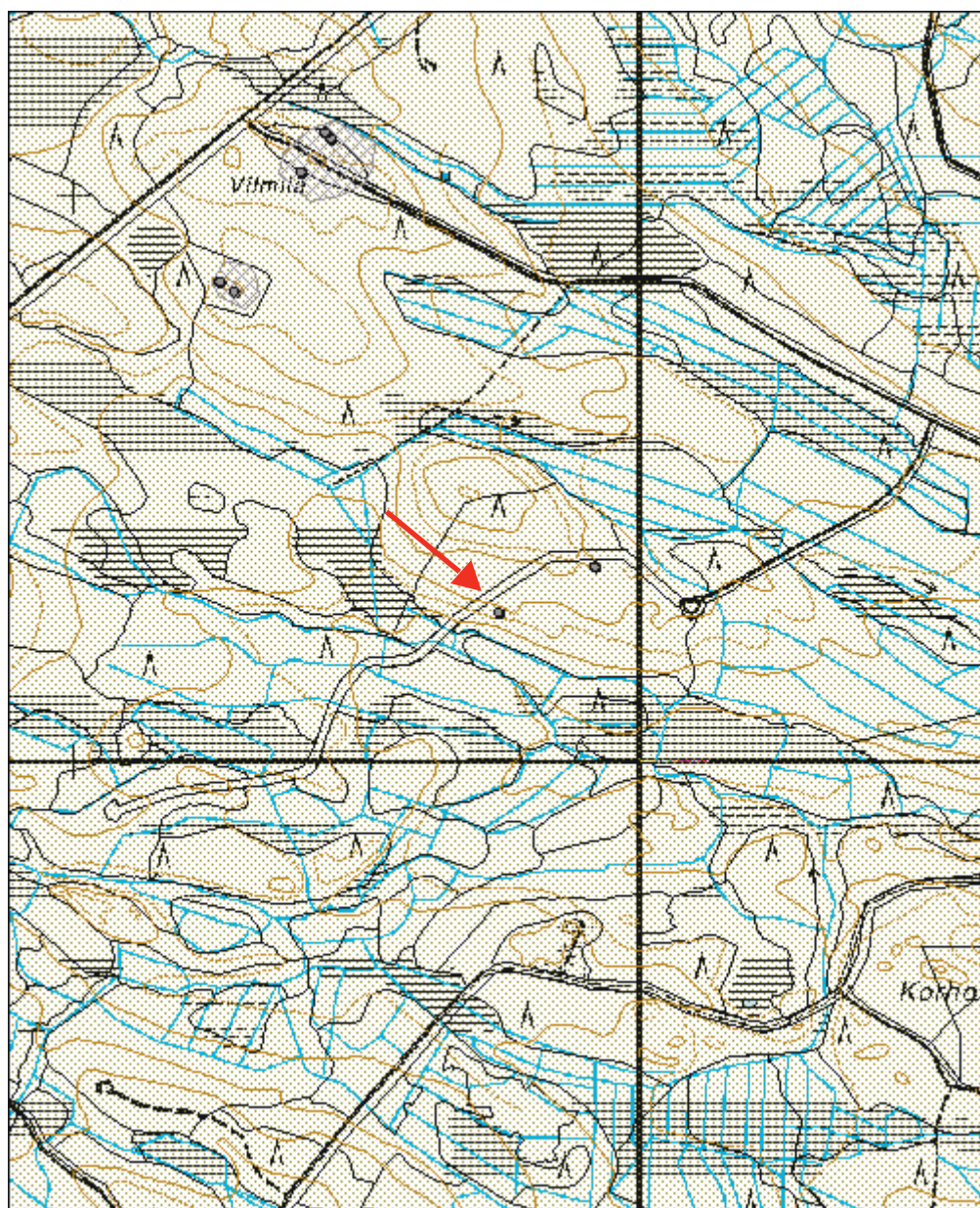
Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	2 Keskinkertainen
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojele:	0 Ei määriteltä

Ympäristön suojele:	0 Ei määriteltä
----------------------------	-----------------

179549.P1010009-10 muokattu. Vilmilän läntisempi tervahauta on rakennettu jyrkkään rinteeseen soistuman yläpuolelle. Kuvaan hauta on merkitty punaisella kehällä.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7140262, Y 3569749	Mittakaava:	1:10 000

Romeikonsuo N tervahauta	MH-tunnus: 179550
---------------------------------	--------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	161 Metsätalous Kainuu
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	161 Metsätalous Kainuu
Rakentamisvuosi:		Kunta:	765 SOTKAMO
Lukumäärä:			

Koordinaatti-selitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7140558, Y 3567544	Löydöt:	

Taustatiedot
Tervahauta on merkitty Sutigisiin. Se tarkastettiin 16.6.2015.

179550.P1010033-34 muokattu. Romeikonsuon pohjoinen tervahauta erottuu selvästi maastossa. Haudan vallit on merkitty kuvaan punaisella kehällä.

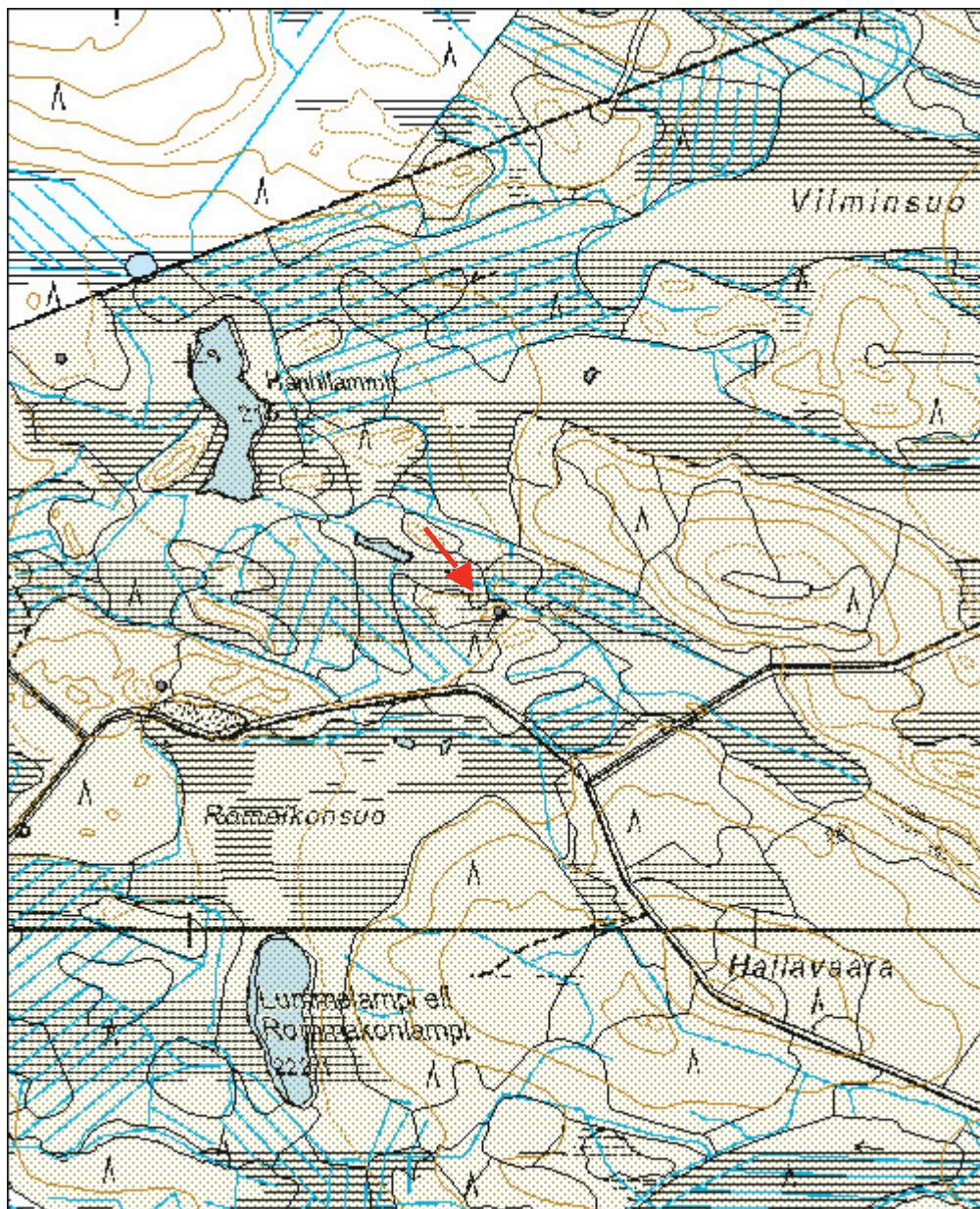
Ympäristön kuvaus
Tervahauta sijaitsee Sotkamon luoteisnurkassa, vajaat 10 km linnuntietä Ristijärvi-Sotkamo -tien länsipuolella. Romeikonsuo jää haudan eteläpuolelle, Huovisnäreikön metsäautotie kulkee vajaat 200 m etelässä haudalta. Metsäkuvio, jolla hauta sijaitsee, kasvaa varttunutta havupuumetsää, kohteen koillispuolella maasto muuttuu soiseksi. Välittömästi haudan kaakkoispuolella oleva kuvio on vastikään hakattu ja laikutettu.
Kohteen kuvaus
Tervahauta sijaitsee pienellä nyppylällä. Se on säännöllisenmuotoinen, halkaisijaltaan noin 16 m. Painauma keskellä on suippo ja syvimmillään noin 80 cm. Vallit ovat leveät ja ulkoreunoiltaan jyrkkäpiirteiset. Halssi antaa pohjoiseen, kosteikolle. Halssi on kahdeksan metriä pitkä ja parikin metriä syvä. Koko hauta on sammalen peitossa. Päällä kasvaa havupuita, joista muutamat ovat toistasataa vuotta vanhoja mäntyjä.
Kohteen raja
Tervahaudan sijainti on ilmoitettu pistetietona.

Tarkastukset
Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2015
Tarkastuspvm: 16.6.2015 Tarkastaja: O. Räihälä
Kuvaus: KMO 2015

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	2 Keskinkertainen
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojele:	0 Ei määriteltä

Ympäristön suojele:	0 Ei määriteltä
----------------------------	-----------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7140558, Y 3567544	Mittakaava:	1:10 000

Romeikonsuo NW tervahauta	MH-tunnus: 179551
----------------------------------	--------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	161 Metsätalous Kainuu
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	161 Metsätalous Kainuu
Rakentamivuosi:		Kunta:	765 SOTKAMO
Lukumäärä:			

Koordinaatti-selitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7140428, Y 3566948	Löydöt:	

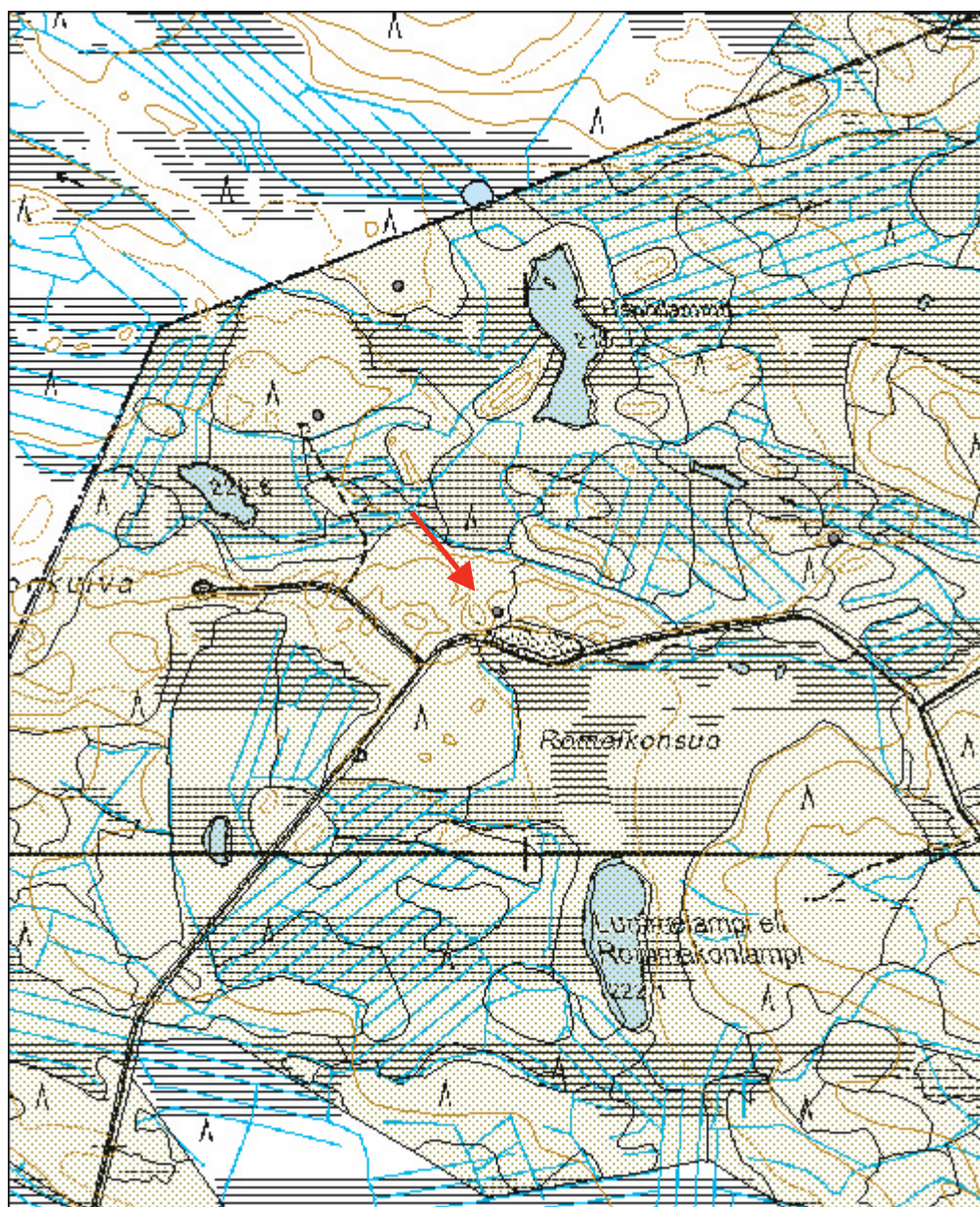
Taustatiedot
Tervahauta on merkitty Sutigisiin. Se tarkastettiin 16.6.2015.
Ympäristön kuvaus
Tervahauta sijaitsee Sotkamon luoteisnurkassa, vajaat 10 km linnuntietä Ristijärvi-Sotkamo -tien länsipuolella. Romeikonsuo jää haudan kaakkoispuolelle, Huovisnäreikön metsäautotie kulkee reilut 50 m etelässä haudalta. Haudan ja tien väliin jää vanha ja maatunut sorakuoppa. Metsäkuvio, jonka reunalla hauta sijaitsee, kasvaa vajaat kymmenvuotista männyn tainta, joukossa on runsaasti koivun vesoja. Maasto haudan länsipuolella laskee jyrkästi supaksi. Notkelmasta ei puustoa ole kaadettu vaan se kasvaa harvaa varttunutta männikköä.
Kohteen kuvaus
Tervahauta sijaitsee jyrkanteen reunalla tasaisella alustalla. Se on pieni ja soma, halkaisija on vain noin 12 m. Halssi on sitäkin muhkeampi. Se viettää noin viiden metrin mittaisena ja pari metriä syvänä jyrkkään alarinteeseen. Tervahauta on täysin sammalen peitossa. Sen päälle on jätetty kaatamatta muutama mänty, kuusi, koivu ja haapa, mutta aivan haudan itäreunaa on ajettu raskaalla metsäkoneella.
Kohteen rajausta
Tervahaudan sijainti on ilmoitettu pistetietona.

Tarkastukset
Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2015
Tarkastuspvm: 16.6.2015 Tarkastaja: O. Räihälä
Kuvaus: KMO 2015

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	2 Keskinertainen
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojele:	0 Ei määritelty

Ympäristön suojele:	0 Ei määritelty
----------------------------	-----------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7140428, Y 3566948	Mittakaava:	1:10 000

Yllä: 179551.P1010035-36. Romeikonsuon luoteisosan tervahauta sijaitsee jyrkän rinteiden päällä. Panoraamakuvassa mukana monivuotinen assistentti, suomenlapinkoira Sonja.

Alla: 179552.P1010040-41. Panoraamakuva Hanhilamin eteläisemmästä tervahaudasta.

Hanhilammit S tervahauta	MH-tunnus: 179552
---------------------------------	--------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	161 Metsätalous Kainuu
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	161 Metsätalous Kainuu
Rakentamisvuosi:		Kunta:	765 SOTKAMO
Lukumäärä:			

Koordinaatti-selitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7140776, Y 3566630	Löydöt:	

Taustatiedot

Hanhilampien väliin jäävälle alueelle on Sutigisiin merkitty kaksi tervahautaa. Tämä on niistä eteläisempi. Se tarkastettiin koleassa ja tuulisessa säässä 16.6.2015.

Ympäristön kuvaus

Hanhilammit S tervahauta sijaitsee aivan Sotkamon luoteisnurkassa muutama sata metriä kunnan rajalta. Paikalle johtaa Hiluxilla ajettava tieura Huovisnäreikön metsäautotieltä, joka jää kohteen eteläpuolelle noin puolen kilometrin päähän. Kuvio, jolla hauta sijaitsee, on vasta hakattu ja laikutettu. Maapohja on kuivaa kangasta, jota kosteikat ympäröivät.

Kohteen kuvaus

Tervahauta sijaitsee keskellä vasta hakattua ja laikutettua aluetta. Kannot haudan päällä on jätetty pitkiksi. Hauta itsessään on vaurioitumaton, mutta sen päällä on jonkin verran risuja. Hauta on halkaisijaltaan noin 20 m. Se on hieman epämääräisen muotoinen. Vallien ulkosyrjällä on useita palokuoppia. Painauma keskellä ei ole aivan säännöllinen, ja halssiin johtava oja alkaa aivan haudan keskeltä. Halssi on suunnattu itään. Se on puolenkymmentä metriä pitkä ja toista metriä syvä. Pudotus ei ole kovin jyrkkä, sillä maasto on suhteellisen tasaista.

Kohteen raja

Tervahaudan sijainti on ilmoitettu pistetietona.

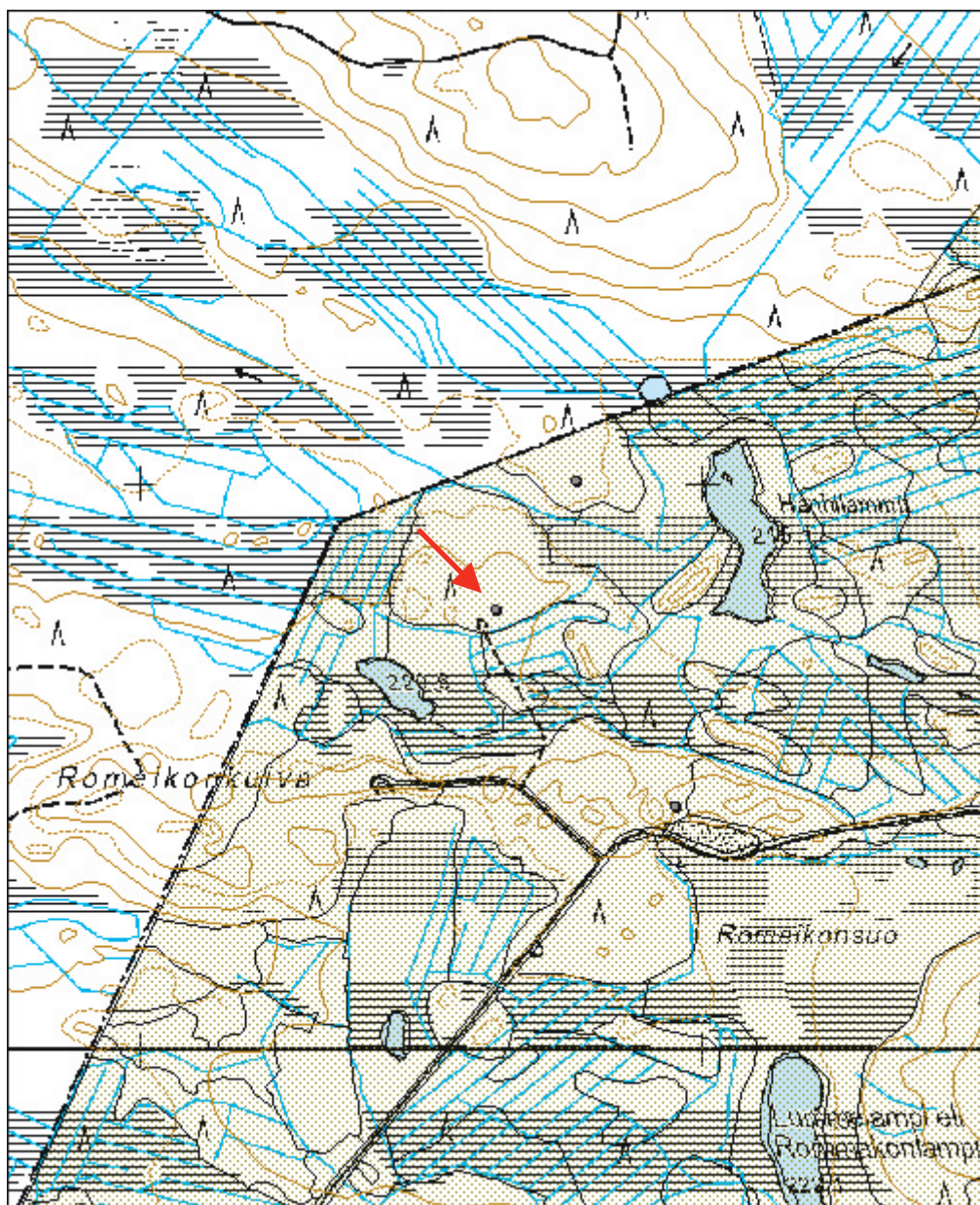
Tarkastukset

Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2015
Tarkastuspvm: 16.6.2015 Tarkastaja: O. Räihälä
Kuvaus: KMO 2015

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	2 Keskinkertainen
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojele:	0 Ei määritelty

Ympäristön suojele:	0 Ei määritelty
----------------------------	-----------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7140776, Y 3566630	Mittakaava:	1:10 000

Hanhilammit N tervahauta	MH-tunnus: 179553
---------------------------------	--------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	161 Metsätalous Kainuu
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	161 Metsätalous Kainuu
Rakentamivuosi:		Kunta:	765 SOTKAMO
Lukumäärä:			

Koordinaatti-selitys:		Geometria	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7141005, Y 3566772	tuotettu:	
		Löydöt:	

Taustatiedot

Hanhilampien väliin jäävälle alueelle on Sutigisiin merkitty kaksi tervahautaa. Tämä on niistä pohjoisempi. Hauta tarkastettiin koleassa ja tuulisessa säässä 16.6.2015.

Ympäristön kuvaus

Hanhilammit N tervahauta sijaitsee aivan Sotkamon luoteisnurkassa noin sata metriä kunnan rajalta. Paikalle ei tule tietä, helpoin kulku on tieuralta, joka risteää Huovisnäreikön metsäautotieltä puolisen km haudalta etelään. Kuvio, jolla hauta sijaitsee, on vasta hakattu ja laikutettu. Tervahauta sijaitsee loivalla nyppylällä, jota kosteikot ympäröivät. Vajaat 300 m itään on suurempi Hanhilampi.

Kohteen kuvaus

Tervahauta sijaitsee keskellä vasta hakattua ja laikutettua aluetta. Haudan päällä on muutamia korkeita kantoja sekä lehtipuiden vesoja. Hauta on 16 m halkaisijaltaan. Sitä ympäröivät palokuopat. Painauma keskellä on loivapiirteinen. Halssi on suunnattu kohti kaakkoa. Se on pitkä oja, joka jatkuu kosteikon suuntaan. Hauta on sammalen peitossa ja sen pinta on vaurioitumaton. Päällä on risuja ja joku tuulenkaato.

Kohteen rajaus

Tervahaudan sijainti on ilmoitettu pistetietona.

Tarkastukset

Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2015
Tarkastuspvm: 16.6.2015 Tarkastaja: O. Räihälä
Kuvaus: KMO 2015

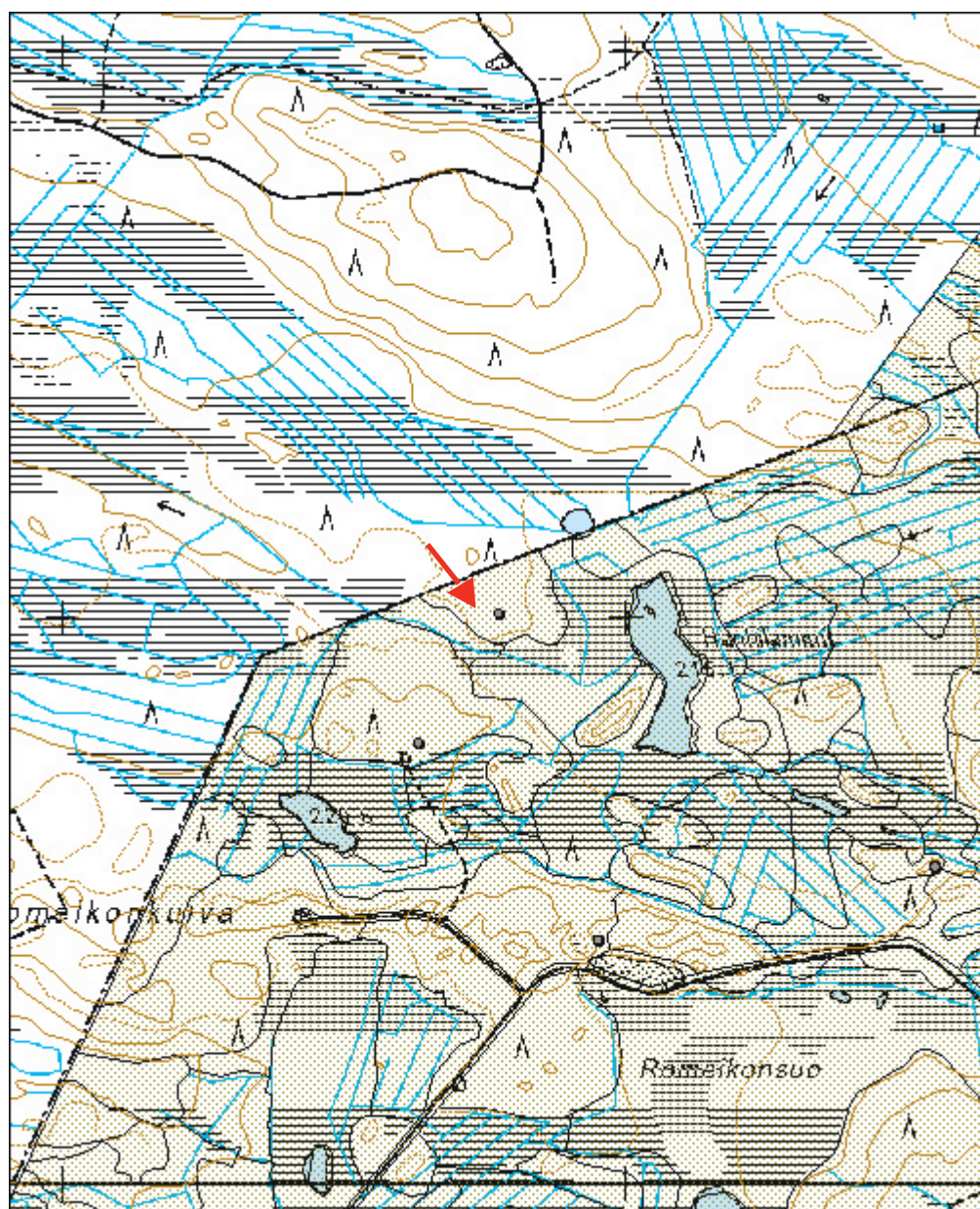
Viranomais-		Kunto:	2 Keskinkertainen
rekisterinro:		Olotila:	2 Ei käytössä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Kohteen	0 Ei määritelty
		suojaus:	

Ympäristön	0 Ei määritelty
suojaus:	

179553.P1010046 muokattu. Hanhilamin pohjoisemman tervahaudan päälle oli jätetty muutama pitempi kanto. Haudan valli on merkitty kuvaan punaisella kehällä.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7141005, Y 3566772	Mittakaava:	1:10 000

Pitämänsuo tervahauta	MH-tunnus: 179558
------------------------------	--------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	161 Metsätalous Kainuu
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	161 Metsätalous Kainuu
Rakentamisvuosi:		Kunta:	765 SOTKAMO
Lukumäärä:			

Koordinaatti-selitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7139336, Y 3565660	Löydöt:	

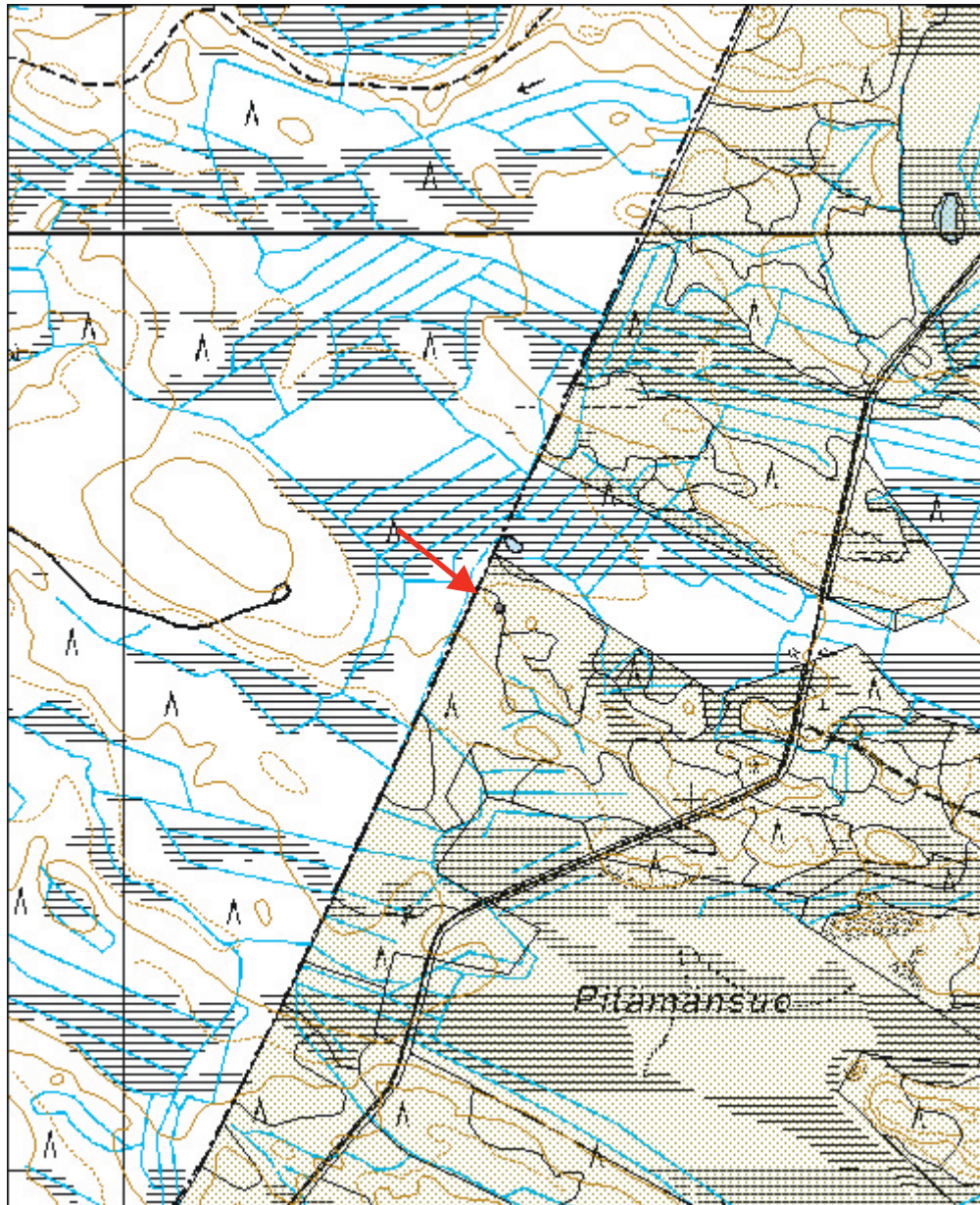
Taustatiedot
Pitämänsuon pohjoispuolella sijaitseva tervahauta on merkitty Sutigisiin. Se tarkastettiin 17.6.2015 auringon paistaessa. Mustat pilvet lähestyivät uhkaavasti.
Ympäristön kuvaus
Pitämänsuon tervahauta sijaitsee täpärästi Sotkamon puolella, kunnan luoteisnurkassa, pari kymmentä metriä kunnan rajasta. Matkaa Vilmilän savottakämpän jäännöksille koillisessa on linnuntietä viitisen kilometriä. Lähin metsäautotie kulkee puolisen kilometriä kaakkoon haudalta. Pitämänsuo jää toiset puoli km etelään haudalta. Tervahauta sijaitsee laajan metsäkuvion luoteisnurkassa. Kuvio on hakattu joku aika sitten, maastossa on runsaasti risuja ja puun jätettä. Aluetta ei ole laikutettu tai istutettu. Maasto kumpuilee loivasti. Maaperä on haudan kohdalla kuivaa ja kivikkoista. Haudan eteläpuolella maasto laskee kohti kosteikkoa.
Kohteen kuvaus
Tervahauta vaikuttaa ensi silmäyksellä pieneltä, mutta tarkemmin tarkastettuna voi erityisesti sen itäreunalla havaita kaksoisvallia. Pienempi, selvä kehä, on halkaisijaltaan noin kymmenmetrinen. Ulompi kehä on huomattavasti isompi. Jos hautaa on poltettu kahteen kertaan, voi suurempi haudoista olla halkaisijaltaan jopa 18 m. Tätä ajatusta tukee se seikka, että halssi soistuman puolella etelässä näyttäisi alkavan nelisen metriä pienemmän kehän ulkopuolella. Täällä ei kuitenkaan erotu ulompaa kehää. Halssi on noin neljä metriä pitkä. Pienemmän kehän vallit ovat eteläpuolella selvät, pohjoisreunalla ne ovat vain muutamia kymmeniä senttejä korkeat. Kuoppa keskellä on loivan suppilomainen. Syvyyttä kuopalla on noin 80 cm. Puut haudan päältä on kaadettu pois ja kannot on jätetty pitkiä. Hautaa peittää aluskasvillisuus, hauta on täysin ehjä. Haudan päällä on hieman risuja.
Kohteen rajaus
Tervahaudan sijainti on ilmoitettu pistetietona.

Tarkastukset
Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2015
Tarkastuspvm: 17.6.2015 Tarkastaja: O. Räihälä
Kuvaus: KMO 2015

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	2 Keskinkertainen
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojele:	0 Ei määritelty

Ympäristön suojele:	0 Ei määritelty
----------------------------	-----------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7139336, Y 3565660	Mittakaava:	1:10 000

Yllä: 179558.P1010023. Pitämänsuon tervahauta erottuu kauas avonaisessa maastossa, sillä sen päälle on hakkuissa jätetty metriset kannot.

Alla: 179557.P1010018. Purnukankaan tervahaudan kohdalla metsäkuviolla kasvaa varttunut männikkö. Sitä on karsittu joku aika sitten, metsäkoneurat kulkevat haudan vierestä. Itse tervahauta on kuitenkin vahingoittumaton.

Purnukangas tervahauta	MH-tunnus: 179557
-------------------------------	--------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	161 Metsätalous Kainuu
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	161 Metsätalous Kainuu
Rakentamisvuosi:		Kunta:	765 SOTKAMO
Lukumäärä:			

Koordinaatti-selitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7141212, Y 3571927	Löydöt:	

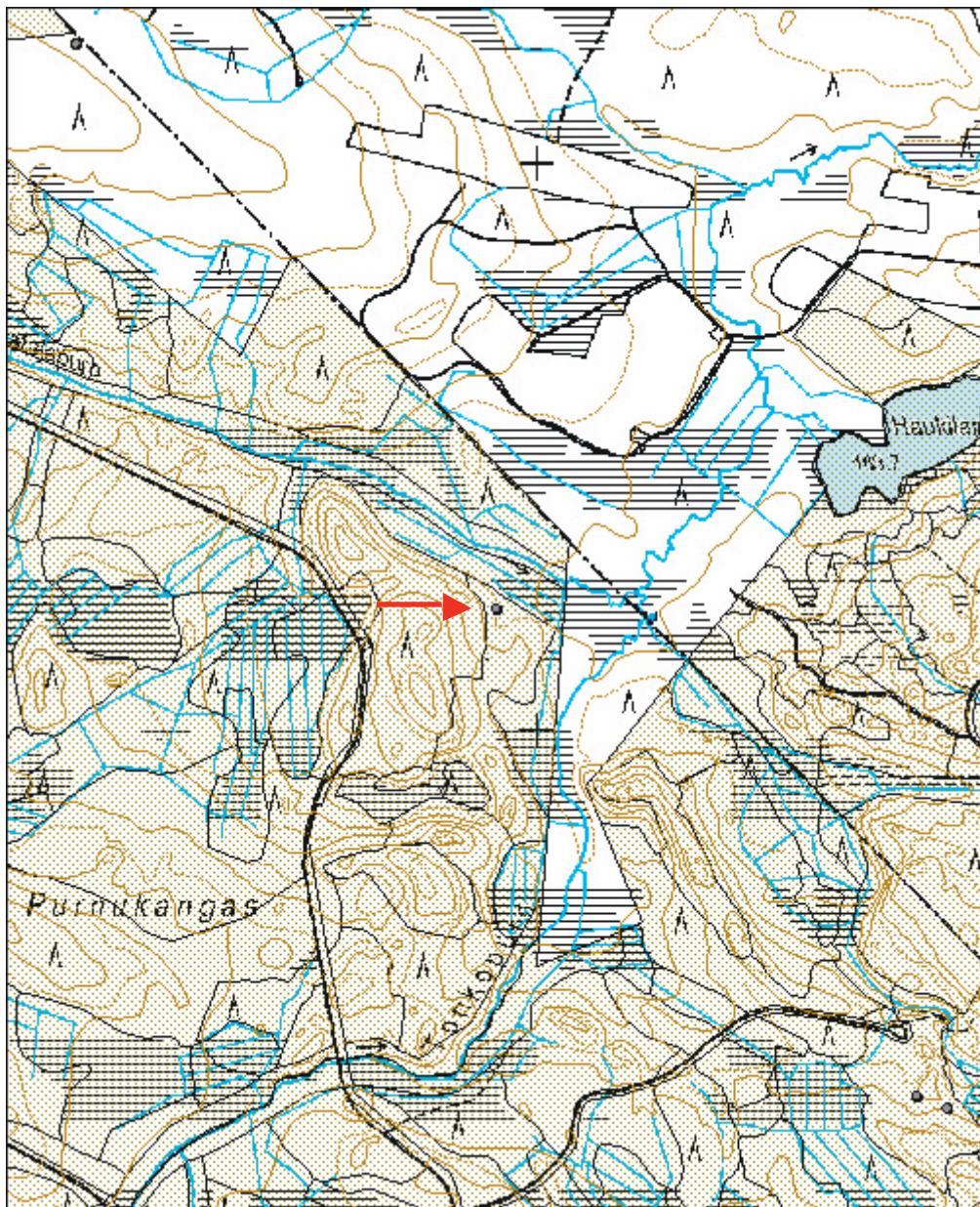
Taustatiedot
Purnukankaan tervahauta on merkitty Sutigisiin. Se tarkastettiin 17.6.2015. Aamupäivän sateiden jälkeen sinistä taivasta pilkisti pilven takaa, mutta kylmä tuuli puhalsi edelleen aukeilla.
Ympäristön kuvaus
Purnukankaan tervahauta sijaitsee Sotkamon luoteisnurkassa pari sataa metriä kunnan rajalta. Lähin tie on kolmisen sataa metriä länteenpäin kulkeva metsäautotie, joka erkanee Vilmilän tieltä pari km etelään haudalta. Hauta on jyrkän mäen alla, sen itäpuolella. Mäellä kasvaa muutaman vuoden ikäinen männynntaimikko, mutta haudan kohdalla metsäkuviolla kasvaa varttunut männikkö. Sitä on karsittu joku aika sitten, metsäkoneurat kulkevat haudan vierestä. Itse tervahauta on kuitenkin vahingoittumaton. Kuvion puuston joukossa on runsaasti kuusia ja koivuja, maannos on paikoin kostea. Haudan alusta on suhteellisen tasainen.
Kohteen kuvaus
Purnukankaan tervahauta on pieni ja soma, sen halkaisija on noin 14 m. Vallit ovat leveät, kuoppa keskellä suippo ja metrin syvyinen. Halssi on suunnattu koilliseen. Se on kuutisen metriä pitkä, kaivettu aika tasaiseen maahan. Haudan ympärillä on syviä palokuoppia. Hauta erottuu maastossa suhteellisen selvästi. Sen päällä kasvaa kuitenkin tiheä puusto vaikka ympäriltä puita on karsittu. Tervahauta on vahingoittumaton.
Kohteen rajaus
Tervahaudan sijainti on ilmoitettu pistetietona.

Tarkastukset
Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2015
Tarkastuspvm: 17.6.2015 Tarkastaja: O. Räihälä
Kuvaus: KMO 2015

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	2 Keskinkertainen
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojele:	0 Ei määritelty

Ympäristön suojele:	0 Ei määritelty
----------------------------	-----------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7141212, Y 3571927	Mittakaava:	1:10 000

Murtolampi W tervahauta	MH-tunnus: 179554
--------------------------------	--------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	161 Metsätalous Kainuu
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	161 Metsätalous Kainuu
Rakentamisvuosi:		Kunta:	765 SOTKAMO
Lukumäärä:			

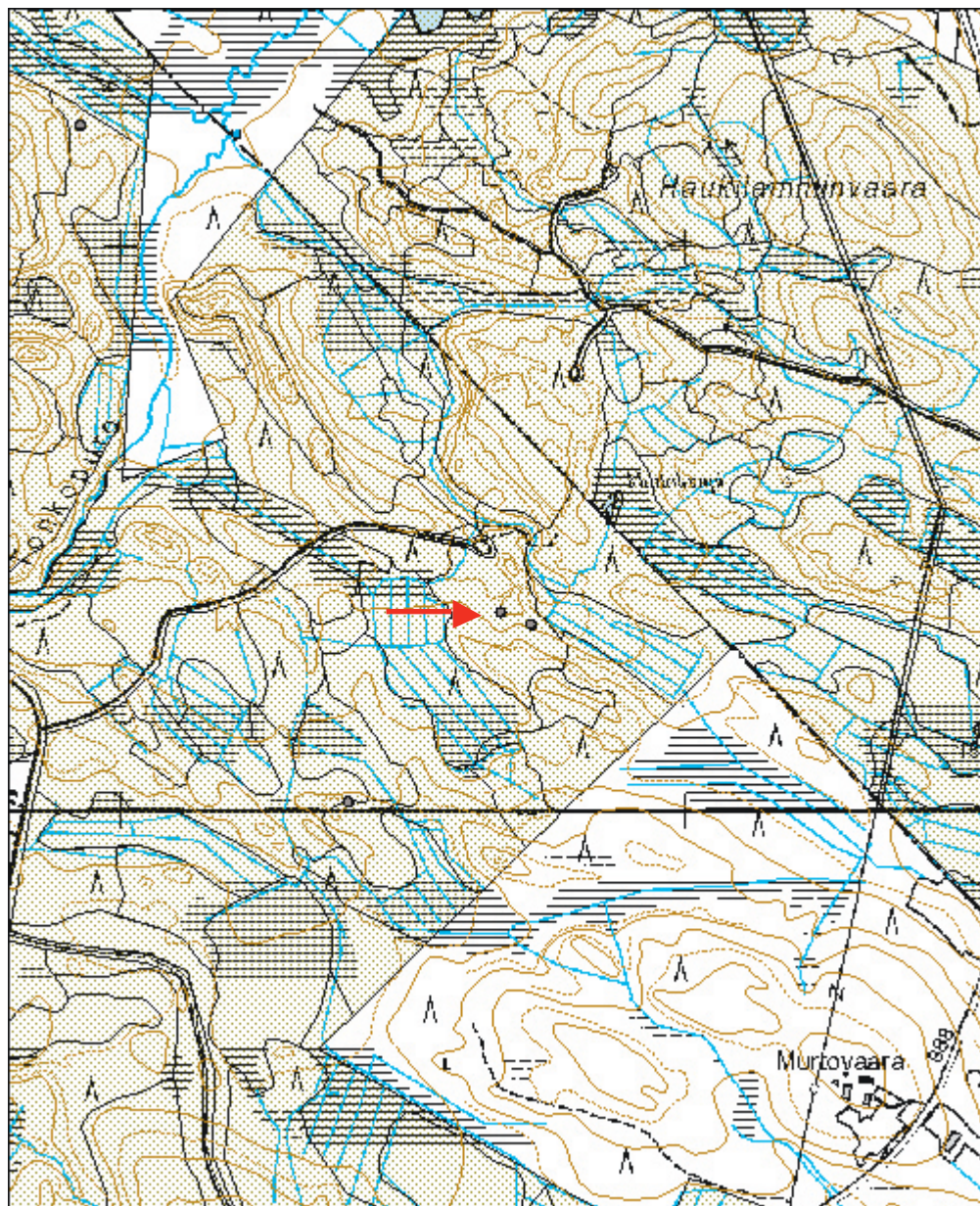
Koordinaatti-selitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7140351, Y 3572670	Löydöt:	

Taustatiedot
Murtolammen (Ristijärven puolella) eteläpuolelle, kolmisen sataa metriä lammesta, on merkitty Sutigisiin tervahauta. Kohteen tarkastuksessa 17.6.2015 kävi ilmi, että paikalla on ollut kaksi hautaa, joista itäisempi on merkitty Sutiin, läntisempi nauhoitettu maastoon. Metsäkuviolta on vastikään kaadettu puut ja alue on aurattu. Tässä yhteydessä Sutiin merkitty hauta on täysin tuhottu, nauhoitettu on säästynyt.
Ympäristön kuvaus
Murtolampi sijaitsee Ristijärven etelärajalla, Lahtasen eteläpuolella. Kolmisensataa metriä Sotkamon puolella, huonokuntoisen metsäautotien päässä, on hakkuuaukea, joka on hiljakkoin aurattu. Tällä kumpuilevalla kankaalla on kaksi tervahautaa, joista toinen on tuhottu. Ehjä hauta sijaitsee tuhotusta viitisenkymmentä metriä länteen. Sen puusto on jätetty kaatamatta. Haudan päällä kasvaa mäntyjä ja nuoria kuusia. Haudan päällä on risuja ja tuulenkaatoja.
Kohteen kuvaus
Murtolammen läntisempi tervahauta on pieni ja matala. Sen halkaisija on reilut 10 m, painauma keskellä on laakea ja vain muutaman kymmentä senttiä syvä. Vallien ulkoreunoilla on useita syviä palokuoppia. Halssi on lyhyt ja syvä, se on suunnattu länteen. Halssin päältä on ajettu raskaalla metsäkoneella. Haudan päällä on puiden lisäksi nuoria kuusia sekä tuulenkaatoja ja risuja.
Kohteen rajaus
Tervahaudan sijainti on ilmoitettu pistetietona.
Tarkastukset
Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2015
Tarkastuspvm: 17.6.2015 Tarkastaja: O. Räihälä
Kuvaus: KMO 2015

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	2 Keskinkertainen
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojele:	0 Ei määritelty

Ympäristön suojele:	0 Ei määritelty
----------------------------	-----------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7140351, Y 3572670	Mittakaava:	1:10 000

Yllä: 179554.P1010001 muokattu. Murtolammen läntisempää tervahautaa on hieman vaikea hahmottaa myllätyssä ympäristössä, risukon ja puuston keskellä. Kuvaan hauta on merkitty punaisella kehällä.

Alla: 179556.P1010015-16. Panoraamakuva Murtovaaran komeasta tervahaudasta. Joitakin kantoja on jätetty pitkiksi haudan päällä, yhden kannon päällä jököttää maastotietokone.

Murtovaara NW tervahauta	MH-tunnus: 179556
---------------------------------	--------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	161 Metsätalous Kainuu
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	161 Metsätalous Kainuu
Rakentamivuosi:		Kunta:	765 SOTKAMO
Lukumäärä:			

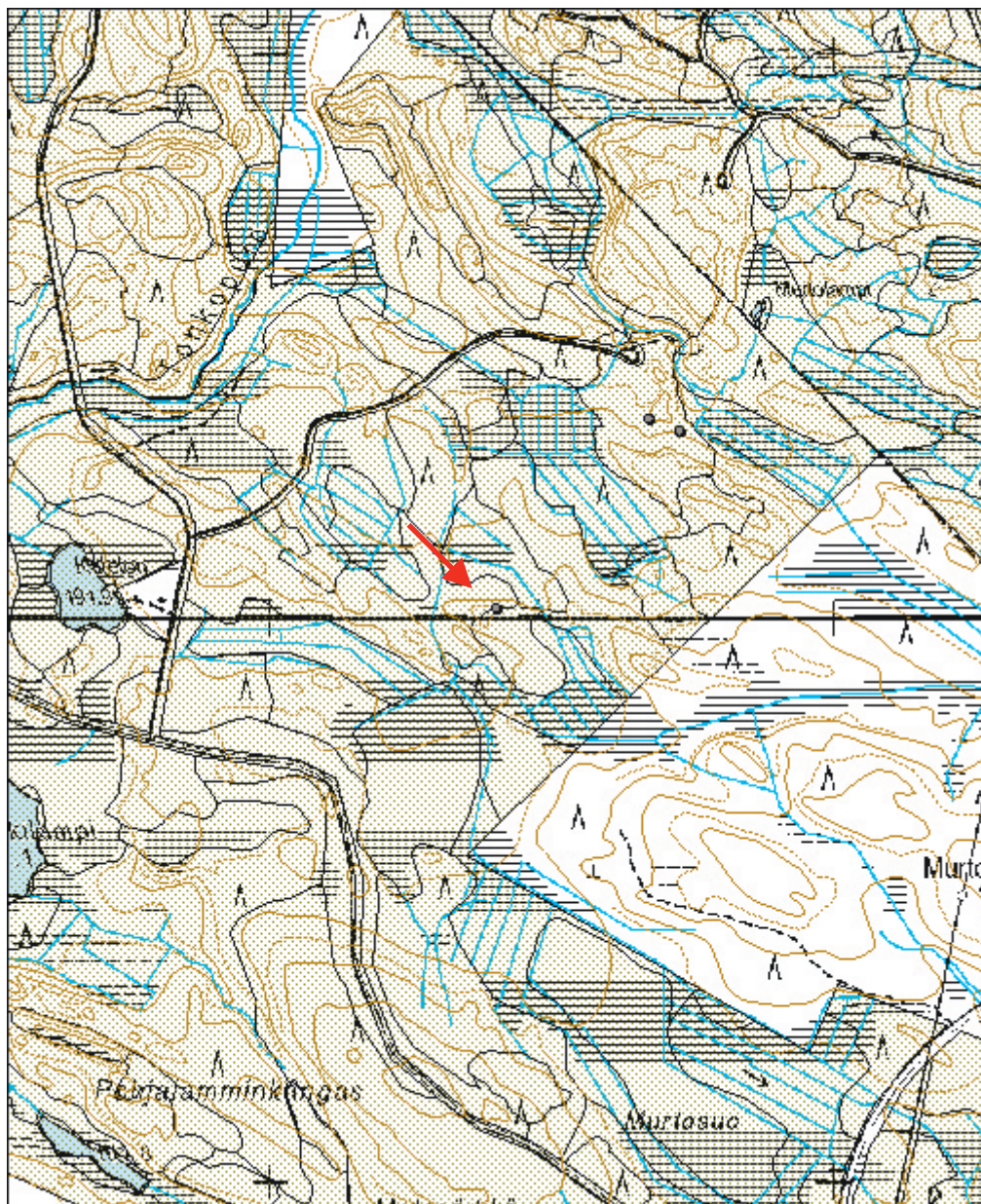
Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7140015, Y 3572400	Löydöt:	

Taustatiedot	
Tervahauta on merkitty Sutigisiin. Se tarkastettiin 17.6.2015 koleassa pilvipoudassa.	
Ympäristön kuvaus	
Tervahauta sijaitsee aivan Sotkamon kunnan luoteispäässä, reilun puoli kilometriä Ristijärven rajalta, Ristijärvi-Sotkamo -tie- länsipuolella ja noin 800 m luoteeseen Murtovaarasta. Hauta sijaitsee soiden ympäröimällä kangaskumpareella, jossa on vastikään tehty harvennushakkuuta. Paikalle ei johda minkäänlaista tietä, lähin tie on puolen kilometrin päässä etelässä ja lännessä kulkeva Vilmilän metsäautotie. Tervahaudan ympärillä on pienellä alalla kaadettu puita. Puusto on mäntyvaltaista kasvatusmetsää, jota hyvällä mielikuvituksella voi pitää varttuneena. Haudan päältä kaadettujen puiden kannot on jätetty korkeiksi, tosin kaikkia puita ei ole kaadettu. Haudan päälle on kerätty jonkin verran oksia ja risuja. Haudan pohjoispuolella maasto laskee loivasti kosteikoksi.	
Kohteen kuvaus	
Tervahauta on kaunis, säännöllisenmuotoinen ja se erottuu selvästi kangasmaastossa. Sen halkaisija on noin 18 m. Vallit ovat leveät ja korkeat. Keskuspainauma on pyöreä ja toista metriä syvä. Halssi antaa pohjoiseen ja se on noin kuusi metriä pitkä. Vaikka metsäkoneella on ajettu aivan haudan vierestä, on itse hauta täysin ehjä ja vaurioitumaton.	
Kohteen raja	
Tervahaudan sijainti on ilmoitettu pistetietona.	
Tarkastukset	
Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2015	
Tarkastuspvm: 17.6.2015 Tarkastaja: O. Räihälä	
Kuvaus: KMO 2015	

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	2 Keskinertainen
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojele:	0 Ei määritelty

Ympäristön suojele:	0 Ei määritelty
----------------------------	-----------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7140015, Y 3572400	Mittakaava:	1:10 000

Lantonsuo tervahauta	MH-tunnus: 179559
-----------------------------	--------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	161 Metsätalous Kainuu
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	161 Metsätalous Kainuu
Rakentamisvuosi:		Kunta:	765 SOTKAMO
Lukumäärä:			

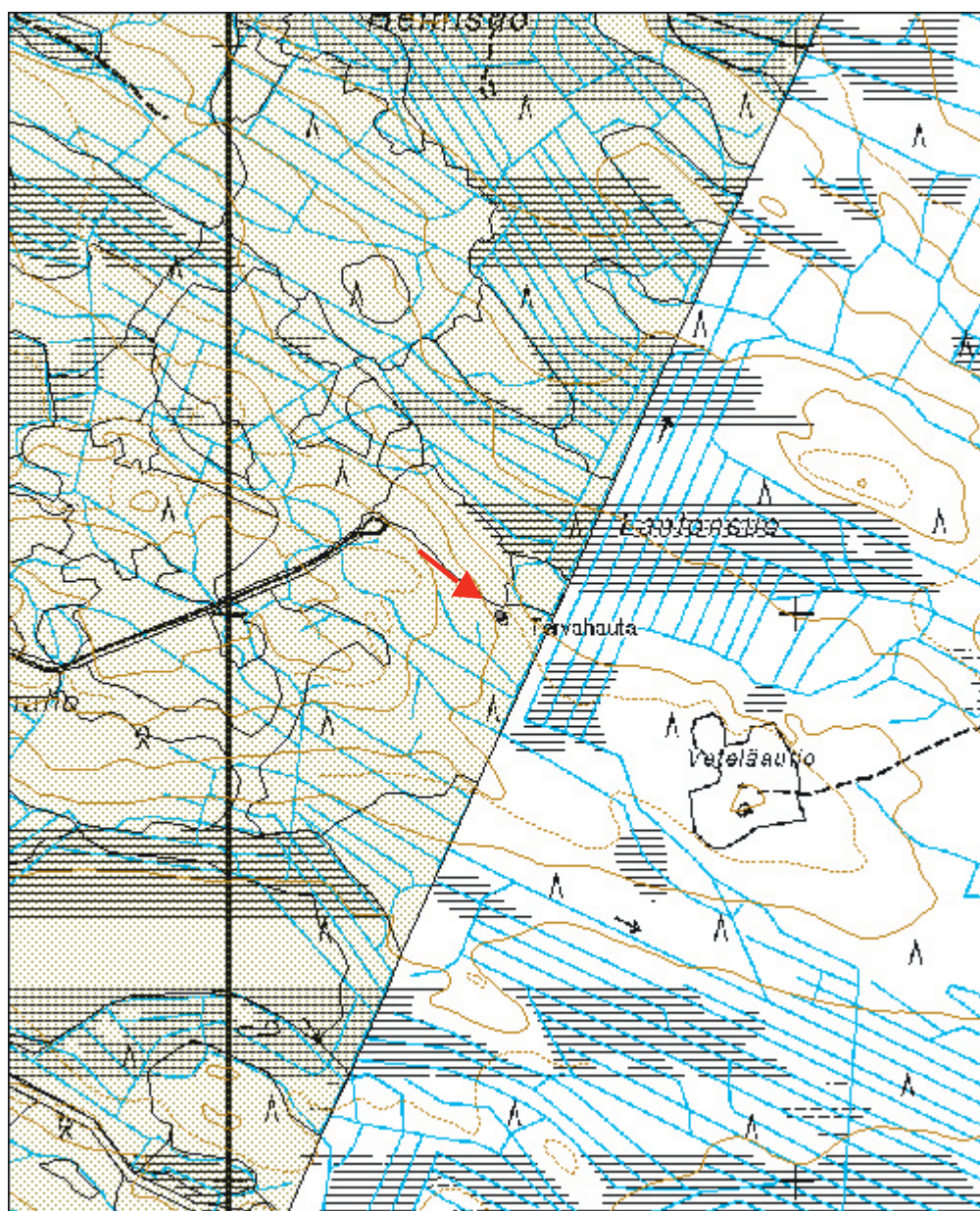
Koordinaatti-selitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7137995, Y 3570477	Löydöt:	

Taustatiedot
Lantonsuon tervahauta on merkitty Sutigisiin. Se tarkastettiin 22.6.2015 pilvipoudassa mäkäräispilven myötävaikutuksella. Tervahauta on lähes täysin tuhottu.
Ympäristön kuvaus
Lantonsuon tervahauta sijaitsee Sotkamon luoteisosassa, muutama sata metriä yksityismaan reunalta ja reilut kaksi km linnuntietä Sotkamo-Ristijärvi - tien länsipuolella. Vetelän talo jää puolisen km kaakkoon tervahaudalta. Metsäkuvio, jolla tervahauta on sijainnut, on hakattu, laikutettu ja kuuselle istutettu ilmeisesti kuluvana kesänä. Hauta sijaitsee kuvion kaakkoispäässä, loivan rinteeseen päällä. Kannot haudan päällä on jätetty puolimetrisiksi, mutta se ei ole estänyt konekuskia tuhoamasta hautaa.
Kohteen kuvaus
Lantonsuon tervahauta on ollut pienehkö, halkaisijaltaan noin 12 m laajuinen rakennelma. Se on sijainnut loivasti laskevassa rinteessä. Halssi on suunnattu alarinteeseen. Se on noin neljä metriä pitkä, mutta ei kovin syvä. Ilmeisesti haudan keskus on ollut suppilomainen ja syvä, mutta koneella on rouhittu niin keskusta kuin vallejakin joka puolelta, joten muodon hahmottaminen on vaikeaa. Avoimissa kohdissa on kaikkialla runsaasti hiilen kappaleita. Haudan päällä on jonkin verran risuja. Se on melko perusteellisesti tuhottu.
Kohteen rajaus
Tervahaudan sijainti on ilmoitettu pistetietona.
Tarkastukset
Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2015
Tarkastuspvm: 22.6.2015 Tarkastaja: O. Räihälä
Kuvaus: KMO 2015

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	3 Huono
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojele:	0 Ei määritelty

Ympäristön suojele:	0 Ei määritelty
----------------------------	-----------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7137995, Y 3570477	Mittakaava:	1:10 000

Yllä: 179559.P1010018-19. Panoraamakuva Lantonsuon osittain tuhotusta tervahaudasta.

Alla: 179559.P1010014. Lantonsuon tervahautaa oli ronkittu metsäkoneella. Paljastumissa oli runsaasti hiiltä.

179561.P1010026. Isonsuon tervahauta turvetuotantoalueen kupeella oli aika myllätyn näköinen, mutta suhteellisen ehjä.

Isosuo tervahauta	MH-tunnus: 179561
--------------------------	--------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	161 Metsätalous Kainuu
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	161 Metsätalous Kainuu
Rakentamisvuosi:		Kunta:	765 SOTKAMO
Lukumäärä:			

Koordinaatti- selitys:		Geometria	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7136462, Y 3571403	tuotettu:	
		Löydöt:	

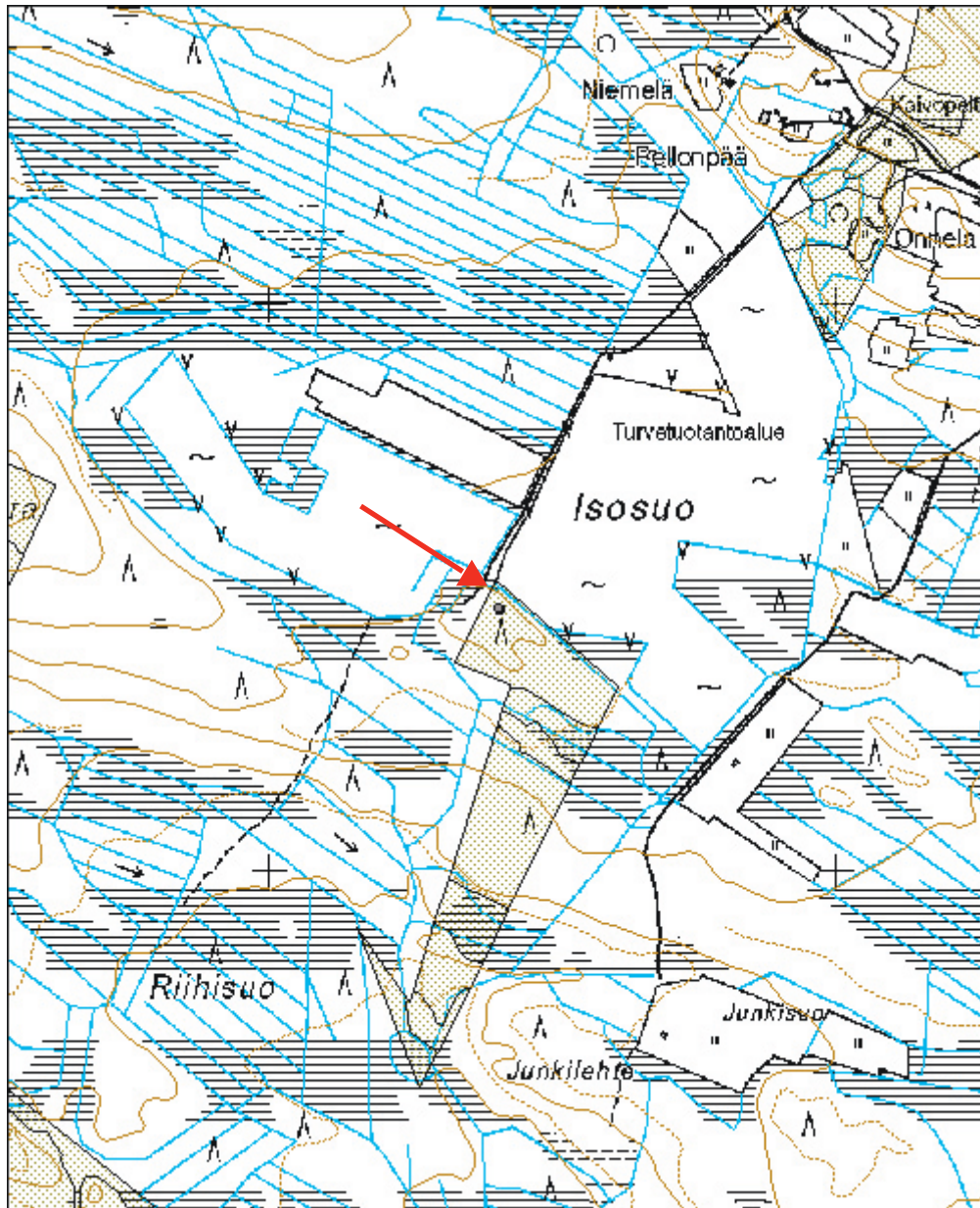
Taustatiedot
Isonsuon tervahauta on merkitty Sutigisiin. Se tarkastettiin 23.6.2015 sateen vihmoessa ja sääskien innokkaasti avustaessa.
Ympäristön kuvaus
Isonsuon turvetuotantoalue sijaitsee Sotkamon luoteisosassa, noin 1.5 km Sotkamo-Ristijärvi -tien länsipuolella, Sipisen kylän luoteispuolella. Turvealueen eteläpäässä on kaistale valtion metsää. Tervahauta sijaitsee aivan alueen pohjoispäässä, turvetuotantoalueen rajalla, joitakin kymmeniä metrejä paikalle johtavan metsätien kääntöpaikan kaakkoispuolella. Metsäkuvio on nuorta kuusitaimikkoa, istutus on vastikään tehty. Kuvio on laikutettu, kaikkialla on risuja. Alueella kasvaa sankea horsmikko. Taimikkoon on jätetty joitakin puita, jotka ovat etupäässä lehtipuita. Tervahaudan päällä on muutamia kantoja jätetty korkeiksi.
Kohteen kuvaus
Tervahauta on suuri. Se on poltettu ilmeisesti useampaan kertaan, sillä siinä on selvästi kaksi erillistä kehää, joista ulompi on halkaisijaltaan 22 m, sisempi 12 m. Vallien ulkopuolella on risujen peittämiä palokuoppia. Kuoppa keskellä on laakea, mutta aika syvä. Halssi on suunnattu pohjoiseen, kohti nykyistä turvetuotantoaluetta. Halssi on 8 m pitkä ja syvä. Se oli inventointihetkellä veden vallassa.
Kohteen rajaus
Isonsuon tervahaudan sijainti on ilmoitettu pistetietona.

Tarkastukset
Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2015
Tarkastuspvm: 23.6.2015 Tarkastaja: O. Räihälä
Kuvaus: KMO 2015

Viranomais- rekisterinro:		Kunto:	2 Kesinkertainen
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojaus:	0 Ei määritelty

Ympäristön suojaus:	0 Ei määritelty
--------------------------------------	-----------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7136462, Y 3571403	Mittakaava:	1:10 000

Hoikanlampi tervahauta	MH-tunnus: 179560
-------------------------------	--------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	161 Metsätalous Kainuu
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	161 Metsätalous Kainuu
Rakentamisvuosi:		Kunta:	765 SOTKAMO
Lukumäärä:			

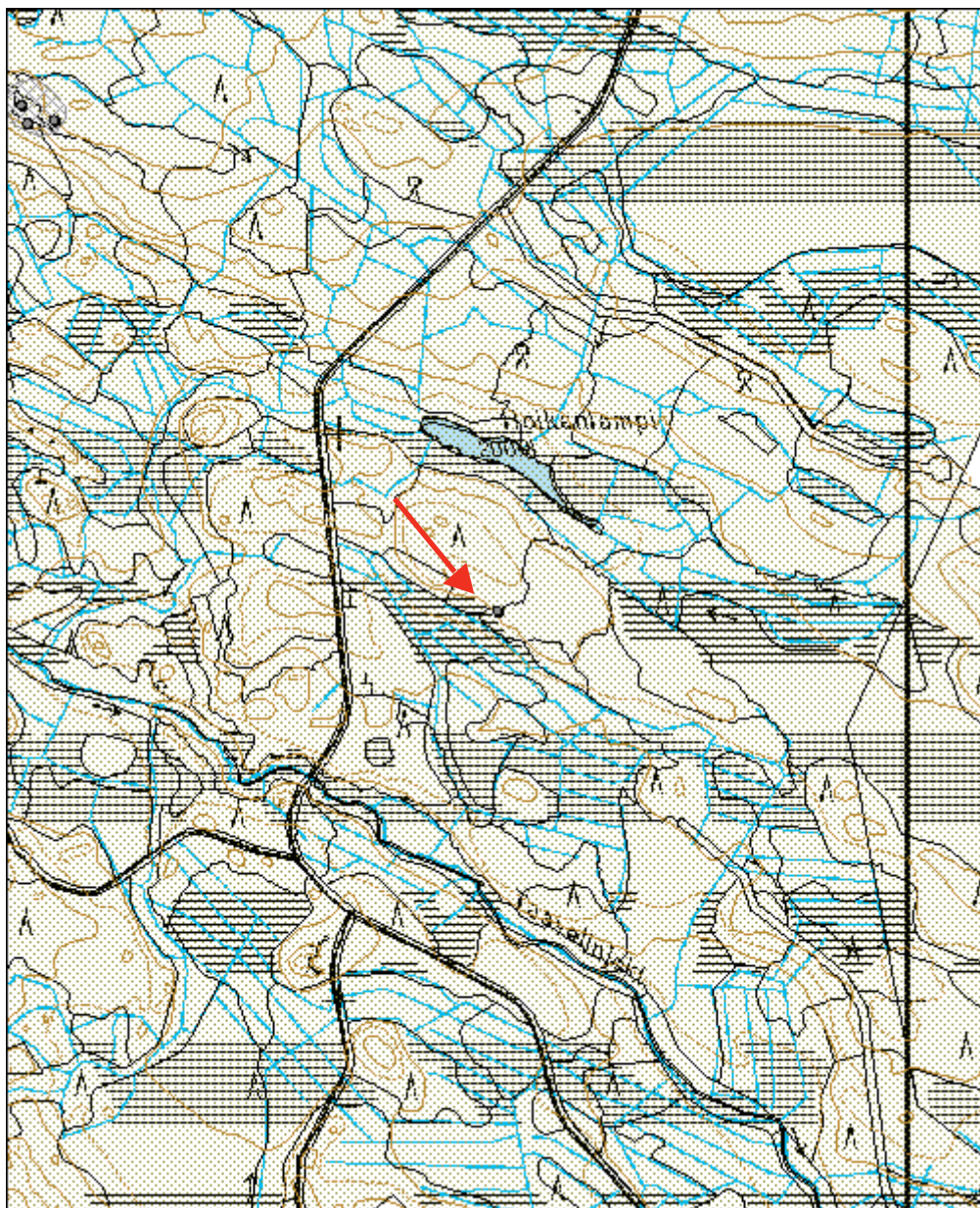
Koordinaatti-selitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7136686, Y 3569277	Löydöt:	

Taustatiedot
Hoikanlammen tervahauta on merkitty Sutigisiin. Se tarkastettiin sateen ropistessa, sankassa sääskipilvessä, 22.6.2015.
Ympäristön kuvaus
Hoikanlammen tervahauta sijaitsee Sotkamon luoteisosassa, pienen Hoikanlammen eteläpuolisen mäen eteläreunalla. Matkaa Sotkamo-Ristijärvi -tielle länteen on linnuntietä kolmisen kilometriä. Isosuon turvetuotantoalue jää tervahaudan ja päätien väliin. Tervahauta sijaitsee muutaman vuoden ikäisen mäntytaimikon reunalla. Kuvio rajautuu haudan pohjoispuolella varttuneeseen havupuuvaltaiseen metsään. Kuvio kasvaa metsäautotien itäpuolisella mäellä. Puusto haudan päällä on nuorta ja se koostuu lähinnä kuusista ja koivuista. Isommat puut on kaadettu pois, mutta hauta erottuu kauas tiheästä puskistostaan.
Kohteen kuvaus
Tervahauta on pieni, sen halkaisija on vain noin 10 m. Vallit ovat jyrkkäpiirteiset ja lähes metrin korkuiset. Kuoppa keskellä on syvä. Halssi on suunnattu etelään, lähes tasaiselle maalle. Se on neljä m pitkä ja noin metrin syvä. Tervahauta on muuten vahingoittumaton, mutta metsäkoneella on ajettu aivan vallin pohjoisreunaa myöten. Täällä vallista on paljastunut runsaasti hiilen kappaleita.
Kohteen rajaus
Tervahaudan sijainti on ilmoitettu pistetietona.
Tarkastukset
Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2015
Tarkastuspvm: 22.6.2015 Tarkastaja: O. Räihälä
Kuvaus: KMO 2015

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	2 Kesinkertainen
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojelu:	0 Ei määritelty

Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
----------------------------	-----------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7136686, Y 3569277	Mittakaava:	1:10 000

Yllä: 179560.P1010020. Tervahauta on pieni, sen halkaisija on vain noin 10 m. Vallit ovat jyrkkäpiirteiset ja lähes metrin korkuiset. Kuoppa keskellä on syvä. Halssi on suunnattu etelään, lähes tasaiselle maalle. Se on neljä m pitkä ja noin metrin syvä.

Alla: 179562.P1010031-32. Korhosenkankaan tervahauta on suuri, sen halkaisija on noin 22 m. Hauta on säännöllisen pyöreä ja sen pinta on ehjä.

Korhosenkangas tervahauta	MH-tunnus: 179562
----------------------------------	--------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	161 Metsätalous Kainuu
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	161 Metsätalous Kainuu
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaatti- selitys:		Geometria	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7142211, Y 3571184	tuotettu:	
		Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde on merkitty jostain syystä Sutigisiin vaikka se näyttäisi sijaitsevan täpärästi yksityisen puolella. Hauta tarkastettiin kosteassa säässä 23.6.2015.

Ympäristön kuvaus

Korhosenkankaan tervahauta sijaitsee aivan Sotkamon kunnan luoteispäässä, joitakin kymmeniä metrejä Ristijärven rajasta. Sotkamo-Ristijärvi -tie kulkee parin kilometrin päässä idän suunnalla, lähin talo on noin puolen kilometrin päässä pohjoisessa, Ristijärven puolella sijaitseva Palomaa. Peruskartalle on merkitty kohdalle taimikko, jonka kuuluminen valtiolle on epäselvää. Kartalla kohdan itäpuolelle on merkitty yksityisen pelto Ristijärven puolelle. Todellisuudessa tarkastushetkellä viljalla olevaa peltoa on laajennettu Sotkamon puolelle, alueelle, jossa kartan mukaan on taimikko. Taimikkopalsta on todella olemassa, mutta se alkaa karttaan merkittyä ylempänä rinteessä, lännen suunnalla. Peltoa laajennettaessa tervahaudan kohdalle on jätetty metsäinen mutka. Todellisuudessa siis hauta sijaitsee varttuneessa kasvatusmetsässä, joka aukenee pellon luoteispuolella. Hauta on kauniisti sammalen peitossa. Sen päällä kasvaa mäntyjä ja nuoria koivuja. Pellolta on nostettu maata korkeaksi palteeksi aivan kiinni haudan eteläreunaan.

Kohteen kuvaus

Korhosenkankaan tervahauta on suuri, sen halkaisija on noin 22 m. Hauta on säännöllisen pyöreä ja sen pinta on ehjä. Kuoppa keskellä on laakea ja selkeä muodoltaan. Vallit ovat noin 70 cm korkeat kauttaaltaan, kuoppa keskellä on noin metrin vallin harjaa alempana. Pitkä ja syvä halssi antaa luoteeseen, metsänotkelman suuntaan. Itse hauta on suhteellisen tasaisella alustalla. Paikoin vallien ulkopuolella on selkeitä palokuoppia. Halssin päällä on suuri laho kanto. Puu lienee kaadettu kymmeniä vuosia sitten.

Kohteen rajaus

Kohteen sijainti on ilmoitettu pistetietona.

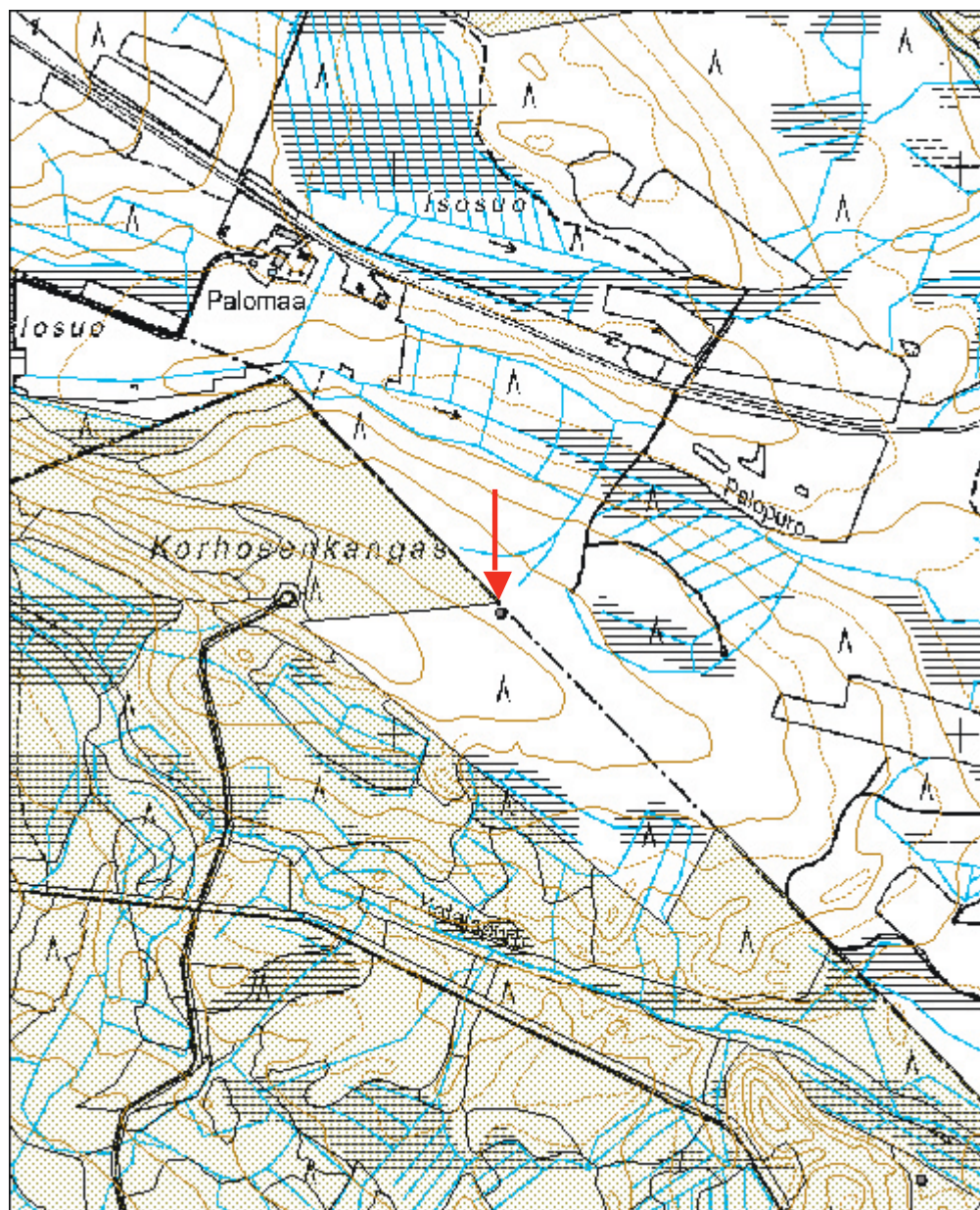
Tarkastukset

Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2015
Tarkastuspvm: 23.6.2015 Tarkastaja: O. Räihälä
Kuvaus: KMO 2015

Viranomais- rekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
		Olotila:	2 Ei käytössä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Kohteen suojaus:	0 Ei määritelty

Ympäristön suojaus:	0 Ei määritelty
--------------------------------------	-----------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7142211, Y 3571184	Mittakaava:	1:10 000

Nyrhinlampi tervahauta	MH-tunnus: 179564
-------------------------------	--------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	161 Metsätalous Kainuu
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	161 Metsätalous Kainuu
Rakentamisvuosi:		Kunta:	765 SOTKAMO
Lukumäärä:			

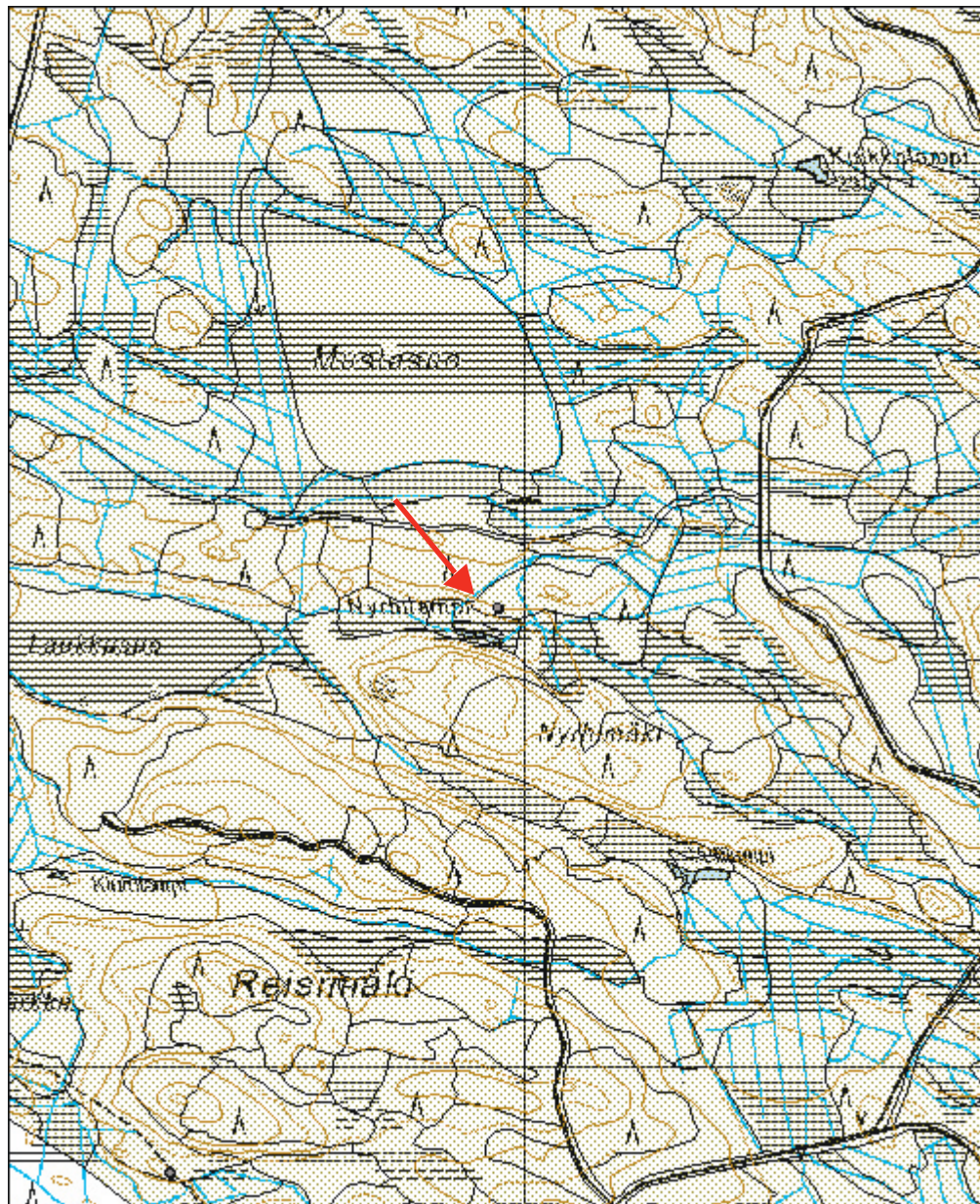
Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7135810, Y 3564951	Löydöt:	

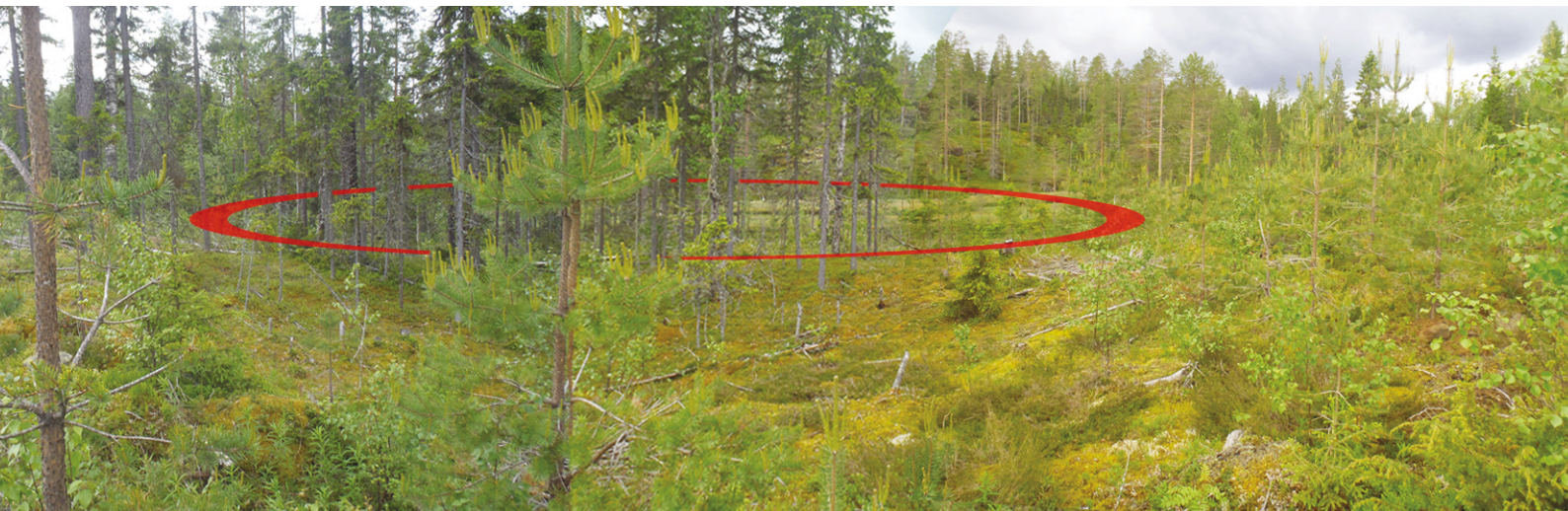
Taustatiedot
Nyrhinlammen tervahauta on merkitty Sutigisiin. Se tarkastettiin 26.6.2015 pilvipoudassa.
Ympäristön kuvaus
Nyrhilammen tervahauta sijaitsee Sotkamon luoteisosassa, vajaat 10 km linnuntietä Sotkamo-Ristijärvi -tien länsipuolella. Paikalle pääsee Losontietä, josta käännytään Ansonsuon tielle. Täällä Mustasuon eteläpuolella kulkee umpeen kasvava metsätien pohja Nyrhinlammen suuntaan. Tie ei ole vähään aikaan ollut käytössä. Maasto täällä on kosteaa, kuviot ojitettuja. Haudan kohdalla metsäkuvio on vajaat kymmenvuotista mäntytaimikkoa. Maasto on mäennyppylää, jonka lounaispuolella, joitakin kymmeniä metrejä haudalta, on pikkuinen ja kapea Nyrhinlampi. Tervahauta on rakennettu lammelle viettävään loivaan rinteeseen.
Kohteen kuvaus
Nyrhinlammen tervahauta on valtava, sen halkaisija valleineen on noin 24 metriä. Vallit ovat leveät ja erityisesti alarinteen puolella suhteellisen korkeat. Vallit eivät ole täysin säännölliset vaan paikoin niissä on jo ammuin syntyneitä kuoppia. Myös kaksoisvallia voi hahmottaa paikoitellen, mikä ehkä viittaa siihen, että hautaa on poltettu useampaan kertaan tällä paikalla. Vallien ulkosyrjillä on lukuisia suuria palokuoppia. Painauma haudan keskellä on laakea ja noin metrin syvyinen. Pitkä ja kapea halssi on suunnattu lammelle, joka on muutaman kymmenen metrin päässä. Haudan valleille on istutettu männyn taimia, muutamia suurempia puita on jätetty vallin lammen puoleiselle osalle. Tervahauta erottuu kuitenkin maastossa selvästi.
Kohteen rajaus
Haudan sijainti on ilmoitettu pistetietona.
Tarkastukset
Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2015 Tarkastuspvm: 26.6.2015 Tarkastaja: O. Räihälä Kuvaus: KMO 2015

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojele:	0 Ei määritelty

Ympäristön suojele:	0 Ei määritelty
----------------------------	-----------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7135810, Y 3564951	Mittakaava:	1:10 000

Yllä: 179564.P101003-5 muokattu. Nyrhinlammen tervahauta on valtava, sen halkaisija valleineen on noin 24 metriä. Kuvaan haudan vallit on merkitty punaisella kehällä.

Alla: 179564.P1010002. Tervahaudan sivuilla maata on jossain vaiheessa nyrhitty auki. Valtavia hiilen kappaleita voi erottaa tällaisissa paikoissa.

Reisimäki tervahauta	MH-tunnus: 179563
-----------------------------	--------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	161 Metsätalous Kainuu
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	161 Metsätalous Kainuu
Rakentamisvuosi:		Kunta:	765 SOTKAMO
Lukumäärä:			

Koordinaatti-		Geometria	4 Gps-mittaus, korjaamaton
selitys:		tuotettu:	
Koordinaatit:	X 7134812, Y 3564371	Löydöt:	

<i>Taustatiedot</i>
Reisimäen tervahauta on merkitty Sutigisiin. Se tarkastettiin 25.6.2015 kosteassa säässä.
<i>Ympäristön kuvaus</i>
Reisimäki sijaitsee Sotkamon luoteisosassa, noin 8 km linnuntietä Sotkamo-Ristijärvi -tien länsipuolella. Losontie jää kilometrin verran Reisimäen eteläpuolelle. Paikalle johtaa märkä ja heinäinen tien pohja, joka vie Laukkusärkälle. Itse Reisimäen huippu on joitakin satoja metrejä haudan pohjoispuolella. Hauta sijaitsee pienellä mäennyppylällä, jonka alapuolella on soistuma. Mäennyppylän laki on hakattu, mutta välittömästi haudan ympäristön pöpelikön vieressä on noin 10-vuotias taimikko. Haudan viereen on kerätty risuja pitkäksi pinoksi tieuran toiselle puolelle.
<i>Kohteen kuvaus</i>
Tervahauta on täysin kasvillisuuden vallassa. Sen päällä kasvaa koivuja, nuoria kuusia, leppiä ja muita pienempiä pensaita. Aluskasvillisuus on mustikka-saniais -tyyppiä. Sankea horsmikko ympäröi hautaa. Kasvillisuus peittää siinä määrin hautaa, ettei sen muodoista oikein saa selkoa. Kooltaan se lieenee noin 18 m, halssi on suunnattu alarinteeseen etelän puolelle. Haudan ulkovallilla on maata rouhaistu siinä määrin, että suuret hiilenkappaleet ovat nähneet päivänvalon.
<i>Kohteen rajaus</i>
Tervahaudan sijainti on ilmoitettu pistetietona.

<i>Tarkastukset</i>
Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2015
Tarkastuspvm: 25.6.2015 Tarkastaja: O. Räihälä
Kuvaus: KMO 2015

Viranomais-		Kunto:	2 Kesinkertainen
rekisterinro:		Olotila:	2 Ei käytössä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Kohteen	0 Ei määritelty
		suojaus:	

Ympäristön	0 Ei määritelty
suojaus:	

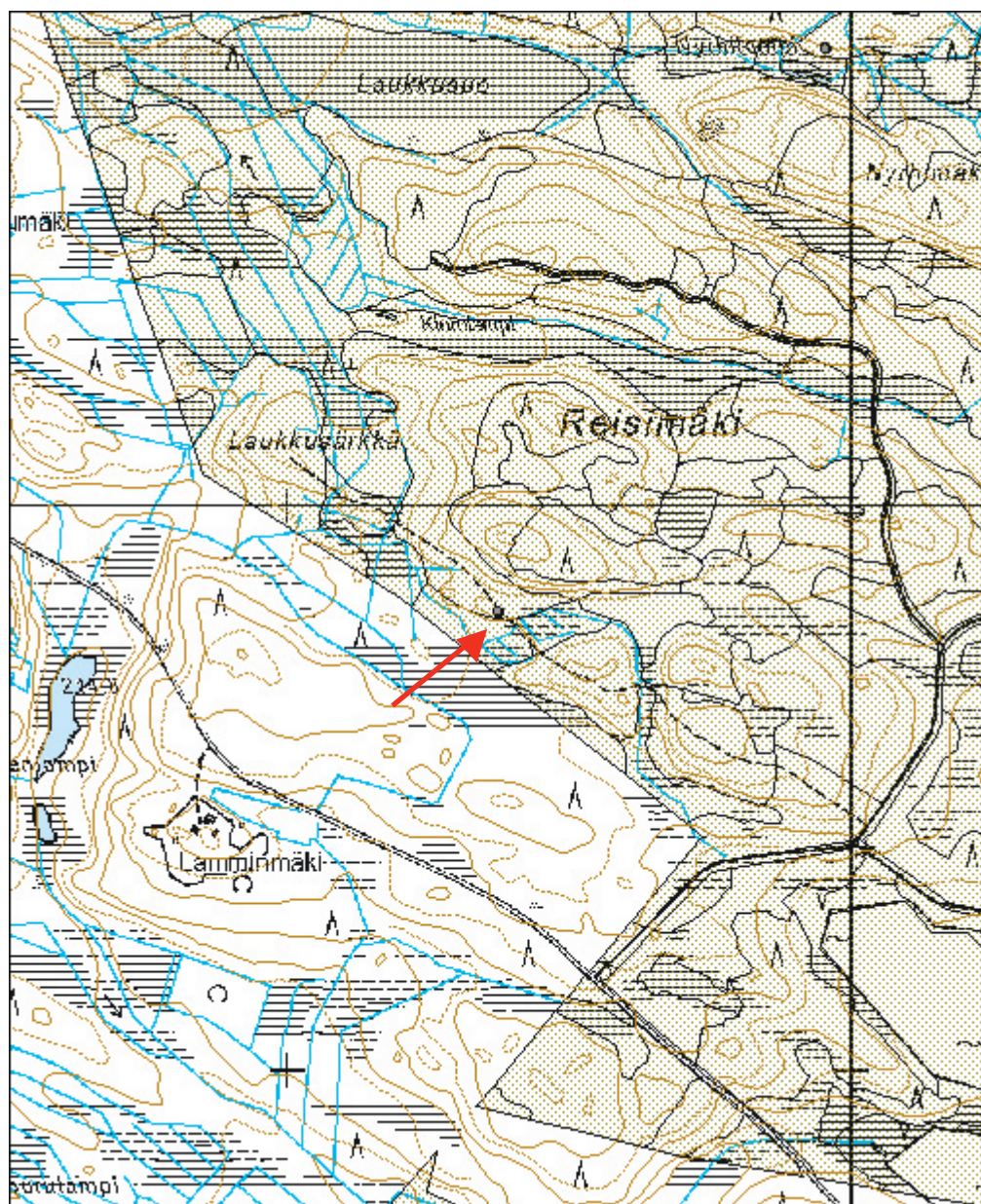

Yllä: 179563.P1010014. Reisimäelle ei ollut mitään asiaa Skoda Fabialla.

Alla: 179563.P1010017. Haudan ulkovallilla on maata rouhaistu siinä määrin, että suuret hiilenkappaleet ovat nähneet päivänvalon.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7134812, Y 3564371	Mittakaava:	1:10 000

Kissalampi tervahauta	MH-tunnus: 179565
------------------------------	--------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	161 Metsätalous Kainuu
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	161 Metsätalous Kainuu
Rakentamivuosi:		Kunta:	765 SOTKAMO
Lukumäärä:			

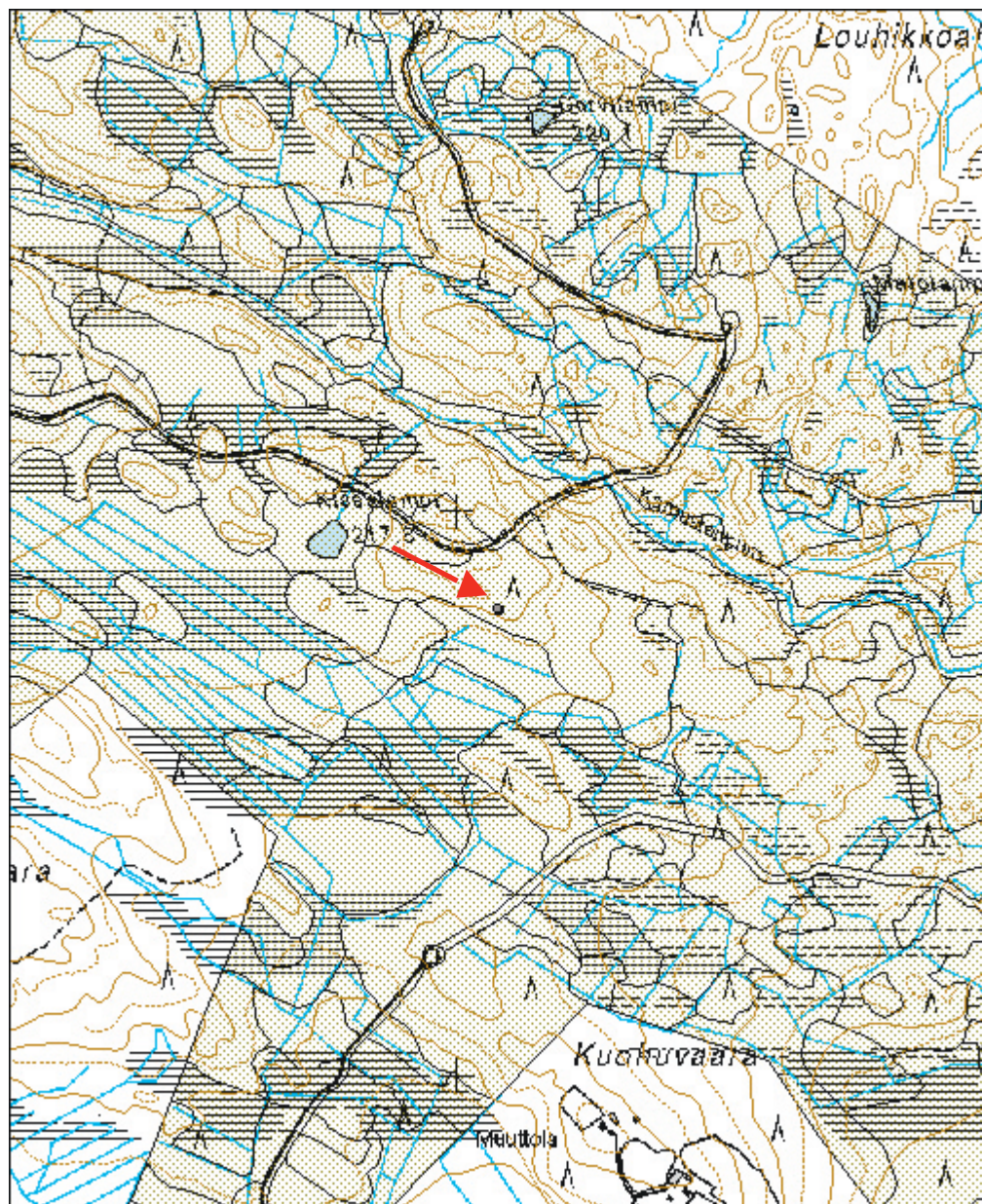
Koordinaatti-		Geometria	4 Gps-mittaus, korjaamaton
selitys:		tuotettu:	
Koordinaatit:	X 7133825, Y 3568070	Löydöt:	

Taustatiedot
Kissalammen tervahauta on merkitty Sutigisiin. Vaikka sijaintitieto heitti viitisenkymmentä metriä, oli hauta helppo havaita lajityypillisestä sijaintipaikasta loivasti laskevan rinteeseen päällä. Kohde dokumentoitiin 26.6.2015.
Ympäristön kuvaus
Kissalammen tervahauta sijaitsee Sotkamon luoteisosassa, nelisen kilometriä Sotkamo-Ristijärvi -tien länsipuolella. Kuohuvaaran talo sijaitsee noin kilometrin etelään tervahaudalta, Loson tien varressa. Kissalampi jää 400 m luoteeseen haudalta, joka on rakennettu pienen lakinyppylän loivan rinteeseen päälle. Puusto kuviolla on varttunutta kasvatusmetsää, jonka valtapuulajina on mänty. Aluskasvillisuudessa dominoi mustikka.
Kohteen kuvaus
Tervahauta on soma ja säännöllisen pyöreä. Sen halkaisija on noin 14 m. Vallit ovat suhteellisen matalat, painauma keskellä suppilomainen ja lähes metrin syvä. Halssi on suunnattu alarinteeseen, kohti etelää. Halssi on kuutisen metriä pitkä ja kapeahko. Tervahaudan päällä kasvaa suuria mäntyjä ja jokunen koivu. Aluskasvillisuus on matalaa ja sammalpeitteinen hauta erottuu hyvin. Tervahauta on täysin ehjä, muutama palokuoppa on kaivettu vallien ulkopuolelle. Nekin ovat sammalen peitossa.
Kohteen rajaus
Haudan sijainti on ilmoitettu pistetietona.
Tarkastukset
Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2015
Tarkastuspvm: 26.6.2015 Tarkastaja: O. Räihälä
Kuvaus: KMO 2015

Viranomais-		Kunto:	1 Hyvä
rekisterinro:		Olotila:	2 Ei käytössä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Kohteen	0 Ei määritelty
		suojelu:	

Ympäristön	0 Ei määritelty
suojelu:	

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7133825, Y 3568070	Mittakaava:	1:10 000

Yllä: 179565.P1010012-13. Panoraamakuva Kissalammen somasta tervahaudasta.

Alla: 179566.P1010017. Kuohuvaaran tervahauta erottuu suhteellisen selvästi matalasta aluskasvillisuudesta johtuen. Halssi on suunnattu etelään vain hieman laskevan maastoon.

Kuohuvaara tervahauta	MH-tunnus: 179566
------------------------------	--------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	161 Metsätalous Kainuu
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	161 Metsätalous Kainuu
Rakentamivuosi:		Kunta:	765 SOTKAMO
Lukumäärä:			

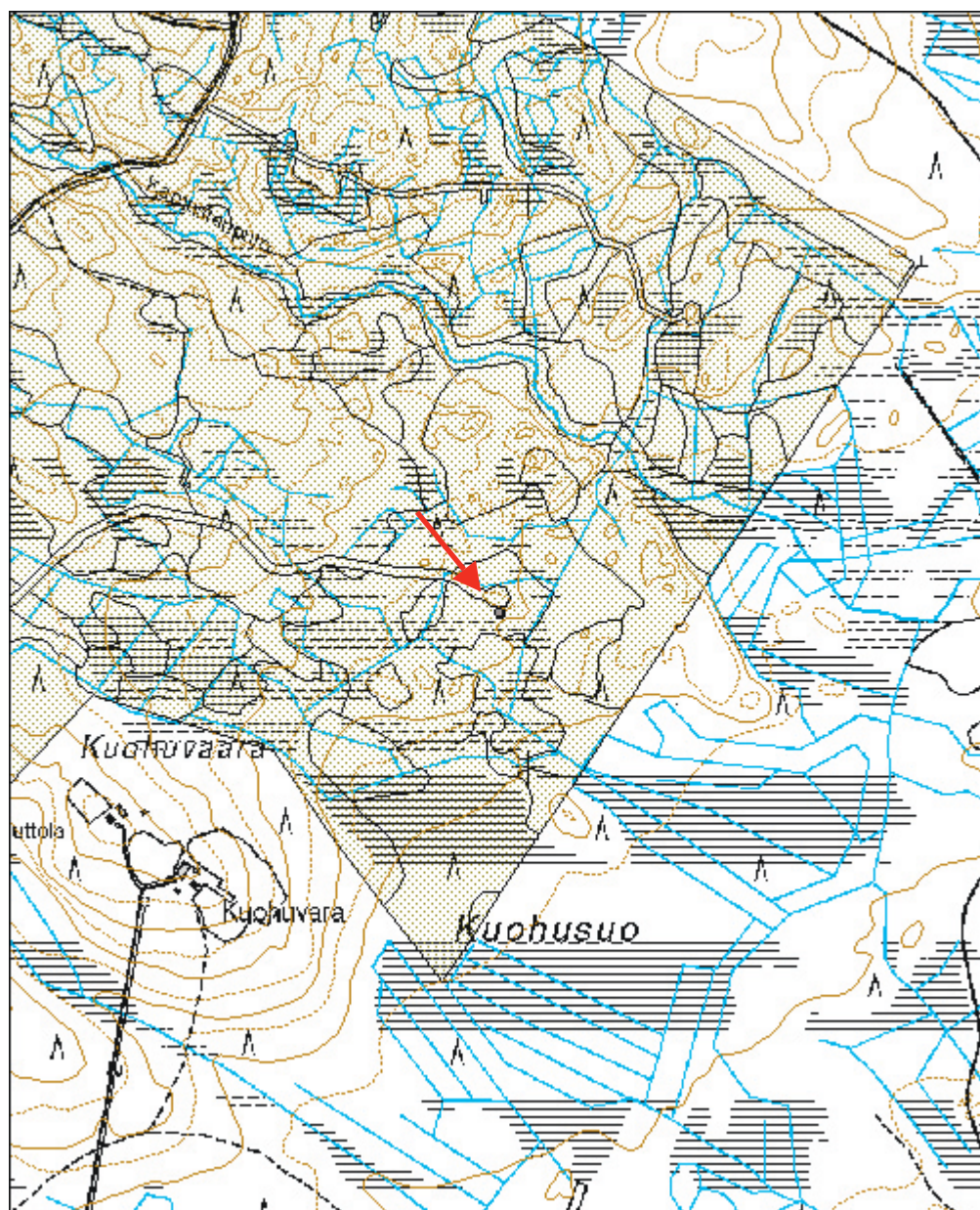
Koordinaatti-		Geometria	4 Gps-mittaus, korjaamaton
selitys:		tuotettu:	
Koordinaatit:	X 7133271, Y 3568946	Löydöt:	

Taustatiedot	
Kuohuvaaran tervahauta on merkitty Sutigisiin. Se dokumentoitiin 26.6.2015 pilvipoudassa.	
Ympäristön kuvaus	
Kuohuvaaran tervahauta sijaitsee Sotkamon luoteisosassa, Sotkamo-Ristijärvi -tien länsipuolella, nelisen kilometriä linnuntietä tieltä. Kuohuvaara jää noin kilometrin päähän lounaaseen tervahaudalta. Paikalle johtaa Loson tieltä metsäautotie, jota on hiljattain jatkettu. Tien päään kääntöpaikka on muutaman metrin päässä tervahaudasta. Hauta on kuitenkin vahingoittumaton. Metsäkuvio, jolla hauta seisoo, on varttunutta kasvatusmännikköä, jossa kasvaa seassa kuusia ja koivuja. Aluskasvillisuudessa dominoi mustikka. Hauta on sammalen peitossa, päällä kasvaa useita suuria puita. Vallilta on kaatunut koivu. Hauta on erittäin loivassa rinteessä, lähes tasaisella maalla.	
Kohteen kuvaus	
Kuohuvaaran tervahauta on pieni, sen halkaisija on vain noin 12 m. Vallit ovat leveähkö, mutta matalat. Siitä huolimatta hauta erottuu suhteellisen selvästi matalasta aluskasvillisuudesta johtuen. Halssi on suunnattu etelään vain hieman laskevan maastoon. Tästä syystä se lieneekin kaivettu noin kuusimetriseksi syväksi ojaksi. Kuoppa keskellä on muodoltaan laakea. Koko hauta on aluskasvillisuuden peitossa ja hauta on ehjä.	
Kohteen raja	
Tervahaudan sijainti on ilmoitettu pistetietona.	
Tarkastukset	
Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2015	
Tarkastuspm: 26.6.2015 Tarkastaja: O. Räihälä	
Kuvaus: KMO 2015	

Viranomais-		Kunto:	1 Hyvä
rekisterinro:		Olotila:	2 Ei käytössä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Kohteen	0 Ei määriteltä
		suojaus:	

Ympäristön	0 Ei määriteltä
suojaus:	

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7133271, Y 3568946	Mittakaava:	1:10 000

Kurjalantammi tervahauta	MH-tunnus: 179892
---------------------------------	--------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	161 Metsätalous Kainuu
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	161 Metsätalous Kainuu
Rakentamisvuosi:		Kunta:	765 SOTKAMO
Lukumäärä:			

Koordinaatti- selitys:		Geometria	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7133834, Y 3570990	tuotettu:	
		Löydöt:	

Taustatiedot
Kurjalantammen tervahauta on merkitty Sutigisiin, tammen jäännöksistä kertoi ainoastaan paikannimi. Paikka tarkastettiin 13.7.2015 koleassa ja sääskisessä säässä. Tervahauta osoittautui poikkeuksellisen komeaksi. Tammi on lähes suoraan haudan alapuolella Taavelinjoessa.
Ympäristön kuvaus
Kurjalantammen alue sijaitsee Sotkamon luoteisosassa, puolentoista kilometrin verran linnuntietä Ristijärvi-Sotkamo -tien länsipuolella. Kulku paikalle on hankala. Taavelinjoen varteen, jossa Kurjalantammi sijaitsee, pääsee päätieltä alueen kaakkoispuolelta lähenevää metsätien pohjaa, joka on heinittynyt ja puskittunut. Tie päättyy viitisensataa metriä kohteen eteläpuolelle, josta loppumatka on ojitettua kosteaa metsää. Kesän 2015 koleuden ja kosteuden vuoksi ojat olivat täynnä vettä. Taavelinjoki on paikalla runsasvetinen ja voimakkaasti virtaava. Rannat ovat kosteat, mutta tammen ja tervahaudan kohdalla maasto nousee nopeasti muutamia metrejä korkeaksi kankaaksi, jonka laidalle tervahauta on rakennettu. Puusto kankaalla haudan kohdalla on varttunutta havupuuvaltaista sekametsää. Tammi on lähes suoraan haudan alapuolella.
Kohteen kuvaus
Tervahauta rinteen päällä on valtava kooltaan ja komea näöltään. Sen halkaisija on noin 24 metriä. Vallit ovat kuutisen metriä leveät ja selvästi erottuvat kauttaaltaan. Niillä on kankaankin puolella korkeutta lähes metri. Painauma keskellä on laakea ja säännöllisen muotoinen. Se on toista metriä syvä. Halssi on suunnattu joelle päin. Se putoaa jyrkästi rinteeseen ja on siten vain noin viisi metriä pitkä. Syvyyttä halssilla sitä vastoin on vallin harjalta katsottuna ainakin kolme metriä. Tervahauta on kokonaan ehjä. Sammaleiset palokuopat ympäröivät hautaa, joka on kokonaan sammalen ja varpujen peitossa. Tervahaudan päällä, niin valleilla kuin painaumassakin, kasvaa suuria puita.
Kohteen raja
Tervahaudan sijainti on ilmoitettu pistetietona.
Tulkinta
Kainuulaista tervaperinnettä komeimmillaan.
Tarkastukset
Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2015
Tarkastuspvm: 13.7.2015 Tarkastaja: O. Räihälä
Kuvaus: KMO 2015

Viranomais- rekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojaus:	0 Ei määritelty

Ympäristön suojaus:	0 Ei määritelty
--------------------------------------	-----------------

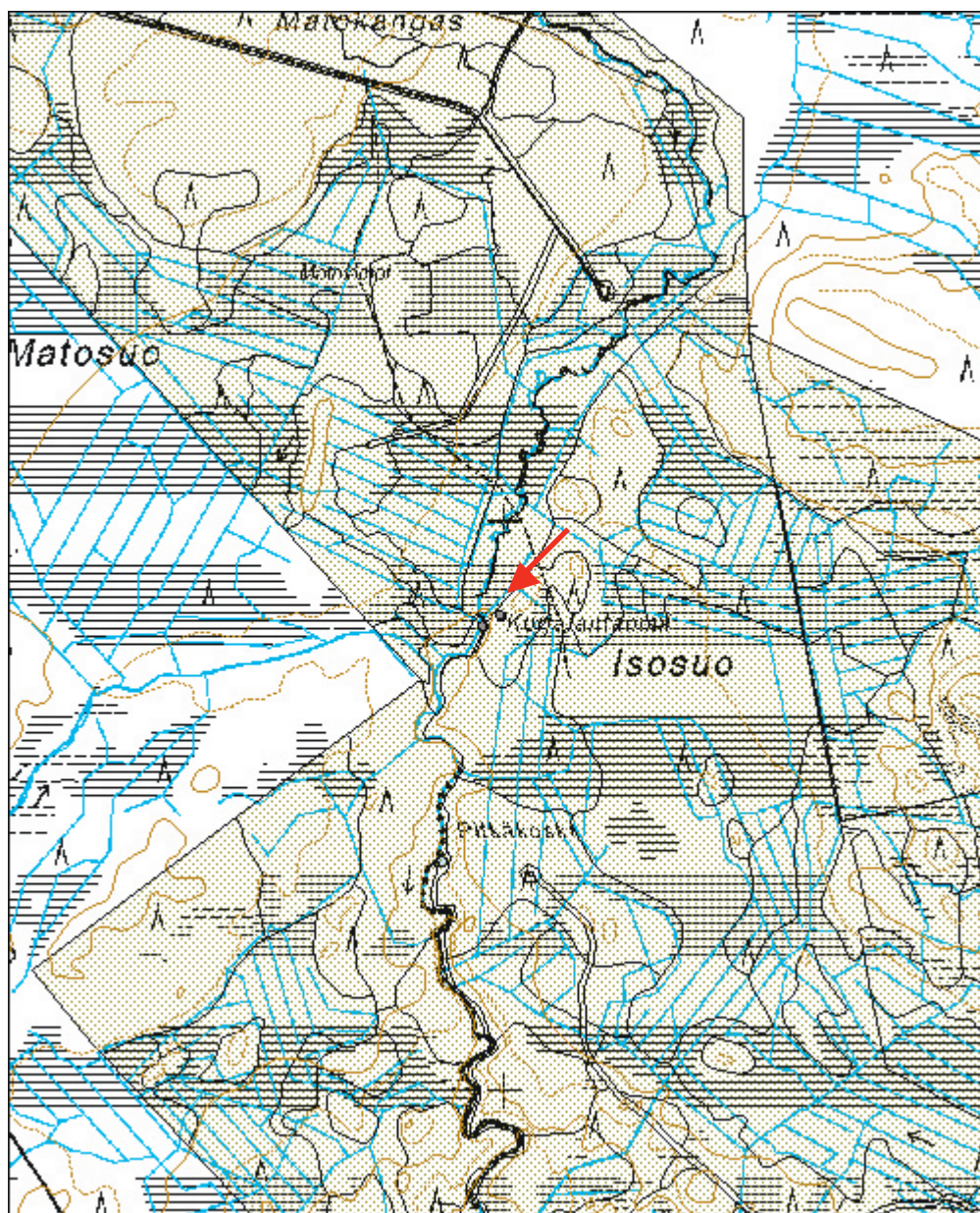

Yllä: 179892.P1010003-5. Tervahauta rinteessä on valtavan kooltaan ja komea näkönsä. Sen halkaisija on noin 24 metriä.

Alla: 179892.P1010008-9. Tervahauta kuvattuna alarinteestä. Edessä muhkea halssi.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7133834, Y 3570990	Mittakaava:	1:10 000

Murtosuo tervahauta	MH-tunnus: 179633
----------------------------	--------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	161 Metsätalous Kainuu
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	161 Metsätalous Kainuu
Rakentamisvuosi:		Kunta:	765 SOTKAMO
Lukumäärä:			

Koordinaatti-		Geometria	4 Gps-mittaus, korjaamaton
selitys:		tuotettu:	
Koordinaatit:	X 7138985, Y 3573743	Löydöt:	

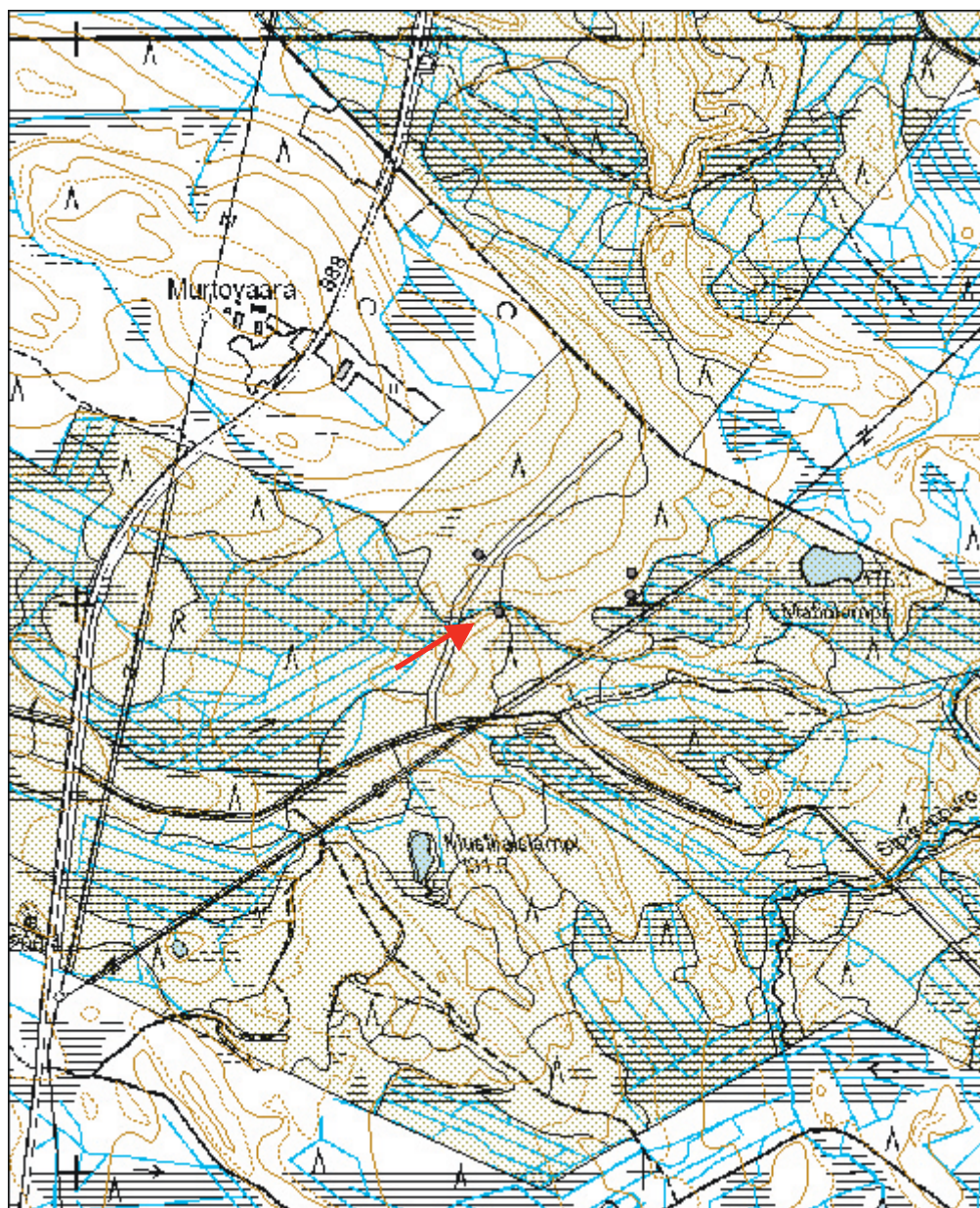
<i>Taustatiedot</i>
Murtosuolle on merkitty Sutigisiin kolmekin tervahautaa, joista vain yksi näkyi maastolaitteen kartalla aluetta tarkastettaessa 29.6.2015. Tämä tervahauta sijaitsee noin 50 m maastolaitteen pisteestä koilliseen, mutta se lienee juuri sama tervahauta, sillä Sutin muut pisteet on merkitty hieman etäämmälle. Kohde on maastossa nauhoitettu. Tarkastushetkellä paistoi aurinko ja sääsket olivat riemusta villiintyneitä.
<i>Ympäristön kuvaus</i>
Murtosuo tervahauta sijaitsee aivan Sotkamon luoteisreunalla, reilu kilometri itään Sotkamo-Ristijärvi -tieltä. Paikalle johtaa päätieltä hyväkuntoinen metsäautotie, josta ollaan tekemässä uutta tietä idän suuntaan noin kilometri Sotkamontien risteyksestä. Tervahauta jää tämän hiekkaisen tienpohjan itäpuolelle. Hauta on rakennettu pienen Murtosuo purolle viettävän mäennyppylän päälle. Pudotus purolle on jyrkkä. Metsäkuvio on varttunutta kasvatusmetsää, jossa valtapuuna on mänty. Kuusia on vähän, mutta nuoria koivuja on enemmänkin. Aluskasvillisuus on mustikkavaltainen, maapohja tuore mutta ei varsinaisesti kostea.
<i>Kohteen kuvaus</i>
Murtosuo tervahauta on erittäin säännöllisen muotoinen ja selväpiirteinen. Se on halkaisijaltaan vajaat 14 m. Vallit ovat leveät ja eritoten alarinteessä jyrkät. Kuoppa keskellä on suppilomainen ja lähes 1.5 m syvä. Halssi on suunnattu alarinteeseen. Se on noin neljä metriä pitkä, syvä ja selvästi erottuva. Tervahauta on ehjä ja rikkoutumaton. Se erottuu hyvin kangasmaastossa.
<i>Kohteen rajaus</i>
Tervahaudan sijainti on ilmoitettu pistetietona.

<i>Tarkastukset</i>
Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2015
Tarkastuspvm: 29.6.2015 Tarkastaja: O. Räihälä
Kuvaus: KMO 2015

Viranomais-		Kunto:	1 Hyvä
rekisterinro:		Olotila:	2 Ei käytössä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Kohteen	0 Ei määritelty
		suojaus:	

Ympäristön	0 Ei määritelty
suojaus:	

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7138985, Y 3573743	Mittakaava:	1:10 000

Yllä: 179633.P1010001. Murtosuon tervahauta on erittäin säännöllisen muotoinen ja selväpiirteinen. Se on nauhoitettu.

Alla: 179633.P1010005. Murtosuo N tervahauta on pieni ja hieman epämääräinen hahmoltaan, se erottuu kuitenkin suhteellisen hyvin maastossa.

Murtosuo N tervahauta	MH-tunnus: 179634
------------------------------	--------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	161 Metsätalous Kainuu
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	161 Metsätalous Kainuu
Rakentamisvuosi:		Kunta:	765 SOTKAMO
Lukumäärä:			

Koordinaatti- selitys:		Geometria	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7139087, Y 3573707	tuotettu:	
		Löydöt:	

Taustatiedot

Murtosuolle on merkitty Sutigisiin kolmekin tervahautaa, joista vain yksi näkyi maastolaitteen kartalla aluetta tarkastettaessa 29.6.2015. Murtosuo N tervahauta sijaitsee noin 150 m maastolaitteen pisteen pohjoispuolella. Tarkastushetkellä paistoi aurinko ja sääsket olivat riemusta villiintyneitä.

Ympäristön kuvaus

Murtosuo N tervahauta sijaitsee aivan Sotkamon luoteisreunalla, reilu kilometri itään Sotkamo-Ristijärvi -tieltä. Paikalle johtaa päätieltä hyväkuntoinen metsäautotie, josta ollaan tekemässä uutta tietä idän suuntaan noin kilometri Sotkamontien risteyksestä. Tervahauta jää tämän hiekkaisen tienpohjan länsipuolelle, parikymmentä metriä tienpohjalta. Hauta on rakennettu kumpuilevaan metsämaastoon, jossa korkeuserot eivät ole suuria. Metsäkuvio on varttunutta kasvatusmetsää, jossa valtapuuna on mänty. Kuusia on vähän, mutta nuoria koivuja on enemmänkin. Aluskasvillisuus on mustikkavaltainen, maapohja tuore mutta ei varsinaisesti kostea.

Kohteen kuvaus

Murtosuo N tervahauta on pieni ja hieman epämääräinen hahmoltaan, se erottuu kuitenkin suhteellisen hyvin maastossa. Haudan halkaisija on noin 12 m. Vallit ovat leveät, kuoppa keskellä suppilomainen, mutta ei erityisen syvä. Halssi on suunnattu viistosti tielle päin, loivaan alarinteeseen. Halssilla on pituutta viitisen metriä. Sen suulla on hiekkaa, mutta hiekka ei välttämättä ole peräisin halssista, sillä se on täysin hiiletöntä. Muutoin hauta on ehjä eikä sammalpeitettä ole rikottu mistään. Tervahauta on nauhoitettu.

Kohteen rajaus

Tervahaudan sijainti on ilmoitettu pistetietona.

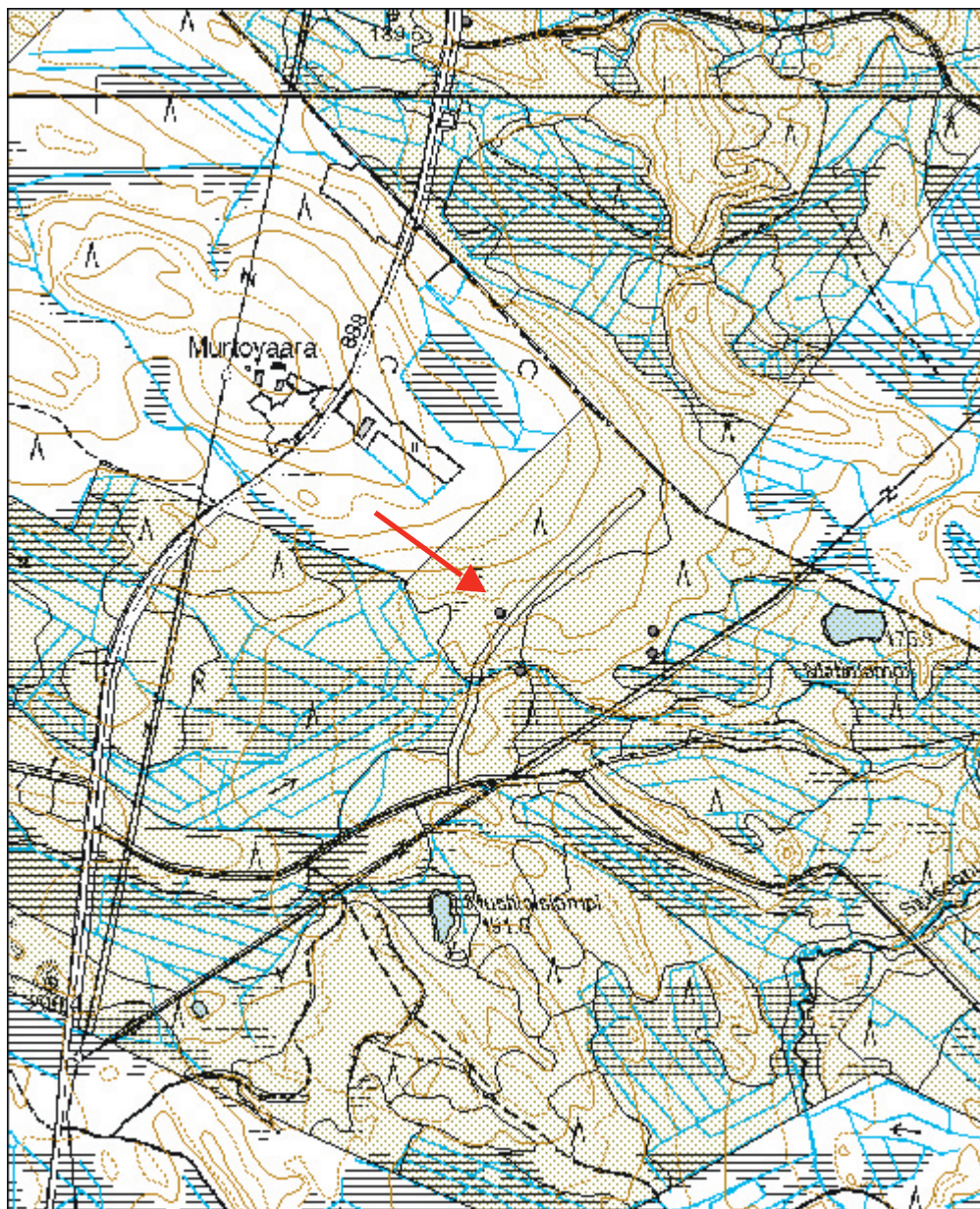
Tarkastukset

Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2015
Tarkastuspvm: 29.6.2015 Tarkastaja: O. Räihälä
Kuvaus: KMO 2015

Viranomais- rekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojaus:	0 Ei määritelty

Ympäristön suojaus:	0 Ei määritelty
--------------------------------------	-----------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7139087, Y 3573707	Mittakaava:	1:10 000

Matinlampi tervahauta	MH-tunnus: 179635
------------------------------	--------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	161 Metsätalous Kainuu
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	161 Metsätalous Kainuu
Rakentamisvuosi:		Kunta:	765 SOTKAMO
Lukumäärä:			

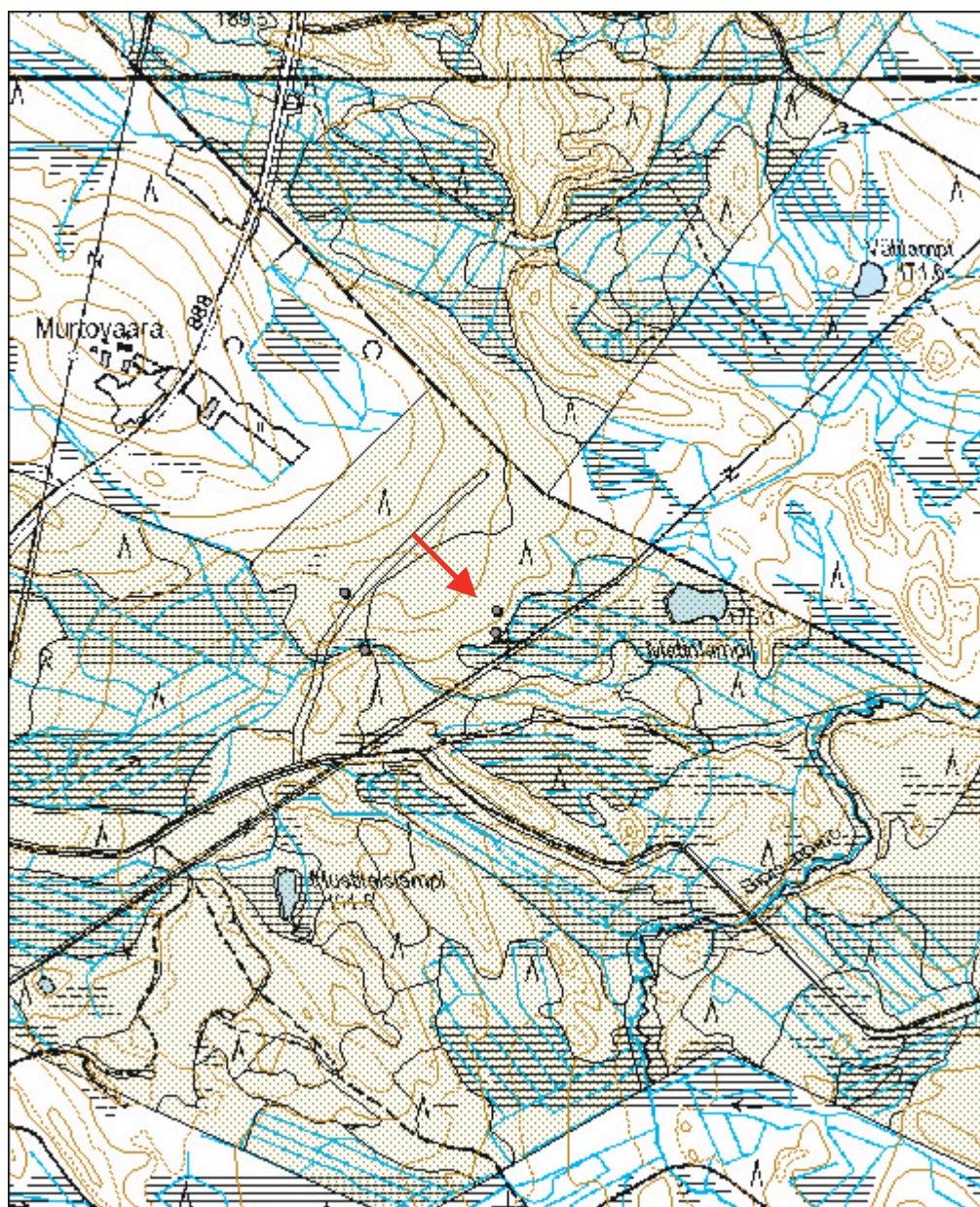
Koordinaatti-		Geometria	4 Gps-mittaus, korjaamaton
selitys:		tuotettu:	
Koordinaatit:	X 7139055, Y 3573977	Löydöt:	

Taustatiedot
Matinlammen tervahauta on merkitty Sutigisiin maaliskuussa 2015, joten se ei ollut ehtinyt mukaan maastotietokoneen tiedostoihin. Sitä kuitenkin etsiskeltiin, ja lopulta alueelta löytyikin tervahauta. Se sijaitsee kuitenkin lähes 100 m koilliseen Sutiin merkitystä, joten kyseessä ei liene sama hauta. Nyt dokumentoitua voidaan pitää uutena löytönä. Hauta ei ollut nauhoitettu.
Ympäristön kuvaus
Matinlammen tervahauta sijaitsee aivan Sotkamon luoteisreunalla, reilu kilometri itään Sotkamo-Ristijärvi-tieltä. Paikalle johtaa päätieltä hyväkuntoinen metsäautotie, jonka poikki kulkee sähkölinja. Tervahauta sijaitsee linjan luoteispuolella suon reunassa. Metsäkuvio on varttunutta kasvatusmetsää, jossa valtapuuna on mänty. Kuusia ja koivuja kasvaa myös kuviolla runsaasti, sillä suon lisäksi kuvion eteläpuolella solisee puro. Aluskasvillisuus on mustikkavaltainen, maapohja tuore ja kosteahko.
Kohteen kuvaus
Tervahauta on hieman epämääräinen muodoltaan. Sen hahmottamista vaikeuttaa vielä se, että sen päällä kasvaa tiheästi suuria puita. Hauta erottuu ennen muuta massiivisen halssin vuoksi. Halssi on viitisen metriä pitkä, jyrkkäreunainen ja toista metriä syvä. Itse hauta on vain noin 12 m halkaisijaltaan. Kehää ympäröi muutamia palokuoppia. Painanne keskellä on loivapiirteinen. Hauta nauhoitettiin tarkastuksen yhteydessä.
Kohteen rajaus
Tervahaudan sijainti on ilmoitettu pistetietona.
Tarkastukset
Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2015
Tarkastuspm: 29.6.2015 Tarkastaja: O. Räihälä
Kuvaus: KMO 2015

Viranomais-		Kunto:	0 Ei määritelty
rekisterinro:		Olotila:	2 Ei käytössä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Kohteen	0 Ei määritelty
		suojaus:	

Ympäristön	0 Ei määritelty
suojaus:	

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7139055, Y 3573977	Mittakaava:	1:10 000

Yllä: 179635.1010009. Matinlammen tervahauta on hieman epämääräinen muodoltaan. Sen hahmotamista vaikeuttaa vielä se, että sen päällä kasvaa tiheästi suuria puita.

Alla: 179635.P1010012. Matinlampi SW tervahauta on halkaisijaltaan noin 16 m, vallit ovat leveät mutta eivät kovin korkeat. Hauta on täysin ehjä, sen päällä kasvaa suuria puita.

Matinlampi SW tervahauta	MH-tunnus: 179636
---------------------------------	--------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	161 Metsätalous Kainuu
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	161 Metsätalous Kainuu
Rakentamisvuosi:		Kunta:	765 SOTKAMO
Lukumäärä:			

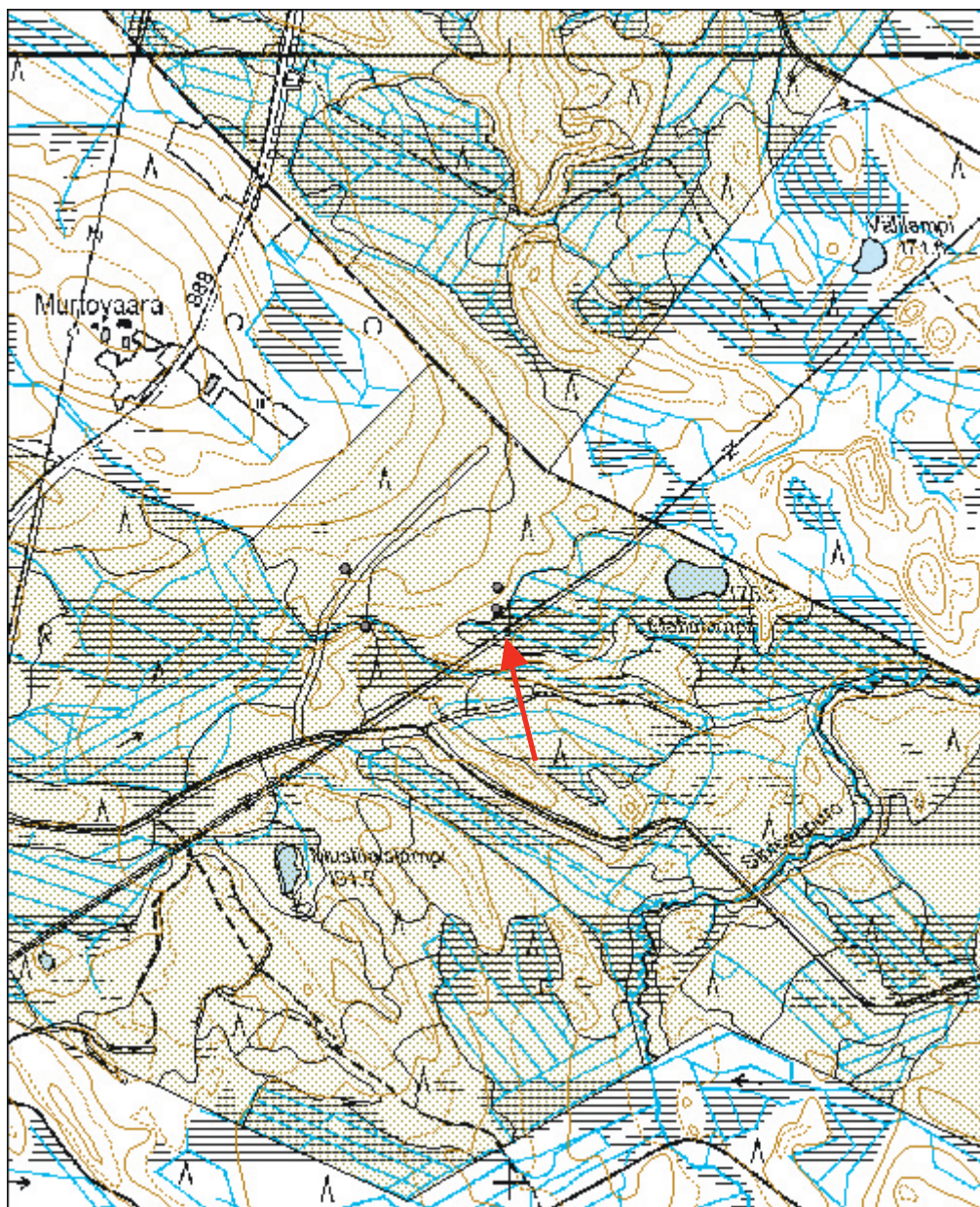
Koordinaatti- selitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7139016, Y 3573975	Löydöt:	

Taustatiedot
Matinlammen tervahauta on merkitty Sutigisiin maaliskuussa 2015, joten se ei ollut ehtinyt mukaan maastotietokoneen tiedostoihin. Sitä kuitenkin etsiskeltiin, ja lopulta alueelta löytyi kaksikin tervahautaa. Toinen niistä sijaitsee lähes 100 m koilliseen Sutiin merkitystä. Sutipisteen kohdalla on suurempi ja nauhoitettu hauta.
Ympäristön kuvaus
Matinlammen SW tervahauta sijaitsee aivan Sotkamon luoteisreunalla, reilu kilometri itään Sotkamo-Ristijärvi -tieltä. Paikalle johtaa päätieltä hyväkuntoinen metsäautotie, jonka poikki kulkee sähkölinja. Tervahauta sijaitsee linjan luoteispuolella suon reunassa. Metsäkuvio on varttunutta kasvatusmetsää, jossa valtapuuna on mänty. Kuusia ja koivuja kasvaa myös kuviolla runsaasti, sillä suon lisäksi kuvion eteläpuolella solisee puro. Aluskasvillisuus on mustikkavaltainen, maapohja tuore ja kosteahko.
Kohteen kuvaus
Tervahauta on halkaisijaltaan noin 16 m, vallit ovat leveät mutta eivät kovin korkeat. Haudan ympärillä on pieniä palokuoppia nauhana. Painauma keskellä on laakea ja lähes metrin syvyinen. Lähes kymmenen metriä pitkä halssi on suunnattu kohti ojitettua suota haudan eteläpuolella. Hauta on täysin ehjä, sen päällä kasvaa suuria puita.
Kohteen raja
Tervahaudan sijainti on ilmoitettu pistetietona.
Tarkastukset
Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2015
Tarkastuspvm: 29.6.2015 Tarkastaja: O. Räihälä
Kuvaus: KMO 2015

Viranomais- rekisterinro:		Kunto:	2 Kesinkertainen
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojaus:	0 Ei määritelty

Ympäristön suojaus:	0 Ei määritelty
--------------------------------------	-----------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7139016, Y 3573975	Mittakaava:	1:10 000

Majoinsuo tervahauta	MH-tunnus: 180097
-----------------------------	--------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	161 Metsätalous Kainuu
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	161 Metsätalous Kainuu
Rakentamisvuosi:		Kunta:	765 SOTKAMO
Lukumäärä:			

Koordinaatti- selitys:		Geometria	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7100408, Y 3580364	tuotettu:	
		Löydöt:	

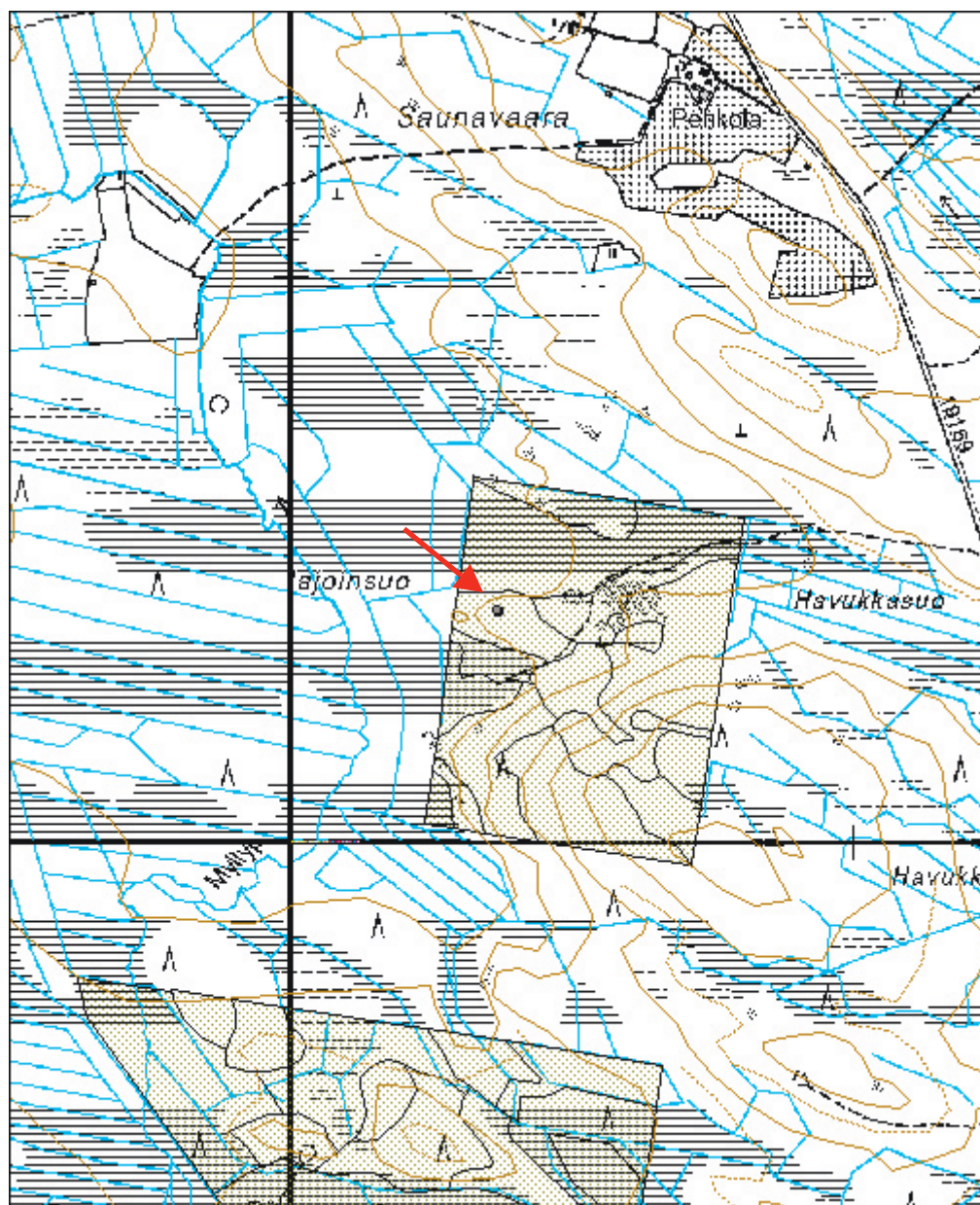
Taustatiedot
Majoinsuon tervahauta on merkitty Sutigisiin. Hauta tarkastettiin 16.7.2015 pilvipoudan vallitessa. Havainnointiolot olivat mainiot.
Ympäristön kuvaus
Majoinsuo sijaitsee Sotkamon itäosassa, Saukontien länsipuolella, reilut kolme kilometriä Hämeenkylläntien risteyksestä etelään. Täällä on yksittäisiä pikku palstoja valtion omistuksessa. Palsta, jolla tervahauta sijaitsee, jää suon itäpuolelle. Metsäkuvion tuntumaan, Havukkakorven vaaralle, tulee huonokuntoinen metsätien pohja Saukon tieltä. Kääntöpaikalta vaara laskee jyrkästi kohti Majoinsuota. Tervahauta sijaitsee rinteen alareunassa, vain sata kunta metriä suon laidalta. Suuri osa valtion omistamasta palstasta näyttäisi olevan nuorta kasvatusmännikköä. Maaperä on lievästi kumpuilevaa, aluskasvillisuus mustikka-puolukkaa. Tervahauta on kokonaan aluskasvillisuuden peitossa.
Kohteen kuvaus
Tervahauta on loivapiirteinen ja nauhoitettu. Sen halkaisija on noin 16 metriä. Ylärinteen puolella valli on tuskin erottuva, alarinteen puolella selvempi. Vallit ovat leveät, painauma keskellä pyöreä eikä kovin syvä. Suuret ja syvät yksittäiset palokuopat reunustavat vallia kauttaaltaan. Halssi on suunnattu suolle päin. Se on viitisen metriä pitkä, jyrkkäreunainen ja toista metriä syvä. Tervahauta on vahingoittumaton ja se erottuu hyvin maastossa. Sen päällä kasvaa nuoria mäntyjä, katajia sekä joitakin pieniä koivuja.
Kohteen rajaus
Tervahaudan sijainti on ilmoitettu pistetietona.

Tarkastukset
Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2015
Tarkastuspvm: 16.7.2015 Tarkastaja: O. Räihälä
Kuvaus: KMO 2015

Viranomais- rekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojaus:	0 Ei määritelty

Ympäristön suojaus:	0 Ei määritelty
--------------------------------------	-----------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7100408, Y 3580364	Mittakaava:	1:10 000

Yllä: 180097.P1010042. Majoinsuon tervahauta on loivapiirteinen ja nauhoitettu. Sen halkaisija on noin 16 metriä.

Alla: 179639.P1010004. Puuston vuoksi Huuhtilahti 1:n tervahautaa on hieman vaikea mitata, myös ulkovallit ovat hieman epämääräiset.

Huuhtilahti tervahauta 1	MH-tunnus: 179639
---------------------------------	--------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	161 Metsätalous Kainuu
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	161 Metsätalous Kainuu
Rakentamisvuosi:		Kunta:	765 SOTKAMO
Lukumäärä:			

Koordinaatti-		Geometria	4 Gps-mittaus, korjaamaton
selitys:		tuotettu:	
Koordinaatit:	X 7098277, Y 3599304	Löydöt:	

Taustatiedot

Sotkamon Huuhtilahden pohjoispuoliselle kaistaleelle, jossa mäet ja soistumat vuorottelevat, on peruskartalle merkitty tervahauta. Kohteen tarkastuksessa 1.7.2015 paikalta löytyi kaksi valtavaa mutta hieman epämääräistä tervahautaa. Toinen niistä on täysin peruskartan osoittamalla paikalla, toinen vajaat 10 m koilliseen.

Ympäristön kuvaus

Huuhtilahti, jonka pohjoispuolella tervahaudat sijaitsevat, on Pienen Tipasjärven luoteisin lahti Sotkamon itäosassa. Paikalle kääntyy Honkavaaraan vievä tie Tipasojan tieltä. Honkavaara jää hautojen koillispuolelle, noin puolentoista kilometrin päähän linnuntietä. Välittömästi tervahautojen koillispuolelta kulkee tämä Honkavaaraan vievä tie.

Metsäkuvio, jolla haudat sijaitsevat, on kosteaa nuorta kasvatusmetsää. Puustossa on tasaisesti kuusta, mäntyä ja koivua. Aluskasvillisuus on juolukka-mustikka -tyyppiä. Hautojen kohta on pieni loiva kumpare, jota soistumat reunustavat. Korkeuserot maastossa eivät ole suuret.

Kohteen kuvaus

Peruskarttamerkinnän kohdalla oleva tervahauta on suuri. Puuston vuoksi sitä on hieman vaikea mitata, myös ulkovallit ovat hieman epämääräiset, mutta sen halkaisija lienee 22–24 m. Nuorta puustoa kasvaa vallien päällä ja ympärillä, mutta painauma keskellä on lähes puuton. Se on loiva ja noin 80 cm vallin harjoja matalammalla. Keskellä on mättäitä. Vallit ovat hyvin leveät ja ne vaikuttavat paikoin kaksiosaisilta, mikä ehkä viittaa siihen, että hautaa olisi poltettu useampaan kertaan. Vallin ulkopuolella kulkee nauhana suurten palokuoppien ketju. Halssi haudassa on hyvin poikkeuksellinen, sillä tämä kaakkoon suunnattu oja on kymmeniä metrejä pitkä. Kaiken kaikkiaan hauta vaikuttaa hyvin myllätyltä, vaikka se on täysin aluskasvillisuuden peitossa. Vallista tuli kairatessa esiin erittäin voimakas hiilikerros.

Kohteen rajaus

Huuhtilahden peruskartallakin näkyvän tervahaudan sijainti on ilmoitettu paikalla mitattuna pistetietona, joka siis täsmää hyvin peruskarttamerkinnän kanssa.

Tarkastukset

Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2015
Tarkastuspvm: 1.7.2015 Tarkastaja: O. Räihälä
Kuvaus: KMO 2015

Viranomais-		Kunto:	2 Kesinkertainen
rekisterinro:		Olotila:	2 Ei käytössä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Kohteen	0 Ei määritelty
		suojaus:	

Ympäristön	0 Ei määritelty
suojaus:	

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7098277, Y 3599304	Mittakaava:	1:10 000

